

T. C.

HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ
MİMARLIK ANABİLİM DALI
MİMARLIK PROGRAMI

TERMAL TESİS PROJELERİNDE VERİMLİLİK VE PROJE
UYGULAMA TEKNİKLERİ

Anıl Halis AKAR

YÜKSEK LİSANS TEZİ

DANIŞMAN

Prof. Dr. Vefa ÇETİN

İSTANBUL - 2014

T.C.
HALIÇ ÜNİVERSİTESİ
FEN BİLİMLERİ ENSTİTÜSÜ MÜDÜRLÜĞÜNE

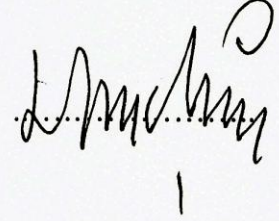
Mimarlık Anabilim Dalı Mimarlık Programı Tezli Yüksek Lisans öğrencisi **Anıl Halis AKAR** tarafından hazırlanan “**Termal Tesis Projelerinde Verimlilik ve Proje Uygulama Teknikleri**” adlı bu çalışma jürimizce Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Tarihi : 29.01.2015

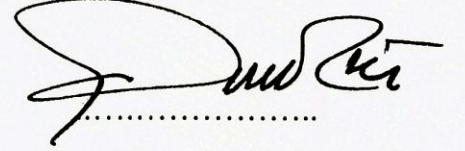
(Jüri Üyesinin Ünvanı , Adı , Soyadı ve Kurumu) :

İmzası :

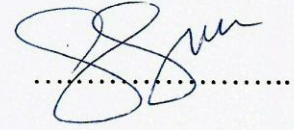
Jüri Üyesi: Prof.Dr.Vefa ÇETİN
Danışman- HAL.Üniv. Mimarlık ABD Öğr.Üyesi

Jüri Üyesi : Prof.Dr.Onur ALTAN
HAL.Üniv. Mimarlık ABD Öğr.Üyesi

Jüri Üyesi : Doç.Dr.Fusun S.KARİPTAŞ
HAL.Üniv. İç Mimarlık ABD Öğr.Üyesi

İÇİNDEKİLER

	<u>Sayfa No.</u>
ŞEKİL LİSTESİ.....	iv
TABLO LİSTESİ.....	vi
ÖZET	vii
ABSTRACT.....	viii
1.GİRİŞ.....	1
2. TERMAL TURİZM VE TERMAL TESİSLERİN UYGULANMASI.....	4
2.1. Termal Turizm	4
2.1.1. Tanımı	5
2.1.2. İçeriği.....	5
2.1.3.Termal Yapılarda Yer Seçimi	10
2.2. Dünyada ve Türkiye’de Termal Turizmin Tarihçesi	11
2.2.1.Dünyada Termal Turizm.....	11
2.2.2.Termal Turizmin Türkiye’de Gelişimi ve Önemi.....	13
2.3. Termal Turizm Kapsamı ve Termal Tesis Birimleri.....	18
2.4. Termal Turizmin Gelişimi	22
2.5. Termal Tesislerin Uygulamaları	29
2.5.1. Termal Turizm Tesis Türleri	29
2.5.2. Termal Tesislerin Tasarım Kriterleri	32
2.5.3. Termal Tesislerin İşletilmesi	33
3. TERMAL TESİS PROJELERİNDE VERİMLİLİK VE PROJE UYGULAMA TEKNİKLERİ.....	35
3.1. Termal Tesis Projelerinin Verimliliğini Sağlamada Planlamanın Önemi.....	35
3.1.1. Planlama Aşamasında Yapılanlar	35
3.2. Projelerin Uygulanması Süreci ve Yapılan Proje Yönetimi Uygulamaları	37
3.2.1. Termal Turizm Tesisi Projelendirme Çalışması	37
3.2.2. Tesisin Kurulacağı Yerin Belirlenmesi.....	40
3.2.2.1. Tesis Yeri Seçiminde Kriterler	40
3.2.2.1.1. Bölgenin Coğrafi Konumu ve İklim Özellikleri	40
3.2.2.1.2. Bölgenin Ekonomik ve Sosyal Yapısı	41
3.2.2.1.3. Bölgenin Mevcut Turizm Potansiyeli	42

3.2.2.1.4. Bölgenin Termal Su Açısından Potansiyeli	42
3.2.2.1.5. Termal Su Kaynaklarının Değerlendirilebilir Oluşu .	42
3.2.3. Tesislerde Olacak Birimlerin Belirlenerek Projelendirilmesi	42
3.2.3.1. Termal Turizm Tesislerinde Bina Bazında Bulunan Birimler	50
3.2.4. Projelerin Uygulanırken Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar	52
3.2.5. Termal Turizm Tesislerinde Bina Bazında Tasarım Kriterleri.....	52
3.3. Termal Tesis İşletmelerinin Projelendirilme Örnekleri	54
4.SONUÇ	91
5.KAYNAKLAR	93
6.ÖZGEÇMİŞ	96

ŞEKİL LİSTESİ

Sayfa No.

Şekil 2.1. Türkiye Jeotermal Kaynaklar Haritası	17
Şekil 2.2. Termal Turizm Kentleri Bölgeleri Haritası	18
Şekil 2.3. Budapeşte'nin Spa'ları	24
Şekil 2.4. Atatürk ve Yalova Kaplıcaları.....	27
Şekil 2.5. Yalova Kaplıcaları.....	29
Şekil 2.6. Sandıklı Hüdai Kaplıcaları	31
Şekil 2.7. Termal Tesislerde Yer Alacak Bölümler.....	34
Şekil 3.1. Termal Turizm Tesis Türlerinin Saptanması Uygulama Kriterleri	36
Şekil 3.2. ASPA'nın Termal Tesis Türleri Çizelgesi	47
Şekil 3.3. Termal Merkez Mekanları – Termal Turizm Tesisi Termal Merkez Kısımlarını Oluşturabilecek Mekanlar.....	51
Şekil 3.4. Amandari Resort Peyzaj	55
Şekil 3.5. Amandari Resort İç Avlu	55
Şekil 3.6. Amandari Resort Görünüm	55
Şekil 3.7. Amandari Resort Spa Alanı.....	55
Şekil 3.8. Les Sources de Cavdalie Thermal Resort Hotel.....	56
Şekil 3.9. Les Sources de Cavdalie Thermal Resort Hotel Spa Birimi	56
Şekil 3.10. Karlovy Vary Zemin Planı-Carlsbad	58
Şekil 3.11. Karlovy Vary Termal Şehir Otel	59
Şekil 3.12. Palace Hotel Gstaad.....	62
Şekil 3.13. Four Seasons Cairo Hotel Oda Planı	63
Şekil 3.14. Mandarin Oreantal Otel Oda Planı	64
Şekil 3.15. Kervansaray Termal Otel Vaziyet Planı.....	65
Şekil 3.16. Kervansaray Termal Otel Planı	66
Şekil 3.17. Kervansaray Termal Otel Kesiti.....	66
Şekil 3.18. Kervansaray Termal Otel	67
Şekil 3.19. Havalandırma Detayı	67
Şekil 3.20. Kervansaray Otel Genel Görünüm	67

Şekil 3.21. İkbal Termal Otel Havuz Birimi	69
Şekil 3.22. İkbal Termal Otel Hamam Birimi	69
Şekil 3.23. Balçova Termal Otel Havuz Birimi.....	70
Şekil 3.24. Gönen Termal Su Şehri Nazım İmar Planı.....	74
Şekil 3.25. Spa Mekanlarının Konumlandırılması	75
Şekil 3.26. Hamam Detay Planı.....	76
Şekil 3.27. Hamam Detay Kesiti	76
Şekil 3.28. Sauna Detay Planı	77
Şekil 3.29. Sauna Detay Kesiti	77
Şekil 3.30. Termal Tesis Havuz Detay Planı.....	78
Şekil 3.31. Termal Tesis Havuz Detayı.....	78
Şekil 3.32. Termal Tesis Havuz Detayı-2.....	79
Şekil 3.33. Termal Tesis Havuz Detayı-3.....	80
Şekil 3.34. Termal Tesis Havuz Tedavi Bölümü.....	81
Şekil 3.35. Eskişehir Rixos Termal Hotel Vaziyet Planı.....	82
Şekil 3.36. Eskişehir Rixos Termal Hotel Spa Planı	83
Şekil 3.37. Eskişehir Rixos Termal Hotel Spa Kesiti	84
Şekil 3.38. Eskişehir Rixos Termal Hotel Spa Kesiti-2	84
Şekil 3.39. Eskişehir Rixos Termal Hotel Spa Kesiti-3	84
Şekil 3.41. Mercan Termal Otel Bodrum Kat Planı	85
Şekil 3.42. Mercan Termal Otel Giriş Kat Planı	85
Şekil 3.43. Mercan Termal Otel Kat Planı	86
Şekil 3.44. Mercan Termal Otel Spa Kat Planı	86
Şekil 3.45. Mercan Termal Otel Spa Kat Planı-2	87
Şekil 3.46. Mercan Termal Otel Spa Kat Planı-3	87
Şekil 3.47. Mercan Termal Otel Kesiti	88
Şekil 3.48. Mercan Termal Otel Kesiti-2	88
Şekil 3.49. Sayez Termal Otel Kür Merkezi Planı	89
Şekil 3.50. Sayez Termal Otel Kesiti	89

TABLO LİSTESİ

	<u>Sayfa No.</u>
Tablo 2.1. Termal Suların Sınıflandırılması	9
Tablo 2.2. Bazı Avrupa Ülkelerinde Bazılarında Kaplıca Sayısı	12
Tablo 2.3. Termal Su Kaynaklarının Bölgesel Dağılımı.....	14
Tablo 2.4. Türkiye’de Belgeli Turizm İşletmelerinin Tür ve Sınıflara Göre Dağılımı..	16
Tablo 2.5. Türkiye’deki Termal Otellere Geliş Sayısı, Ortalama Kalış Süresi ve Doluluk Oranı	26

GENEL BİLGİLER

Adı ve Soyadı : Anıl Halis AKAR
Ana Bilim Dalı : Mimarlık
Program : Mimarlık
Tez Danışmanı : Prof.Dr.Vefa ÇETİN
Tez Türü ve Tarihi : Yüksek Lisans – Aralık 2014

ÖZET

Dünyada sağlık turizmine çok önem verilmekte, bununla birlikte bu turizm türü hızla gelişmeye devam etmektedir. Sağlık turizminin kapsamına, sağlık kazanmak amacıyla seyahat edilmesi, bir bölgenin temiz havasından istifade edilmesi, kaplıcalardan yararlanma, şifalı sulardan yararlanma vb. sağlıkla ilgili faydalar elde etmek amacıyla yapılan seyahatler girmektedir. Termal turizm de sağlık turizmi içinde gelişen bir turizm çeşididir. Türkiye’de de termal turizm yapılmakta, gelişmekte fakat ülkemiz diğer ülkelerle karşılaştırıldığında bu alanda potansiyelinin altında kalmaktadır. Bunun çeşitli sebepleri vardır. Diğer yanda termal turizm tesislerimizin sayısı giderek artmaktadır. Bir termal turizm tesisi birçok farklı hizmet veren birimden oluşmaktadır. Bu durum termal turizm tesislerinin oluşturulması sırasında tasarım aşamasında göz önünde bulundurulmaktadır. Tesisin kurulacağı bölgenin coğrafi koşullarının uygunluğu, ulaşım kolaylığı, yer altı su kaynakları yeterliliği, iklim özellikleri, yine bölgenin sosyo-ekonomik göstergeleri, termal sular yönünden nicelik ve niteliği ve bu sulardan istifade edilebilirliği, bu sırada araştırılan ve ilgili kararların alındığı önemli bir aşamayı oluşturmaktadır.

Anahtar sözcükler: Sağlık Turizmi, Kaplıca, Şifalı Sular, Termal Turizm, Potansiyel, Termal Turizm Tesisleri, Planlama, Hizmet, Birim, Karlılık.

GENERAL INFORMATION

Name / Surname : Anil Halis AKAR

Department : Architecture

Studies : Architecture

Mentor : Prof.Dr.Vefa ÇETİN

Graduation Project and Date : Master – December 2014

ABSTRACT

In the world is given high importance to the health tourism, thus that tourism kind continues its rapid development. Within the scope of health tourism are coming in the travellings of persons for gaining every kind of health, benefiting from the clear climate of a region, benefiting from the thermal springs, also benefiting from healing waters, etc., so on all benefits that related with health made travellings for gaining health. Thermal tourism on the other hand as a tourism type develops within the health tourism too. In Turkey thermal tourism is also performed, is developed but our country when it's compared with some other countries is seen that its performance in this area is under its great potential and those countries. On the other hand numbers of thermal tourism facilities in our country increase gradually. In a thermal tourism facility there can be many units with their different services. This situation is regarded during establishment of such facilities, in their design phase. On the other hand a question on profitability of those facilities comes to the fore, and gains the importance. Will be made researches and feasibility studies point the way on this subject. Are the geographical conditions appropriate to establish a facility in a region, can be accessed to it easy, how about its climate features, also the indicators of the region on its socio-economic structure, quantity and quality of the thermal waters that spring in this region, maybe those waters available for use in the facility, etc., such questions and related subjects are researched and relevant decisions on them are made in this important phase.

Keywords: Health tourism, Thermal spring, Healing waters, Thermal tourism, Potential, Thermal tourism facilities, Planning, Service, Unit, Profitability.

BÖLÜM I

1.GİRİŞ

Termal turizm dünyada ve Türkiye’de gelişmesini sürdürmektedir. Alternatif turizm kapsamında uygulamalardan oluşmaktadır. Çoğu zaman sağlık turizmi ile ilişkilendirilmektedir. Bunun nedeni, termal tesislerin, aynı zamanda ziyaretçilerine sağlık sunan tesisler olmasıdır. Termal turizm, sağlık turizmi içerisinde değerlendirilen, sağlık durumunu koruma ve iyileştirmek için belirli bir süre içerisinde yer değiştiren insanların doğal kaynaklara dayalı turistik bir tesise giderek kür uygulamalarından faydalanması, konaklama, yeme-içme, dinlenme, eğlenme gereksinimlerini karşılaması olarak tanımlanabilmektedir. Termal turizme genel olarak yer altı termal su kaynaklarına sahip ülkelerde bilhassa çok önem verilmektedir. Dünya ile karşılaştırıldığında termal turizmde olanaklarımızı yeterince kullanamadığımız görülmektedir. Termal turizm, Türkiye’deki mevcut yer altı kaynakları nedeniyle çok daha fazla değerlendirilebilme potansiyeline sahiptir.

Termal turizmin önem kazanması ile birlikte onunla ilgili tesislerin oluşturulması ve bu tesislerin verimliliği konuları da önem kazanmaktadır. Termal turizm, bu turizm türüne özgü özellik ve gereksinimlere sahip olmaktadır. Bu nedenle tesislerinin projelendirilmesi ve uygulama aşamalarında bunların göz önünde bulundurularak planlama ve uygulamalarının yapılması gerekmektedir. Böylece planlama aşamasından başlayıp proje uygulamalarının sonlandırılınca kadar süreçte verimli bir çalışma gerçekleştirilerek, projelerin etkinliği, fonksiyonelliği ve verimliliği sağlanmaktadır.

Termal turizmde talebi oluşturan unsurların tespit edilerek, detaylı bir şekilde değerlendirilmesi gerekmektedir. Ülkemizde de sayıları hızla artan termal tesisler, ziyaretçilerine sağlıklı yaşam sunmaktadırlar. Böylece bu tesislere konaklama dışında tedavi amaçlı talepler de oluşmaktadır. Bununla birlikte, termal tesislerde verilen hizmetin yeterliliği ve kalitesi gibi konular önem kazanmaktadır. Bu gibi konuların daha fizibilite ve projelendirilme aşamalarında değerlendirilmesi ve projelerin bu kriterler göz önünde bulundurularak oluşturulması gerekmektedir. Termal tesislerin uygulamaları bu özellikleriyle diğer turizm tesislerinden farklılaşmaktadır.

Termal tesislerde verimliliği sağlayan prensipler tasarım aşamalarında dikkat edilmesi gereken en önemli unsurdur. En başta iyi bir planlamaya ihtiyaç duyulmaktadır. Tesislerin projelendirilmesinde teknik konular önem kazanmaktadır. Tesislerde hangi yapı birimlerinin olacağı, hangi hizmetlerin verileceği, teknik şartnameleri ve uygulanma standartları değerlendirilerek projelendirilmelidir. Böylece projelerin ve nihayetinde oluşturulan tesislerin verimliliği hedeflenmektedir.

Termal turizm tesisi projelendirme çalışması kendi içinde detaylı çalışmalar içermektedir. Termal turizm tesisi, planlamayla birlikte koordinasyonlu bir çalışmayı gerektirdiğinden, proje yönetiminin uygulanması termal tesislerin verimliliğine olumlu katkı sağlamaktadır.

Bölüm I

“Termal Tesis Projelerinde Verimlilik ve Proje Uygulama Teknikleri” isimli bu Yüksek lisans tez çalışmasında, öncelikle konuya Giriş bölümü ile başlanmaktadır. Bu bölümde tez çalışması boyunca yapılacakların bir özeti de yer almaktadır.

Bölüm II

Genel olarak, termal turizm ve termal tesislerinin uygulanması ile ilgili bilgiler verilmektedir. Termal turizmin tanımlanmasından sonra içeriği hakkında açıklamalarda bulunmaktadır. Termal turizme talebi oluşturan ihtiyaç ve çekiciliklerden söz edilmektedir. Bu bölümde dünyada ve Türkiye’de termal turizmin kısa tarihçesi verildikten sonra termal tesislerin uygulamaları hakkında bilgiler verilmekte, bu kapsamda termal turizm tesis türleri, termal tesislerin tasarım kriterleri ve termal tesislerin işletilmesi konularında açıklamalarda bulunmaktadır.

Bölüm III

Termal tesislerde verimliliği sağlayan prensipler üzerinde durulmaktadır. Bu tesislerin verimliliğinin sağlanması için planlama aşamasından uygulamanın sonlandırılmasına kadarki; projede bulunması, göz önünde bulundurularak değerlendirilmesi gereken konular açıklanmaktadır. Bu kapsamda, bu bölümde planlama aşamasında yapılanlara açıklık getirilmektedir. Projelerin uygulanma

sürecinden bahsedilerek proje yönetimi kapsamında yapılan uygulamalar açıklanmaktadır. Termal tesis projelerinin yapımında proje yönetimi tekniklerinin uygulanmasının faydalarından bahsedilmektedir. Tesislerde hangi birimlerin olacağı termal tesislerin ihtiyaç programları doğrultusunda planlama aşamasında karar verilerek projelendirilmektedir. Tesislerin planlanmasında projenin uygulanacağı konum önemli bir faktör olarak yer almaktadır. Bunun yanı sıra çeşitli faktörler de etkili olmaktadır; bölgenin coğrafi ve iklim koşulları, ekonomik koşulları ve sosyal yapısı, turizm potansiyeli, yeterli termal su kaynağı ve potansiyelinin bulunması, termal su kaynaklarının ne kadar değerlendirilebilir olduğu vb. konularda bu faktör arasında yer almaktadır. Projelerin uygulanırken dikkat edilmesi gereken hususlar da tez çalışmasında açıklanmaktadır. Bu bölüm, termal turizm tesislerinde bina bazında tasarım kriterlerinin açıklanmasıyla, proje yönetimi tekniklerinin termal tesis projelerinde uygulanması ile projelerin başarı ve verimliliğinin sağlanması hakkında açıklamalarda bulunulmasıyla ve en son olarak termal otel işletmelerinin projelendirilme örnekleri ile incelenmiştir.

Bölüm IV

Sonuç olarak, çalışma boyunca türetilen çeşitli sonuçlar bir araya getirilmek suretiyle değerlendirmeler yapılmıştır.

BÖLÜM II

2. TERMAL TURİZM VE TERMAL TESİSLERİN UYGULANMASI

Bu bölümde, genel olarak, termal turizm ve bu kapsamda termal tesislerin uygulamaları incelenmiştir.

2.1. Termal Turizm

Turizmin çeşitli türleri vardır; tarihsel turizm, kültürel turizm, çevresel turizm, rekreasyon amaçlı turizm, etnik turizm, spor turizmi, yayla turizmi, mağara turizmi, dini turizm, işletme turizmi, kongre turizmi, gastronomi (mutfak) turizmi, sağlık turizmi vb. gibi. Termal turizm de dünyada hızla gelişmiş olan bir turizm türü olarak bulunmaktadır. Turizmin bu sayılan türlerinin ayrı ayrı tanımlanmaları yapılabilmektedir. Turizm zaman içinde gelişme gösterdiğinden, turizm kavramını değişik şekillerde tanımlamak zorunluluğu doğmuştur.¹ Örneğin, zaman faktörü esas alınarak, turizm seyahat anlayışına dayandırılarak yapılan bir tanımında turizm, gittikçe artan hava değişimi ve dinlenme gereksinimleri, doğa ve sanatla beslenen göz alıcı güzellikleri tanıma isteğine; doğanın insanlara mutluluk verdiği inancına dayanan ve özellikle ticaret ve sanayi gelişmesi ve ulaşım araçlarının kusursuz hale gelmelerinin bir sonucu olarak ulusların ve toplulukların birbirlerine daha çok yaklaşmasına olanak veren ‘modern’ çağa özgü bir olay olarak tanımlanmıştır. Turizm ekonomik yönü ile tanımlandığında ise, başka bir ülkeden, şehir ve bölgeden yabancıların gelmesi ve geçici süre kalmalarıyla ortaya çıkan hareketin ekonomik yönünü ilgilendiren faaliyetlerin tümü olarak görülmektedir. Literatürde birçok turizm tanımı bulunmaktadır. Bunlardan birinde turizm, bir tüketim olayı ve bir endüstri olarak tanımlanmıştır. Bir başkasında turizm, zevk için yapılan geziler ve seyahatleri yapmak için gerçekleştirilen faaliyetlerin tümü olarak açıklanmıştır.² Günümüzde turizm, farklı türlerine göre de değişik tanımlara sahip olmaktadır. Termal turizm yapılarını inceleyebilme amacına uygun olarak, termal turizmin tanımı, içeriği ve termal turizm yapılarında yer seçimi hususları sırasıyla açıklanmıştır.

¹ Orhan İçöz ve Metin Kozak, Turizm Ekonomisi, 1.Baskı, Turhan Kitabevi Basım-Yayın Tic.Ltd.Şti., Ankara 1998, s.1.

² Nazmi Kozak, Meryem Akoğlan Kozak ve Metin Kozak, Genel Turizm, İlkeler-Kavramlar, Geliştirilmiş 4. Bası, Turhan Kitabevi Basım-Yayın Tic.Ltd.Şti., Ankara 2000, s.1-2.

2.1.1. Tanımı

Termal turizm, literatürde çeşitli şekillerde tanımlanmaktadır. Doğal ve şifalı su kaynaklarıyla uygulanan tedavi sistemine termalizm denilmektedir. Bir tanımlamada termal turizm, sağlık turizmi içerisinde değerlendirilen, sağlık durumunu koruma ve iyileştirmek için belirli bir süre içerisinde yer değiştiren insanların doğal kaynaklara dayalı turistik bir tesise giderek kür uygulamalarından faydalanması ve konaklama, yeme-içme, dinlenme, eğlenme gereksinimlerini karşılaması olarak tanımlanmaktadır. Daha kapsamlı bir tanımlamasında termal turizm, doğal şekilde belirli bir sıcaklığa sahip olarak yeryüzüne çıkan ve yararlı mineralleri kapsayan maden sularının veya şifalı çamurların bulunduğu yörelerde, kaynak yöresindeki çevre ve iklim faktörleri birleşiminde insan sağlığına olumlu katkı sağlamak üzere, uzman hekim denetim ve programında fizik tedavi, rehabilitasyon, egzersiz, psikoterapi ve diyet gibi destek tedavilerle koordineli kür uygulamaları için yapılan turizm hareketi olarak açıklanmaktadır.

2.1.2. İçeriği

Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın tanımına göre termal turizm, termomineral su banyosu, içme, inhalasyon, çamur banyosu gibi çeşitli türdeki yöntemlerin yanında iklim kürü, fizik tedavi, rehabilitasyon, egzersiz, psikoterapi, diyet gibi destek tedavilerinin birleştirilmesi ile yapılan kür (tedavi) uygulamaları ile birlikte termal suların eğlence ve rekreasyon amaçlı kullanımı ile meydana gelen turizm türüdür.³

Termal turizm, sağlık turizmi içerisinde değerlendirilen, içeriklerinde erimiş mineral bulunan maden sularının dinlenme, zindeleşme, tedavi vb. amaçlara dönük olarak kullanımından doğan bir dizi ilişkiden kaynaklanmaktadır.

Dünyada termal turizmi, sağlık turizminin bir alt dalıdır. Bu alanda oldukça önemli yatırımlar yapılmaktadır. Ülkemizde de yatırımları teşvik edilerek artmaktadır.

Termal turizmi, alternatif turizm kapsamında değerlendirilmekte ve sağlık turizmi ile ilişkilendirilmektedir. Bunun nedeni bu turizm türünde işletmelerin ziyaretçilerine sağlık sunuyor olmalarıdır. Kaplıca turizmi de bu şekilde gelişmiştir.

³ Termal Bölgeler, <http://visitturkeyforhealthcare.com/34-termal-bolgeler.html>.

Bazı turistler kaplıcaları görmek ve kaplıcalardan sağlık amacıyla istifade etmek için çeşitli termal turizm uygulamalarından yararlanmaktadırlar. ‘Bu uygulamalar;

- a) Kür,
- b) Kaplıca Tedavisi,
- c) Balneoterapi,
- d) Peloidterapi,
- e) Klimaterapi,
- f) Talassoterapi,
- g) Hidroterapi,
- h) İnhalasyon Uygulamaları olarak sıralanmıştır.

a) Kür

Bazı hastalıklar için özel olarak hazırlanmış belli bir alanda belli bir süre ile doktor tarafından saptanmış bir program dâhilinde yapılan tedavi yöntem ve tekniklerin tümüdür. Termal turizm araştırması kapsamında değerlendirildiğinde ise termal kür, tedavi amacı güdülerken kaplıca, iklim vb. tedavi edici ortam ve doğal kaynakların olanaklarından yararlanma, dinlenme ve eğlenme eylemlerini kapsayan bir terim olarak kullanılmaktadır.

b) Kaplıca Tedavisi

Toprak, yer altı ve deniz kaynaklı mineral sular, gazlar, peloidler (çamurlar) ve iklimsel unsurlar gibi doğal tedavi unsurlarının yöredeki iklim olanakları ve gerekli görülen diğer tedaviler ile birlikte kür tarzında uygulandığı bir tedavi sistemidir⁴ Kaplıca tedavilerinde kullanılan çeşitli peloidler şu şekilde sıralanmıştır.

‘a) Turbalar: Yüksek su bağlama kapasitesi olan, asit pH'de peloidlerdir. Çeşitli doğal boya maddeleri, humik asitler ve ciltten emilebilen estrogen benzeri moleküller içeren çamurlardır.

⁴ Ceren Aksu ve Emine Aktuğ, Güney Ege Kalkınma Ajansı, Güney Ege Bölgesi Termal Turizm Araştırması, 2011, s.5-6.

b) Bataklar: Durgun sularda çöken, ufak tanecikli sedimentlerdir. Butimünöz ve mineralli bataklar olarak iki tipi vardır. Mineralli bataklar, termomineral suların kaynaklandığı ortamlarda oluşurlar.

c) Deniz ve Delta Balçıkları: Bunlar deniz ve akarsu deltalarında çöken, inorganik sedimentlerdir.

d) Topraklar: Su topluluklarının dışında, katı halde bulunan kayaçların veya organik maddelerin ufalanma, parçalanma ve ayrışması ile oluşan toz sedimentlerdir.⁵

c) Balneoterapi

Termal tedavi ya da tıp dilinde kullanılan adıyla “balneoterapi”, termalizm ve klimatizmi bütünleştiren, termal su kaynağının bulunduğu yöreye özgü, iklim koşullarıyla bunları tamamlayan biyolojik ortamın kür şeklinde uygulandığı önemli bir tedavi sistemidir. Termal turizm tesislerinde balneoterapi yöntemlerine uygun olarak aşağıdaki gerekli birimler yer almalıdır.

- a) Termal tedavi havuz/havuzları,
- b) Sıra banyoları (küvetler),
- c) Lokal banyo aygıtları (ekstremiteler, oturma banyoları vb.),
- d) Tedavi duşları,
- e) Egzersiz havuzu.

d) Peloidterapi

Doğal, jeolojik ve biyolojik olaylar sonucu oluşan organik ve inorganik maddeler olan peloidlerin bir balneoterapi yöntemi olarak kullanılmasıdır. Halk arasında şifalı çamurların tedavi amaçlı kullanılması olarak da bilinmektedir. Peloidoterapi birimleri;

- a) Peloid hazırlama birimi,
- b) Peloid banyo küvetleri,
- c) Peloid paket uygulamaları için odaları oluşturmaktadır.

⁵ Resmi Gazete, Kaplıcalar Yönetmeliği, 2001, sayı 24472, madde 26.

e) Klimaterapi

Hava sıcaklığı, nem, rüzgâr şiddeti ve hızı, güneş ışınımı ve benzeri iklimsel faktörlerin sistematik ve dozlanmış kür tarzında uygulanmasıdır.

f) Talassoterapi

Koruyucu ve tedavi edici ve/veya kür amaçlı olarak tıbbi gözetim ve denetim altında, deniz suyu iklimi ve unsurlarının kür tarzında uygulandığı bir tedavi yöntemidir. Talassoterapi birimleri;

- a) Banyo uygulamaları için gerekli koşullara ek olarak doğal solaryum mekanları,
- b) Deniz suyunun ısıtılarak kullanılması söz konusu ise suyun niteliğinin bozulmadan ısıtılması için kullanılacak donanımın yerleştirildiği mekanlardır.

g) Hidroterapi

Tatlı sularla yapılan kür türü ve termomineral sular ile yapılan yıkama, duş ve dökme gibi uygulamalardır. Ayrıca her birey için özel olarak düzenlenen ve ideal olarak amaca uygun inşa edilmiş havuzlarda gerçekleştirilen, sinir-kas-iskelet sistemiyle ilgili fonksiyonları geliştirme-iyileştirme amaçlı bir havuz tedavi programı olarak da tanımlanabilir.

h) İnhalasyon Uygulamaları

Termomineral su zerreciklerinin solunması ile yapılan balneolojik tedavi biçimidir. İnhalasyon kür birimleri;

- a) Bireysel inhalatörler,
- b) İnhalasyon oda veya odaları,
- c) Toplu inhalasyon mekanlarından oluşur.

Termalizm, doğal ve şifalı su kaynaklarıyla uygulanan tedavi sistemidir. İnsanlar tarihin ilk çağlarından beri sağlık amacıyla özellikle termal suların buldukları yerlere gitmektedirler. Termal turizmin kaynağı olan bu termal sular Tablo 2.1.'de sınıflandırılmıştır

Tablo 2.1. Termal Suların Sınıflandırılması.⁶

Termal Suların Sınıflandırılması	
<i>Termal Sular</i>	Çıkış noktasında sıcaklığı 20°C ve üzerinde olan sulardır.
<i>Mineralli sular</i>	Doğal ve sondaj-galeri yoluyla yeryüzüne çıkarılan, litresinde en az 1 gram çözülmüş mineral içeren, bakteriyolojik ve kimyasal kirlenmeye uğramamış olan, fizyolojik ve tedavi edici etkinliği bilimsel olarak kanıtlanmış sulardır.
<i>Termomineral Sular</i>	Hem doğal sıcaklıkları 20oC'nin üzerinde olan hem de litresinde en az 1 gramın üzerinde çözülmüş mineral içeren sulardır.
<i>Özel Balneolojik Sular</i>	Bazı özel mineralleri belirli en az (eşik) değerlerin üzerinde içeren sulardır. Bunlar; -Karbon dioksitli Sular: 1 g/lt üzerinde çözülmüş serbest karbon dioksit içeren sular, -Kükürlü Sular: 1 mg/lt üzerinde -2 değerli kükürt içeren sular, -Radonlu Sular: 666 Bq/lt üzerinde radon ışınımı içeren sular, -Tuzlalar: 14 g/lt üzerinde NaCl içeren sular, -İyotlu Sular: 1 mg/lt üzerinde iyot içeren sular, -Florlü Sular: 1 mg/lt üzerinde florür içeren sular, olarak sınıflandırılmaktadır.

⁶ Resmi Gazete, Kaplıcalar Yönetmeliği, 2001, sayı 24472, madde 4.

2.1.3. Termal Yapılarda Yer Seçimi

Termal turizm talebi sağlayan unsurlar içinde sağlık faktörü en önde gelmektedir. Ziyaretçiler termal tesislere gelerek şifa bulmak amacıyla kür tedavilerinden yararlanmaktadırlar. Termal turizm kapsamında kür, tedavi amacı güdülen kaplıca, iklim vb. tedavi edici ortam ve doğal kaynakların olanaklarından yararlanma, dinlenme ve eğlenme eylemlerini kapsayan bir terim olmaktadır. Termal turizm sadece bir bölgenin elverişli ikliminden dolayı dinlenmek ve zindelik sağlamak amacıyla da ziyaretçiler tarafından ilgi görmektedir. Bazı hastalık tedavilerinde iklim ve hava şartları önem kazanmaktadır. Bu hastalıkların tedavi uygulamaları termal turizmde olan ilgiyi artırmaktadır. Termal turizm terminolojisinde klimaterapi de, hava sıcaklığı, nem, rüzgâr şiddeti ve hızı, güneş ışınımı ve benzeri iklimsel faktörlerin sistematik ve dozlanmış kür tarzında uygulanması olmaktadır.⁷

Termal turizmin bir turizm türü olarak tercih edilmesinin en önemli sebepleri aşağıda açıklanmaktadır;

- Değişen tüketici kalıpları
- Yaşlanan dünya nüfusu
- Kıyı turizminin mevsimlik olmasına karşın termal turizmin yılın tüm aylarında uygulanabiliyor olması
- Konaklama ya da tedavi ve kür süresinin uzun olması
- Kimyasal ve yapay ilaçlardan kaçış olarak alternatif tedavi yöntemlerinden biri olan termal sulara ilginin giderek artması.⁸

⁷ Aksu, C. ve Aktuğ, E., Güney Ege Kalkınma Ajansı, Güney Ege Bölgesi Termal Turizm Araştırması, 2011, s.5.

⁸ Aksu, C. ve Aktuğ, E., Güney Ege Kalkınma Ajansı, Güney Ege Bölgesi Termal Turizm Araştırması, 2011, s.6.

Termal turizm, turizmi tüm yıla yayması, diğer turizm türleriyle entegre edilebilmesi ve tedavi amacıyla daha uzun süre konaklamalı gerçekleştirilmesi özellikleri sebebiyle diğer turizm çeşitlerine göre farklılık göstermektedir.

2.2. Dünyada ve Türkiye’de Termal Turizmin Tarihçesi

Bu kısımda önce dünyada ve sonrasında Türkiye’de termal turizmin tarihçesi ve nasıl geliştiği açıklanmaktadır.

2.2.1. Dünyada Termal Turizm

Dünyada termal şifa bulmanın tarihi ilk çağlara kadar uzanmaktadır. İnsanlar tarihin ilk çağlarından beri sağlık bulmak amacıyla özellikle termal suların bulunduğu yerlere gitmişlerdir. Günümüzde bu eğilim sürmekte ve insanlar hastalıklarına şifa bulmak amacıyla termal kaynak yönünden değer taşıyan yerlere gitmeye devam etmektedirler.

“Su ile gelen iyilik” anlamına gelen “Salus Per Aquam” teriminin baş harflerinden oluşan SPA terimi Roma döneminden beri termal ya da deniz suyunun ağırlıklı olarak kullanıldığı vücut bakımı ve tedavileri için kullanılmaktadır.

Dünyada termal turizm, sağlık turizmi içinde gelişmektedir, sağlık turizminin bir alt dalı olarak görülmektedir. Sağlık turizmi kısaca tedavi amacı ile yapılan seyahatlerden oluşmaktadır. Daha geniş bir ifadeyle, fizik tedavi ve rehabilitasyon gereksinimi olanlarla birlikte uluslararası hasta potansiyelini kullanarak sağlık kuruluşlarının büyümesine olanak sağlayan turizm türü olarak açıklanabilmektedir. Gelişmiş ülkelerde sağlık turizmine yönelik önemli oranlarda talep olmaktadır. Bu kapsamda termal turizmi de geliştirmekte, bu alanda büyük yatırımlar gerçekleştirilmektedir. Öyle ki yalnızca Almanya’da termal turizmine yönelik olarak yılda sekiz milyon dolayında iç ve dış turiste hizmet sunulduğu açıklanmaktadır.⁹

⁹ Kozak, N., (2012), Turizm Endüstrisi, Ünite 4, Genel Turizm Bilgisi (E-kitap) içinde, 1.Baskı, (Edit.: Meryem Akoğlan Kozak), T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2472, Eskişehir, s.28.

Türkiye’de sağlık turizminin ana eksenini termal turizm iken, dünyada termal turizmin, Spa olarak adlandırılan daha geniş bir turizm türünün parçası olarak kabul edildiği görülmektedir.

Dünyada sağlık turizmi ile birlikte termal turizme de çok önem verilmektedir. Bazı ülkelerin bu turizm türünde öne çıktıkları görülmektedir. Bu ülkelere bir örnek Avrupa’dan Macaristan’dır. Termal turizm kriterleri ele alındığında Macaristan’ın gelirleri ülkemizin çok ilerisindedir.

Termal turizm işletmeleri, müşterilerine konaklama, yeme-içme, eğlence gibi klasik konaklama işletmelerinin sunduğu hizmetlere ek olarak, asli kuruluş amacı olan “termal kür” diye adlandırılan ve pek çok balneoterapi uygulamaları ile destek ve tamamlayıcı tedavileri içeren hizmetleri sunan tesislerdir. Burada dikkati çeken husus, Türkiye açısından kaplıca ile termal tesis kavramlarının aynı anlama gelmediği ve benzer hizmetleri sunmadıklarıdır. Termal tesisler, müşterilerine termal kür merkezi ile doktor denetiminde hizmet sunarken, Türkiye genelinde görülen kaplıca tesisleri daha çok yerli halkın geleneksel hamam alışkanlıklarını karşılayacak şekilde hizmet sunmaktadır. Kaplıcalar, termal kaynak üzerinde veya yanında kurulan içinde mineralize termal suyun yalnız veya çamur gazı ile birlikte kullanılması sonunda insan sağlığına olumlu uygulamaların ve tedavilerin yapıldığı tesislerdir. Kaplıcalar, çağdaş termal tesislerin ilk örnekleri olarak tanımlanabilmektedir.¹⁰ Büyük Larousse Büyük Sözlük ve Ansiklopedisi’nde kaplıca, kaynak sularının tedavi amacıyla kullanılması için kurulan ve hekimlik, sağlık ve konaklama tesis ve araçlarını içeren kurum olarak tanımlanmaktadır.¹¹

Tablo 2.2. Bazı Avrupa Ülkelerinin Kaplıca Sayısı.¹² (2010)

Ülkeler	Almanya	Macaristan	İtalya	Çek Cum.ve Slovakya
Kaplıca Sayısı	250-300	120	200	60

¹⁰ Kozak vd., 2000, s.59.

¹¹ Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, Cilt: 12, s.6347.

¹² Dünya’da ve Türkiye’de Sağlık Turizmi Durum Tespit Raporu ve Çözüm Öneri 2010 s. 39.

Kaplıca sularının tedaviye yarar özellikleri çok çeşitlidir. Bunların kimisi fiziksel nitelikte (sıcaklık, radyoaktiflik), kimisi suyun kimyasal bileşimine bağlıdır. Bu nedenle kaplıca suları sıcaklıklarına göre çok sıcak sular, orta sıcak sular ve az sıcak sular diye üç kategoriye ayrılmaktadır. Kimyasal bakımdan da şu ayırım yapılmaktadır: bikarbonatlı alkali sular, kükürtlü ve sülfatlı sular, sodalı klorürlü sular, oligometalik sular ve tedavi açısından çok değerli özel mineralli sular (demir [kansızlık], bakır ya da selenyum [deri hastalıkları], silis [artritizm]).¹³

Kaynak sularının, suların çıktıkları yerin yakınında kullanılması (ılıca tedavisi), bu suların çoğunlukla kaynaktan çıktıktan sonra hızla değişen birtakım niteliklerinden (sıcaklık, radyoaktiflik, kimyasal bileşim) yararlanılmasını sağlamaktadır. Sular çeşitli şekilde kullanılmaktadır: içme, yerel uygulamalar (damla damla akıtma, şırınga, aerosol), banyo, duş ve bunlar eklenen sualtı masajları da birçok merkezde gittikçe daha yaygın hale gelmektedir. Kineziterapi ile yeniden eğitim kaplıca tedavisinin doğal tamamlayıcılarıdır (travma sonrası hastalıkları, romatizmalar vb.). Kaplıca tedavisinin süresi genellikle 21 gündür, özellikle süreğen hastalıklarda yinelenen tedavinin süresi bazen daha kısa olabilmektedir (örneğin 15 gün).

2.2.2. Termal Turizmin Türkiye’de Gelişimi ve Önemi

Dünya ile karşılaştırıldığında Türkiye’de termal turizm çok daha fazla değerlendirilebilme potansiyeline sahip fakat yeterince değerlendirilemediği görülen bir turizm türüdür. Ülkemiz termal su kaynakları itibariyle zengin bir ülkedir. Bu kaynakların çok daha iyi değerlendirilebilmesi mümkündür. Termal su kaynaklarımızın Avrupa’daki su kaynaklarıyla karşılaştırıldığında üstün nitelikli değerlere sahip olduğu görülmektedir. Öyle ki termal sularımızın, hem debi ve sıcaklıkları hem de çeşitli fiziksel ve kimyasal özellikleri ile Avrupa’daki termal sulardan daha üstün nitelikler taşıdığı bilinmektedir.¹⁴ Ülkemizdeki termal su kaynaklarını bölgesel olarak incelediğimizde Ege Bölgesi’nin diğer bölgelere göre daha zengin olduğu görülmektedir. Ülkemizde termal su kaynaklarının bölgesel dağılımı Tablo 2.3.’te belirtilmektedir.

¹³ Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, Cilt: 12, s.6347.

¹⁴ Termal Bölgeler, <http://visitturkeyforhealthcare.com/34-termal-bolgeler.html>

Tablo 2.3. Termal Su Kaynaklarının Bölgesel Dağılımı (adet) .¹⁵

Bölge Adı	Soğuk Sular (0-19°C)	Ilık Sular (20-25°C)	Sıcak Sular (36-36°C)	Çok Sıcak Sular (46-99°C)	Toplam
Marmara	7	8	8	30	53
Ege	5	17	28	31	81
İç Anadolu	10	10	14	17	51
Karadeniz	4	4	3	3	14
Akdeniz	1	3	2	-	6
Doğu ve G. Doğu Anadolu	4	7	8	5	24
TOPLAM	31	49	63	86	229

Türkiye termal kaynak açısından dünyada 7. sıradadır. Ülkemizde termal turizminin geliştirilmesi için çabalar gösterilmekte, bu yönde kür parkı, kür merkezi ve konaklama entegrasyonu sağlayan tesisleri bünyesinde bulunduran uluslararası standartlara sahip nitelikli tesislerin sayısının ve bununla birlikte turizm geliri ve turist sayısının artırılması hedeflenmektedir. Diğer yanda yine sağlık ve termal turizminin geliştirilmesi amacıyla bakanlıkça başlatılan “Termal Turizm Kentleri Projesi” kapsamında ülkemizdeki jeotermal potansiyeller dikkate alınarak bölgesel olarak yeni alanlar tespit edilmiştir. Bu kapsamda öncelikli geliştirilecek bölgeler şu şekilde sıralanmıştır;

- Güney Marmara Termal Turizm Kentleri Bölgesi (Çanakkale, Balıkesir, Yalova)
- Frigya Termal Turizm Kentleri Bölgesi (Afyonkarahisar, Kütahya, Uşak, Eskişehir, Ankara)
- Güney Ege Termal Turizm Kentleri Bölgesi (İzmir, Manisa, Aydın, Denizli)
- Orta Anadolu Termal Turizm Kentleri Bölgesi (Yozgat, Kırşehir, Nevşehir, Niğde).

¹⁵ Aksu, C. ve Aktuğ, E., Güney Ege Kalkınma Ajansı, Güney Ege Bölgesi Termal Turizm Araştırması, 2011, s.9.

- Kuzey Anadolu Termal Turizm Kentleri Bölgesi: Amasya, Sivas, Tokat, Erzincan
- Doğu Marmara Termal Turizm Kentleri Bölgesi: Bilecik, Kocaeli
- Batı Karadeniz Termal Turizm Kentleri Bölgesi: Bolu, Düzce, Sakarya'nın termal turizmde geliştirilmesi üzerine odaklanılmıştır.

Böylesi çabalar ülkemizde termal turizmin gelişmesi açısından önemlidir. Kültür ve Turizm Bakanlığı'nın teşvikiyle son yıllarda bu turizm dalında ülkemizde yatırımlar gerçekleştirilmeye başlanmıştır.¹⁶ Bu çabalar neticesinde termal turizmi son yıllarda sağlık turizmi kapsamında ülkemizde gelişme göstermiştir. Termal yatırımları hızlanmış ve birçok termal otel ülkede hizmet vermeye başlamıştır.

Bu otellere birkaç örnek ve yer aldıkları şehirler aşağıda sıralanmıştır;

- a) Altın Yunus Resort & Thermal Hotel (Adana/Seyhan),
- b) İkbal Termal Otel, (Afyonkarahisar / Merkez),
- c) Oruçoğlu Termal Otel (Afyonkarahisar / Merkez),
- d) Korel Termal Otel (Afyonkarahisar / Merkez),
- e) Güral Termal Otel (Afyonkarahisar / Merkez),
- f) Sandıklı Hüdaı Termal Tesisleri (Afyonkarahisar / Sandıklı),
- g) Sandıklı Termal Park Otel (Afyonkarahisar / Sandıklı),
- h) Adrina Hotel de lux Health& SPA (Balıkesir / Edremit),
- ı) Hüseyin İmrek Termal Tesisleri (Balıkesir / Susurluk),
- i) Bolu Termal Otel (Bolu / Merkez),
- j) Yenikaplıca Ter. Otel ve Banyoları (Bursa / Osmangazi),

¹⁶ Kozak, N., (2012), Turizm Endüstrisi, Ünite 4, Genel Turizm Bilgisi (E-kitap) içinde, 1.Baskı, (Edit.: Meryem Akoğlan Kozak), T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2472, Eskişehir, s.28.

- k) Polat Termal Otel (Denizli / Merkez),
- l) Tuzla İçmeler Oteli (İstanbul / Tuzla),
- m) Balçova Termal Otel (İzmir / Balçova),
- n) Güral Harlek Termal Hotel&SPA (Kütahya / Merkez),
- o) Yapısel Otel (Nevşehir / Kozaklı),
- ö) Kaplıca Tesisleri Fizik ve rehabilitasyon Merkezi (Rize / Merkez),
- p) Ancere Termal Otel (Samsun / Havza),
- r) T.C. Sağlık Bakanlığı Yalova Kaplıcaları İşletme İdaresi (Yalova / Merkez).¹⁷

Tablo 2.4. Türkiye’de Turizm Belgeli İşletmelerinin Türlerine Göre Dağılımı (2013) .¹⁸

TESİS TÜRÜ	TESİS SAYISI	ODA SAYISI	YATAK SAYISI
OTEL	5.648	165.461	365.117
MOTEL	373	8.457	19.170
PANSİYON	3.024	43.549	104.206
TATİL KÖYÜ	22	1.166	3.272
KAMPİNG	87	3.458	9.496
KAPLICA	42	2.378	6.467
TOPLAM	9.196	224.469	497.728

Ülkemiz jeotermal kaynaklar bakımından olanakları geniş bir ülkedir. Jeotermal enerji çeşitli şekillerde ve alanlarda kullanılabilirdiği gibi elektrik üretiminde vb. alanlarda da kullanılabilmektedir. Örneğin Afyonkarahisar ve Sandıklı ilçesinde jeotermal enerji kullanılarak binaların ısıtma sistemleri için gerekli olan enerji

¹⁷ Termal Oteller, <http://visitturkeyforhealthcare.com/termaloteller/1-termal-oteller.html?sayfa=1>.

¹⁸ Kültür ve Turizm Bakanlığı Arşiv- İşletme ve Yatırım Belgeli Tesis İstatistikleri Raporu 2013

sağlanmaktadır. Bu bağlamda jeotermal enerji yenilenebilir enerji kaynağı olarak da öne çıkmaktadır. Ayrıca aynı merkezde bulunan jeotermal enerji seralarda kullanılmaktadır. Ülkemizdeki jeotermal kaynakların dağılımı Şekil 2.1'deki haritadan görülebilmektedir.

Ülkemiz önemli bir jeotermal kuşak üzerinde yer almaktadır. Türkiye'nin jeotermal kaynaklar açısından dünyada ilk yedi ülke arasında yer almasının yanında Avrupa'da kaynak potansiyeli açısından birinci, kaplıca uygulamaları konusunda ise üçüncü sıradadır.²⁰ Jeotermal enerji elektrik üretiminde, ısıtmada vb. şekillerde kullanılabilir. Yukarıdaki harita üzerinde sıcaklığı 25-49°C olan kaynaklar, sıcaklığı 50-60°C olan kaynaklar ve sıcaklığı 70-100°C olan kaynakların yanı sıra elektrik üretimine uygun potansiyel jeotermal alanlar ve jeotermal ısıtma yapılan merkezler görülebilmektedir. Termal tesislerde bu enerji kaynağından yararlanılabilmektedir.

¹⁹ Ceren Aksu ve Emine Aktuğ, Güney Ege Kalkınma Ajansı, Güney Ege Bölgesi Termal Turizm Araştırması, 2011, , s.9

²⁰ Termal Bölgeler, <http://visitturkeyforhealthcare.com/34-termal-bolgeler.html>.

Ülkemizde sıcaklıkları 20-110°C arasında, debileri ise 2-500 lt/sn arasında değişebilen 1500'den fazla kaynak olduğu bildirilmektedir.²¹ Böylece ülkemiz termal turizmin gelişmesi için yeterli potansiyele sahip bir ülke olmaktadır. Kültür ve Turizm Bakanlığı da bu doğrultuda, ülkemizde termal turizmin geliştirilmesi için çalışmalar yürütmektedir. 2007 yılı içerisinde hazırlanan Türkiye Turizm Stratejisi ve Termal Turizm Master Planı bu bakımdan önemlidir.²²

2.3. Termal Turizmin Kapsamı ve Termal Tesis Birimleri

Dünyada ve Türkiye'de termal turizmin öneminin kavranması ve bu turizm türünün gelişmesi ile birlikte kurulan termal tesislerin sayısı da artmaktadır. Şekil 2.2.'de ülkemizdeki termal turizm kentleri bölgeleri ve termal turizm merkezlerimiz görülebilmektedir.

Şekil 2.2. Termal Turizm Kentleri Bölgeleri Haritası.²³

²¹ Türkiye'nin Termal Turizm Potansiyeli, <http://visitturkeyforhealthcare.com/133-turkiyenin-termal-turizm-potansiyeli.html>.

²² Termal Bölgeler, <http://visitturkeyforhealthcare.com/34-termal-bolgeler.html>.

²³ Termal Bölgeler, Termal Turizm Kentleri Bölgeleri Haritası.

Termal kaplıcalar ve termal resort otel &SPA lar bu kapsamda tesisler olarak öne çıkmaktadır. Kaplıcalar, termal kaynak üzerinde veya yanında kurulan, içinde mineralize termal suyun yalnız veya çamur gazı ile birlikte kullanılması sonucunda insan sağlığına olumlu uygulamaların ve tedavilerin yapıldığı tesislerdir. Kaplıcalar, çağdaş termal tesislerin ilk örnekleri olarak tanımlanabilmektedir.²⁴ Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi'nde kaplıca, kaynak sularının tedavi amacıyla kullanılması için kurulan ve hekimlik, sağlık ve konaklama tesis ve araçlarını içeren kurum olarak tanımlanmaktadır.²⁵ Kaplıca tedavisi terminolojisinde toprak, yer altı ve deniz kaynaklı mineral sular, gazlar, peloidler (çamurlar) ve iklimsel unsurlar gibi doğal tedavi unsurlarının yöredeki iklim olanakları ve gerekli görülen diğer tedaviler ile birlikte kür tarzında uygulandığı bir tedavi sistemi olarak geçmektedir.²⁶

Diğer yanda spa hizmetleri ile faaliyet gösteren resort ve otel işletmeleri bulunmaktadır. Spa, şifalı sular ile yapılan bakım demektir. Spa, vücudun su ve tuz dengesini ayarlaması, bedene enerji kazandırması, yorgunluğu ve ağrıyı alması amacıyla alınan bir tedavi türüdür. Sıkça duyduğumuz bir başka ilgili terim de wellnes olmaktadır; bu terim de akıl, vücut, ruh ve ilişkilerde iyi ve zinde olmayı ifade etmektedir. *“Bu kapsamda insanın kendisini ruhsal, bedensel, zihinsel ve ilişkisel olarak iyi ve zinde hissetmesini sağlayan her türlü masaj, cilt bakımı, çamur ve yosun banyoları, küvet bakımları, Talasso terapi gibi doğa ve doğal ürünlerle sağlıklı yaşam yöntemleri ile yapılan vücut bakımları Wellness kapsamına girmektedir.”*²⁷ Spa pazarı ülkemizde yeni yeni gelişmekte, bununla birlikte resort ve termal otellerdeki uygulamaları giderek daha fazla ilgi görmektedir.

Kültür ve Turizm Bakanlığı da turizm çeşitlerinde “Sağlık ve Termal Turizmi” başlığı altında “Termal Turizm, Sağlık Turizmi, Spa-Wellnes Turizmi” alt başlıklarına ayırmıştır. Kültür ve Turizm Bakanlığı sağlık ve termal turizmi 3 ana kategoride değerlendirmiştir.

²⁴ Kozak vd., 2000, s.59.

²⁵ Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, Cilt: 12, s.6347.

²⁶ Aksu, C. ve Aktuğ, E., Güney Ege Kalkınma Ajansı, Güney Ege Bölgesi Termal Turizm Araştırması, 2011,, s.5.

²⁷ Dünya’da ve Türkiye’de Sağlık Turizmi-2010 Durum Tespit Raporu ve Çözüm Önerileri,

Buna göre;

1. **Sağlık turizmi:** Sağlık turizmi; tedavi amacı ile yapılan seyahatler şeklinde tanımlanmaktadır. Başka bir ifadeyle, sağlık turizmi, fizik tedavi ve rehabilitasyon gereksinimi olanlarla birlikte uluslararası hasta potansiyelini kullanarak sağlık kuruluşlarının büyümesine olanak sağlayan turizm türüdür.
2. **Güzellik ve zindelik turizm (Wellness tourism) :** Son yıllarda sağlık ve termal turizm konsepti içinde güzellik ve zindelik turizmi önemli bir yer tutmaktadır. Deniz suyu ile terapi (talassoterapi) ve spa ise güzellik ve zindelik turizminde yer almaktadır. Spa günümüzde yalnızca su ve çamur terapilerini değil sıcak su havuzu, çeşitli masaj terapileri, aroma terapileri, güzellik ve bakım gibi sağlık kür hizmetleri de sunan tesislere verilen isim olup, su ile iyileşme suyun kullanımından gelen sağlık, suyun sıcak, soğuk ve farklı biçimlerdeki akıtma, damlatma, püskürtme gibi uygulamaları ile kazanılan dinlenme ve ferahlama duygularının edinildiği bütüncü bir terapi anlamında kullanılmaktadır. Wellness kelimesi ise akıl, vücut, ruh ve ilişkilerde zinde olmayı ifade etmektedir. Bu kapsamda insanın kendisini ruhsal, bedensel, zihinsel ve ilişkisel olarak iyi ve zinde hissetmesini sağlayan her türlü masaj, cilt bakımı, çamur ve yosun banyoları, küvet bakımları, talassoterapi gibi doğa ve doğal ürünlerle sağlıklı yaşam yöntemleri ile yapılan vücut bakımları wellness kavramına girmektedir.
3. **Termal turizm :** Türkiye önemli bir jeotermal kuşak üzerinde yer almaktadır. Jeotermal kaynak zenginliği ve potansiyeli açısından dünyada ilk yedi ülke arasında Avrupa'da ise kaynak potansiyeli açısından birinci, kaplıca uygulamaları açısından ise üçüncü sıradadır.²⁸

²⁸ Ebru Şemşimoğlu Erhan, Türkiye'de Termal Turizmin Gelişimi, Termal Turizm Tesislerinin Tasarım Kriterleri (Afyonkarahisar İli Örneği Üzerinden İncelenmesi), Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bil. Enstitüsü, (Tez Dan.: Prof. Dr. İlhan Altan), İstanbul 2010, s. 35-36.

Genel olarak termal turizm tesisleri Şu birimlerden oluşmaktadır;

- Termal oteller,
- Kőr merkezleri,
- Termal otel + Kőr merkezi
- Kaplıcalar / Banyolar
- İçmeceler / Maden suyu
- Gaz/Solunum kőrleri
- Talassoterapi Merkezleri (Deniz Kőrü)
- Çamur banyoları
- İklim/Klimaterapi kőrleri
- Ve fizik tedavi hastaneleri.²⁹

Termal turizm kapsamına, oluşturulan tesislerde ziyaretçilerin sadece konaklayarak bir bölgenin sağlıklı iklim koŐullarından bir süreliğine istifade ettikleri, bu Şekilde dinlendikleri ve kendilerine geldikleri uygulamalar da girmektedir.

Turizm işletmeleri içinde konaklama işletmeleri önemli yer tutmakta ve kendi içlerinde otel, motel, tatil köyü, pansiyon, dağ oteli ve termal tesis gibi çeŐitlere ayrılmaktadır.³⁰ Konaklama işletmelerinin her çeŐidinin tasarım gerekleri farklı olmaktadır. Termal tesislerin tasarım kriterleri böylece büyük önem arz etmektedir. Tasarımlarında yer alacak birimler, bu birimlerin büyüklüklerine ve karşılayacakları ihtiyaçlara göre planlandırılmalı ve uygulanmalıdır.

²⁹ Termal Bölgeler, <http://visitturkeyforhealthcare.com/34-termal-bolgeler.html>.

³⁰ Nazmi Kozak, (2012), Turizm Endüstrisi, Ünite 4, Genel Turizm Bilgisi (E-kitap) içinde, 1.Baskı, (Edit.: Meryem Akoğlan Kozak), T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2472, Eskişehir, <http://eogrenme.anadolu.edu.tr/layouts/eLrnPoint/AofElrnPortal/GetEbook.aspx?c=TRZ201U&s=1>, s.56, 61.

Termal tesisler, şifalı sularla kür (tedavi), kaplıca/banyo, gaz/solunum kürleri, deniz kürü, çamur banyosu, iklim/klimaterapi kürü ve fizik tedaviyi içeren sağlık sunum hizmetleri yanında konaklama ve dinlenme imkânı gibi hizmetleri ziyaretçilerine sunarak işletilmeleri amacıyla kurulmuşlardır. Verimli bir şekilde işletilerek kârlılıklarının sağlanması, bu şekilde ziyaretçilerine daha iyi hizmet sağlayabilmeleri gerekmektedir. Termal tesislerin verimli bir şekilde işletilebilmeleri için planlama aşamasında verimliliklerini sağlayacak unsurların düşünülerek değerlendirilmesi, termal tesis uygulamalarının verimliliğinin artırılmasında büyük önem taşımaktadır.

2.4. Termal Turizmin Gelişimi

Dünyada termal turizmin gelişmesi kaynak suları üzerine yapılan çalışmalarla başlamıştır. Kaynak sularının kimyasal analizi üzerine çalışmalar XVIII.yy.'ın sonlarında başlamış ve XIX.yy. boyunca devam etmiştir. XX.yy.'da H.Becquerel ile P.Curie'nin çalışmaları sonucunda kaynak sularının radyoaktifliği ortaya çıkmıştır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra Avrupa'da kaplıcalara rağbet artmıştır.

Arkeolojik çalışmaların sonuçlarına göre de dünyada termal sular yaklaşık 10 bin yıldan fazla süredir birçok topluluk tarafından termal tedavi ve terapi amaçlı kullanılmaktadır.

Tarihi sürece baktığımızda Avrupalı devletlerin kaplıca turizmine çok eski zamanlardan beri önem verdiklerini görürüz. Romalıların ılıca sularına olan tutkuları doğrudan doğruya sağlıkla ilgilidir. Bunun için doğal sıcak suların yanı sıra ısıtılmış suları da kullanırlardı. Suların özgül nitelikleri (radyoaktiflik, kimyasal bileşim) bilinmezdi. Ortaçağ'da temizlik ve sağlık konularında genel bir umursamazlık ortaya çıkanca kaplıca sularının kullanılması da uzun süre ertelendi.³¹

Kaplıcaların rahatlatıcı, şifalı, özellikle de eğlenceli yönleri kaplıca turizminin 16.yüzyıldan itibaren yeniden canlanmasına neden olmuştur. Zaten Baden-Baden ve Wiesbaden gibi kaplıcalar ve içmelerin bazıları Romalılar zamanında da kullanılmıştı; Gastein, Karlsbad ve Kissingen, Ortaçağ'da da yaygın bir üne sahipti. 1557 yılında Avrupa'nın tüm ülkelerinde Pymont'a gelen on binden fazla ziyaretçi, basit kulübe ve

³¹ Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, Cilt: 12, s.6347.

çadır kentlerinde kalmıştı. Pansiyonlar ve parklar açılmış, insanlar günlük ihtiyaçlarını karşılayacak yüklerle gelmeye, yanlarında yatak takımları, perdeler, hatta kendi şaraplarını getirmeye başlamışlardı. Kaplıcalar, “sosyete”nin buluşma yeri, imparator, kral, asilzade ve sanatçıların yolculuk hedefi haline gelmiştir. Yalnızca balo ve eğlencelere değil, önemli politikacıların buluşmalarına ve konferanslara da görkemli bir dekor oluşturuyordu. Karlsbad’taki Tepla vadisinde pek çok şahsiyet tatil yapmıştır. Bunlar arasında Çar I. Petro’dan İmparator VI. Karl’a, Wallenstein’dan Metternich’e, Goethe’den Gogol’a, Beethoven’dan Paganini’ye kadar pek çok kişi yer almaktadır. İlk genel kültür ansiklopedilerinden biri olan “Zedler”de kaplıca yolcularının harfiyen uydukları öğütler de yer almıştır. Bu durumda politikacılara kaplıca tedavisiyle keyiflendikten sonra müzakerelere başlamaları tavsiye edilirdi.³²

Eski zamanlarda dahi kaplıcaların önemini keşfetmiş olan Avrupalılar, günümüzde kaplıcalara daha fazla önem vermektedirler. Kaplıca turizmi, bütün dünyada olduğu gibi AB ülkelerinde de ivme kazanmıştır. Özellikle Avrupa’da halkın sağlığına önem vermesi nedeniyle sağlık turizmi ve kaplıca turizmi çok gelişme göstermiştir. Avrupa Birliği (AB) ülkelerinde hastalara kaplıcalar sıkça tavsiye edilmektedir. Hastalar bu tür kaplıcalara doktor kontrolünde yönlendirilmektedir.

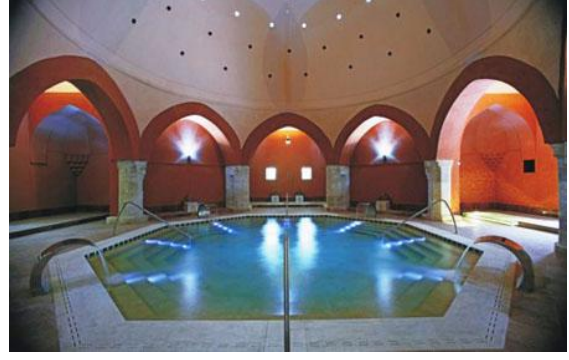
Dünyada bazı ülkeler termal turizmde gelişimiyle öne çıkmaktadırlar. Avrupa’da termal tesisler, yılda binlerce yabancı turisti ağırlamaktadır. Dünyada özellikle Macaristan, İtalya, Fransa ve Almanya’yı tercih edilmektedir. Türkiye ise zengin kaplıca kaynaklarına sahip olmasına rağmen bu pastadan gereken payı alamamaktadır.

Macaristan’ın başkenti Budapeşte, kaplıca tedavilerinin dünyadaki başkenti olarak kabul edilmektedir. Dünyanın ilk kaplıca hastanesi 1178 yılında Macaristan’da kurulmuştur. Macaristan’daki Seçengi Hamamı Avrupa’nın en büyük hamamı özelliğini taşımaktadır. Gelleri SPA ve Oteli ise dünya çapında bir üne sahiptir. Her gün 350-400 bin metreküp termal su yeryüzüne çıkmaktadır.

³² Kozak, N., Akoğlan Kozak, M. ve Kozak, M., Genel Turizm, İlkeler-Kavramlar, Geliştirilmiş 4. Bası, Turhan Kitabevi Basım-Yayın Tic. Ltd. Şti., Ankara. 2000, s.32.

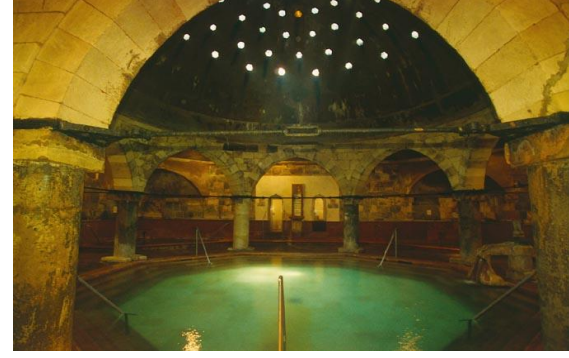
Gellert Baths

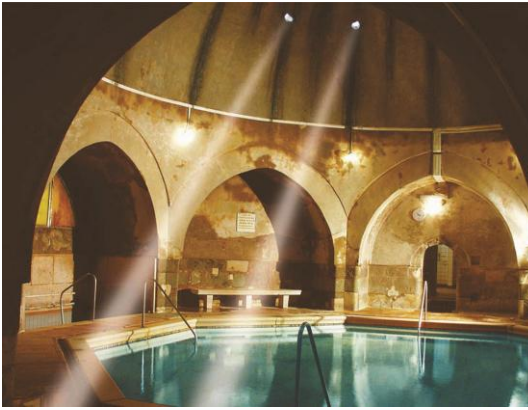
Csaszar Baths (Veil Bej)

Szechenyi

Rudas Baths

Kiraly Baths

Danubius Health Spa

Şekil 2.3. Budapeşte'nin Spa'ları.³³

³³ <http://www.ucakbileti.com/blog/budapestenin-muhtesem-spalari/>

Romanya da kaplıcalarıyla dünya çapında bir üne sahiptir. Oradea şehrine 9 km mesafede bulunan Felix Kaplıcaları, romatizmal, nöroloji ve beslenme ile ilgili rahatsızlıklar için tavsiye edilmektedir. Karbonatlı, kükürtlü, kalsiyumlu, mineral içeren suları ve şifalı çamurları kullanan uzmanlar hastaya özel programlar hazırlamaktadırlar. Burada hizmet veren 2 veya 3 yıldızlı oteller arasında International, Termal, Nufarul ve Felix bulunmaktadır. Herculane Kaplıcaları maden ve termal suları ile Romalılar zamanından bu yana ününü korumaktadır. 160 m. yüksekliğinde olmasına rağmen iyonlaşmış havası sayesinde 3 bin metre yüksekliğinde bulunan bir tesis gibi temiz havaya sahip bulunmaktadır. Bu kaplıcanın iyi geldiği hastalıklar şöyle sıralanmaktadır: Romatizmal, nörolojik hastalıklar, kadın hastalıkları, mide, kan dolaşımı, kalp rahatsızlıkları. İki yıldızlı Roman, Afrodita, Dacia, Diana ve Hercules adlı oteller de hizmet vermektedir.

Dünyada termal sularla şifa bulmanın tarihi çok eski zamanlara kadar uzanmaktadır. Günümüzde Avrupa ülkeleri bu geleneği tedavi amaçlı yapılan sağlık turizmine dönüştürmüş durumdadırlar. Modern tesisler sayesinde yabancı turistler Almanya, İtalya, Fransa, Macaristan'ı tercih etmektedirler. Bunun karşısında zengin kaynaklara sahip olmasına rağmen şifalı sular için Türkiye'ye gelen yabancı turist sayısı çok azdır. Termal tedavi amacıyla bir yılda Almanya'ya ve Macaristan'a 10 milyon, Rusya'ya 8 milyon, Fransa'ya 700 bin, İsviçre'ye 800 bin ve İspanya'ya 400 bin kişi gitmektedir. Türkiye'de, mevcut kaplıcalardan tedavi, bakım, rehabilitasyon ve dinlenme amaçlı yararlanan yerli turist sayısı 7 milyon civarındadır. Gelen yabancı turist sayısı ise 10 binde kalmaktadır. Türkiye için bu rakamların değişmesi ümit edilmektedir. 2020 yılında yabancı turist sayısının bir milyona çıkması amaçlanmaktadır. Türkiye'deki Termal Otellerin 2013 yılına ait veriler incelendiğinde, yerli ve yabancı turistlerin tesise geliş sayısı ile geceleyen turist sayısının kıyaslanmasıyla oluşturulan konaklama oranları Tablo 2.5.'te belirtilmektedir.

Tablo 2.5. Türkiye’deki Termal Otellere Geliş Sayısı,Ortalama Kalış Süresi ve Doluluk Oranı (2013) .³⁴

AYLAR	TESİSE GELİŞ SAYISI			ORTALAMA KALIŞ SÜRESİ			DOLULUK ORANI %		
	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	YABANCI	YERLİ	TOPLAM	YABANCI	YERLİ	TOPLAM
OCAK	25.057	71.539	96.596	1,3	1,9	1,7	6,49	27,28	33,77
ŞUBAT	35.689	82.623	118.312	1,2	2,0	1,8	9,92	37,11	47,03
MART	47.320	78.019	125.339	1,3	1,9	1,7	12,36	29,74	42,10
NİSAN	56.880	74.894	131.774	1,3	1,9	1,6	15,45	29,44	44,89
MAYIS	50.022	63.427	113.449	1,4	2,0	1,7	13,62	24,85	38,47
HAZİRAN	42.557	73.375	115.932	1,6	2,0	1,8	13,99	29,71	43,70
TEMMUZ	33.121	65.677	98.798	1,7	2,2	2,0	11,00	28,39	39,39
AĞUSTOS	33.456	96.017	129.473	1,7	2,2	2,1	11,24	42,68	53,92
EYLÜL	42.868	74.591	117.459	1,7	2,1	2,0	15,17	32,88	48,05
EKİM	47.669	72.670	120.339	1,5	2,0	1,8	14,18	29,58	43,76
KASIM	37.083	78.738	115.821	1,3	2,0	1,8	9,94	32,96	42,91
ARALIK	25.520	70.250	95.770	1,2	2,0	1,8	6,37	28,14	34,51
TOPLAM	477.242	901.820	1.379.062	1,4	2,0	1,8	11,64	31,01	42,65

³⁴ Kültür ve Turizm Bakanlığı Arşiv- İşletme ve Yatırım Belgeli Tesis İstatistikleri Raporu 2013

Türkiye’de kaplıca turizminin uzun yıllar öncesine dayandığı bilinmektedir. Osmanlılardan kalan ve çoğunluğu bakımsız bir durumda olan kaplıca tesisleri Cumhuriyet döneminde de çoğu kez gerekli ilgiyi görememiştir. Buna tek istisna Yalova kaplıcaları olmuştur. Atatürk, 1929 yılında Marmara Bölgesi’ndeki incelemeleri sırasında Yalova kaplıcaları konusunda geniş bilgi istemiştir. Aldığı bilgilerden Yalova Kaplıcaları’nın termal tedavi konusundaki önemini öğrenen Atatürk, buranın çağdaş bir termal tesis haline getirilmesi emrini vermiştir. Atatürk’ün bu isteği üzerine Yalova kaplıcaları, kısa zamanda yerini doğal güzellikler içerisinde modern termal tesislere bırakmıştır.

Şekil 2.4. Atatürk ve Yalova Kaplıcaları.³⁵

Daha sonra Yalova Kaplıcaları’nda tarihi termal otelin yanı sıra Güney I ve Güney II otelleri ve Çınar oteli kurularak yaklaşık 500 yatak kapasitesi yaratılmıştır. Aynı şekilde Tuzla içmeleri de Atatürk’ün isteğiyle otel tarzında konaklama tesisine dönüştürülmüştür.

³⁵ Yalova, Atatürk ve Yalova, <http://www.termallife.com/yalova/yalova-ataturk-yalova.html>

1933 yılında Türkiye’de kaplıca tedavisi (balneoterapi)’nin temelleri atılmış ve bu amaçla İstanbul Üniversitesi bünyesinde bir balneoloji kürsüsü kurulmuştur. Bu kürsü 1938 yılında “Hidro-Klimatoloji Kürsüsü”, 1975 yılında da “Tıbbi Ekoloji ve Hidro Klimatoloji Kürsüsü” adını almıştır. 1983 yılında “Anabilim Dalı” olması benimsenmiş olan bu bölüm, halen aynı isim altında çalışmalarını sürdürmektedir. “Tıbbi Ekoloji ve Hidro-Klimatoloji Anabilim Dalı”, Türkiye’de kaplıca ve iklim tedavisi konularında üniversite düzeyinde çalışmalarda bulunan tek bölümdür.

Cumhuriyet Dönemi’nde gerçekleştirilen çalışmalar arasında İzmir Balçova Kaplıcaları’ndan da söz etmek gerekmektedir. Balçova Termal İşletmeleri, gerçekleştirilen çalışmalar sonucunda iyi bir konuma getirilmiştir. Türkiye’de Cumhuriyet Dönemi’nde termal turizmi konusunda yapılanlar daha ileri gidememiştir. Termal turizminin geliştirilmesi konusunda bazı dönemlerde birtakım çalışmalarda bulunulmuş olsa da yakın zamanlara kadar bu çalışmaların az olduğu görülmüştür. Son yıllarda ise termal turizmi konusunda Türkiye’de belli bir ilerleme kaydedilmiştir. Türkiye’nin mevcut kaplıca kaynakları dikkate alındığında, çok az da olsa, mevcut girişimler umut verici görülmektedir.³⁶

Anadolu toprakları termal kaynaklar açısından oldukça zengindir. MTA Genel Müdürlüğü’nün 1998 yılında yapmış olduğu çalışmalara göre, Türkiye’de 700’ün üzerinde kaynak bölgesi ve 1300 kaynak grubu bulunmaktadır. Bu kaynakların dağılımı şu şekildedir.³⁷

- a) Marmara Bölgesi 72 kaynak grubu,
- b) Karadeniz Bölgesi 1152 kaynak grubu,
- c) Ege Bölgesi 117 kaynak grubu,
- d) İç Anadolu Bölgesi 135 kaynak grubu,

³⁶ Kozak, N., Akoğlan Kozak, M. ve Kozak, M., Genel Turizm, İlkeler-Kavramlar, Geliştirilmiş 4. Basım, Turhan Kitabevi Basım-Yayın Tic. Ltd. Şti., Ankara. 2000s.23.

³⁷ Füsun İstanbullu Dinçer ve İsmail Kızılırmak, “Turizm Çeşitlendirilmesi Kapsamında Doğu Karadeniz Bölgesi’nin Sorunları ve Çözüm Önerileri”, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, Yıl: 1998, Sayı: 1, s.218.

e) Doğu Karadeniz bölgesi 119 kaynak grubu,

f) Akdeniz Bölgesi 35 kaynak grubu,

g) Güney Doğu Anadolu Bölgesi 9 kaynak grubu.

Doğu Karadeniz Bölgesi'nde özellikle Samsun, Rize ve Ordu şehirlerinde termal turizme uygun kaynaklar bulunmaktadır. Ayrıca; Samsun Havza-Ladik, Ordu-Fatsa-Bolaman, Trabzon-Şalpaazarı-Acısü, Rize Ayder ve Andon ile Rize-Ardeşen kaplıca ve ılıcaları en önemli kaynak merkezler olarak karşımıza çıkmaktadır.

Daha çok yerli turistler tarafından kullanılan bu kaynakların çevresindeki tesisler ve altyapılarının gelişmemiş oldukları yapılan incelemeler sonucunda ortaya çıkmaktadır. Gerekli çalışmalar yapılarak termal turizm geliştirilirken, deniz suyu ve deniz ikliminden yararlanarak deniz iklimi kürleri, deniz kaplıca kürleri (Thalassotherapie) başlatılabilir.

2.5. Termal Tesislerin Uygulamaları

Bu kısımda termal tesislerin uygulamaları hakkında bilgiler verilmektedir. Dünyada öneminden dolayı termal turizmüne büyük yatırımlar yapılmaktadır. Dünyada termal turizm, Spa olarak adlandırılan daha geniş bir turizm türünün bir parçası olarak kabul edilmekte ve uygulamaları yapılmaktadır.³⁸ Bu sebeple termal otel & Spa tesislerinin sayısı giderek artmaktadır. Kaplıcalar da bu kapsamda bulunan sağlık turizminin içinde değerlendirilen tesisler olarak yer almaktadır.

2.5.1. Termal Turizm Tesis Türleri

Termal turizm tesisleri, mineralize termal sular, içme suyu, deniz suyu, çamur gibi maddeler veya solunum yolu ile veya mekanik ve elektrikli araçlarla masaj ve beden eğitimi gibi yöntemlerle insan sağlığını koruma ve tedavi amacı taşıyan uygulamalardan birinin veya birkaçının, hekim gözetiminde yapıldığı tesislerdir.³⁹

³⁸ Kozak, N., (2012), Turizm Faaliyetlerinin Sınıflandırılması, Ünite 2, Genel Turizm Bilgisi (E-kitap) içinde, 1.Baskı, (Edit.: Meryem Akoğlan Kozak), T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2472, Eskişehir, s.28.

³⁹ Nazmi Kozak, Turizm Endüstrisi, Ünite 4, Genel Turizm Bilgisi (E-kitap) içinde, 2012, s. 61.

Termal tesisler türleri içerisinde kaplıcalar da yer almaktadır. Türkiye'nin birçok bölgesinde birçok hastalığa şifa sunduğu tespit edilen doğal termal su kaynaklarına sahip başlıca kaplıcalarımızdan bazıları şunlardır;

- a) Afyonkarahisar – Sandıklı Hüdai Kaplıcaları
- b) Ankara -Kızılcahamam
- c) Balıkesir - Gönen
- d) Bolu-Büyük Kaplıca
- e) Denizli - Pamukkale
- f) Kütahya-Ilıca ve Yoncalı
- g) Sivas - Kangal

Geleneksel bir kaplıca tesisinde bulunan birimler şunlardır;

- a) İçme suyu kaynakları
- b) Büyük havuz ya da ferdi banyolar
- c) Duş odaları
- d) Yataklı dinlenme odaları
- e) Soyunda odaları
- f) “Wc”ler
- g) Teknik servis ve personel mekanları
- h) Konaklama ünitesi

Şekil 2.6. Sandıklı Hüdai Kaplıcaları.⁴⁰

Geleneksel kaplıca tesislerinden zamanla modern termal turizm tesislerine geçilmiştir. Geleneksel kaplıca tesislerinden modern termal turizm tesislerine geçiş sürecini oluşturan ve hızlandıran faktörler şu şekilde sıralanmaktadır:

- Geleneksel kaplıca tesislerinin köhnemiş olması, hijyen kontrollerinin ve denetimlerinin eksikliği, gerek kür gerekse konaklama amaçlı mekanlarının yetersizlikleri ve standardizasyon ihtiyacı olması,
- İnsanların, son yıllarda ağırlaşan çevre koşulları, değişen iklim şartları vb. ile insan sağlığını bozan ve stres yükleyen sorunlardan arınma arzusu,
- Sulardan fiziksel tedavi amaçlı yararlanmanın bilimsel tabana oturtulması, hidroklimatoloji ya da balneoloji gibi adlarla kaplıca kürlerinin bilimsel olarak yapılması ve tıbbın özellikle hastalıkları engellemede yetersiz kalmasının fark edilmesi, kaplıcaların bazı kronikleşmiş hastalıkların tedavisinde etkili olması,
- Kaplıcaların termal turizm tesisleri bünyesinde olması durumunda özellikle hijyenin daha iyi sağlanabiliyor olması,

⁴⁰ Sandıklı Belediyesi Arşivi.

- Tatil anlayışlarının değişip insanların geçmişte olduğu gibi ruhsal arınma ihtiyacı hissetmesi, tatilcilerin su esaslı tesislerle birlikte rekreatif, sportif ve sosyal faaliyetleri bir arada istemesi,
- “Wellness” kavramının kaplıca konseptinin içerisine alınması (“Wellness”, iyi olma, iyi ve zinde hissetme ve iyi görünme olarak tanımlanabilir). Sağlıklı yaşam, genç kalma ve güzellik temelli, özel diyet mönülü beslenme vb. kültürün yükselen değerler haline gelmesi ve bu durumun kitle iletişim araçları tarafından sürekli empoze edilmesi,
- Yaşlı ve refah seviyesi yüksek kişi gruplarının artışı ve bu gruplar arasında yükselen değer haline gelmesi, talep görmesi,
- Genç nüfusun konuya oldukça ilgi göstermesi, zindelik arzusu ve bu konsepti yaşam biçimi haline getirme istekleri,
- Sayfiye “resort” otellerinin turizmi 12 aya yayma yolundaki çabaları ve kaplıcaya ilişkin mekanları otellere eklemeleri,
- Turizm endüstrisinde faaliyet gösteren kuruluşların farklı potansiyeldeki müşteri gruplarını etkileyerek yeni pazar arayışları içersine girmeleri.⁴¹

Türkiye’de termal turizm haricindeki diğer Spa aktivitelerinin de hızla geliştiği bildirilmektedir. Kültür ve Turizm Bakanlığı tarafından da termal turizm, sağlık turizmi ve Spa-Wellness turizminin ülkede gelişmesine çok önem verilmektedir.⁴²

2.5.2. Termal Tesislerin Tasarım Kriterleri

Termal turizm tesislerinde bir turizm tesisinde olması gereken farklı kür birimleri mevcut olup bunlar tesislerin tasarımını etkileyen başlıca etkenler olmaktadır. Kullanıcıların bu yöndeki taleplerinin, işletmenin buna verecekleri cevaplar ve işletmenin isteklerinin tasarıma yön veren önemli unsurlar olduğu, bunun yanında doğal

⁴¹ Cemal Güvenç, Türkiye’deki Termal Turizm Tesislerinin Planlama ve Tasarım İlkelerine İlişkin Bir Model Önerisi (Çanakkale Örneği), Doktora Tezi, YT Ü Fen Bilimleri Enstitüsü, İstanbul 2007, s.36.

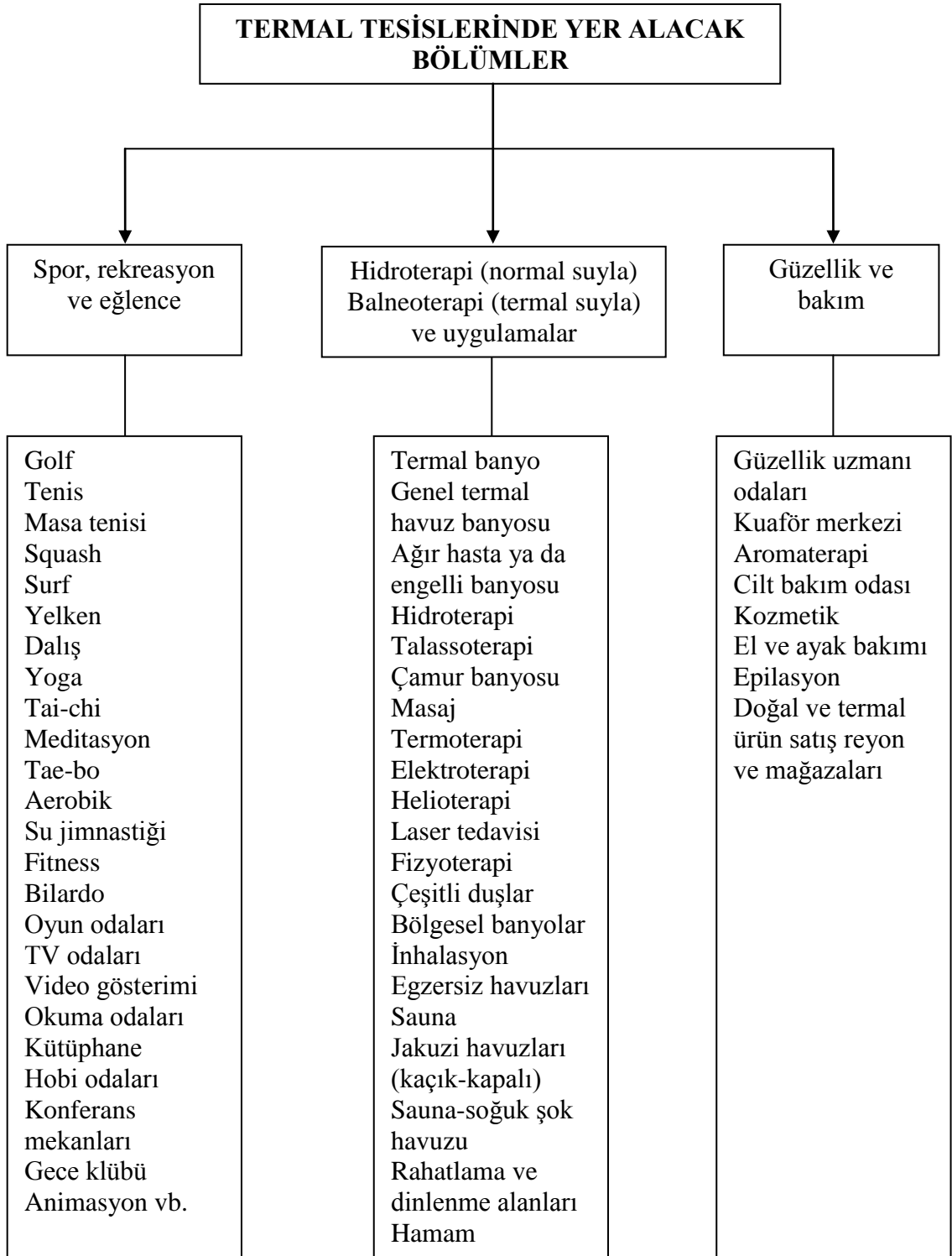
⁴² Kozak, N., Akoğlan Kozak, M. ve Kozak, M., Genel Turizm, İlkeler-Kavramlar, Geliştirilmiş 4. Basım, Turhan Kitabevi Basım-Yayın Tic. Ltd. Şti., Ankara. 2000, s.28.

ve yapay etkenlerin, arazi koşullarının ve yasal durumların da tasarımı etkilediği bilinmektedir.⁴³ Termal tesislerde tasarımı etkileyen faktörler ilerleyen bölümlerde daha detaylı incelenecektir.

2.5.3. Termal Tesislerin İşletilmesi

Termal turizm işletmelerinin kuruldukları alanlarda konaklama, yeme-içme, eğlence, rekreasyon ve kür hizmetleri sunulan birimler bulunmaktadır. Termal tesislerin işletilmesinde, klasik konaklama işletmelerinde söz konusu olan birçok özellik bulunsa da, termal tesislerde farklı birimler ve hizmetler de verilmektedir. Termal tesislerin hizmetleri termal su kaynağı üzerine kurulmaktadır. Bunlarda kür merkezleri, konaklama üniteleri ve rekreasyon üniteleri başlıca birimleri oluşturmaktadır. Gelen hastaların tedavi ihtiyaçlarının doktor ve uzmanlar denetiminde değerlendirilip uygun tedavilerle iyileştirilmeleri bu tesislerde önem kazanmaktadır.

⁴³ Şemşimoğlu Erhan, E., Türkiye’de Termal Turizmin Gelişimi, Termal Turizm Tesislerinin Tasarım Kriterleri (Afyonkarahisar İli Örneği Üzerinden İncelenmesi), Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bil. Enstitüsü, (Tez Dan.: Prof. Dr. İlhan Altan), İstanbul 2010, s.38-39.

Şekil 2.7. Termal Tesislerde Yer Alacak Bölümler.⁴⁴

⁴⁴ Cemal Güvenç, Türkiye’deki Termal Turizm Tesislerinin Planlama ve Tasarım İlkelerine İlişkin Bir Model Önerisi (Çanakkale Örneği), Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Tez Dan.: Ayfer Aytuğ), İstanbul 2007, s.90.

BÖLÜM III

3. TERMAL TESİS PROJELERİNDE VERİMLİLİK VE PROJE UYGULAMA TEKNİKLERİ

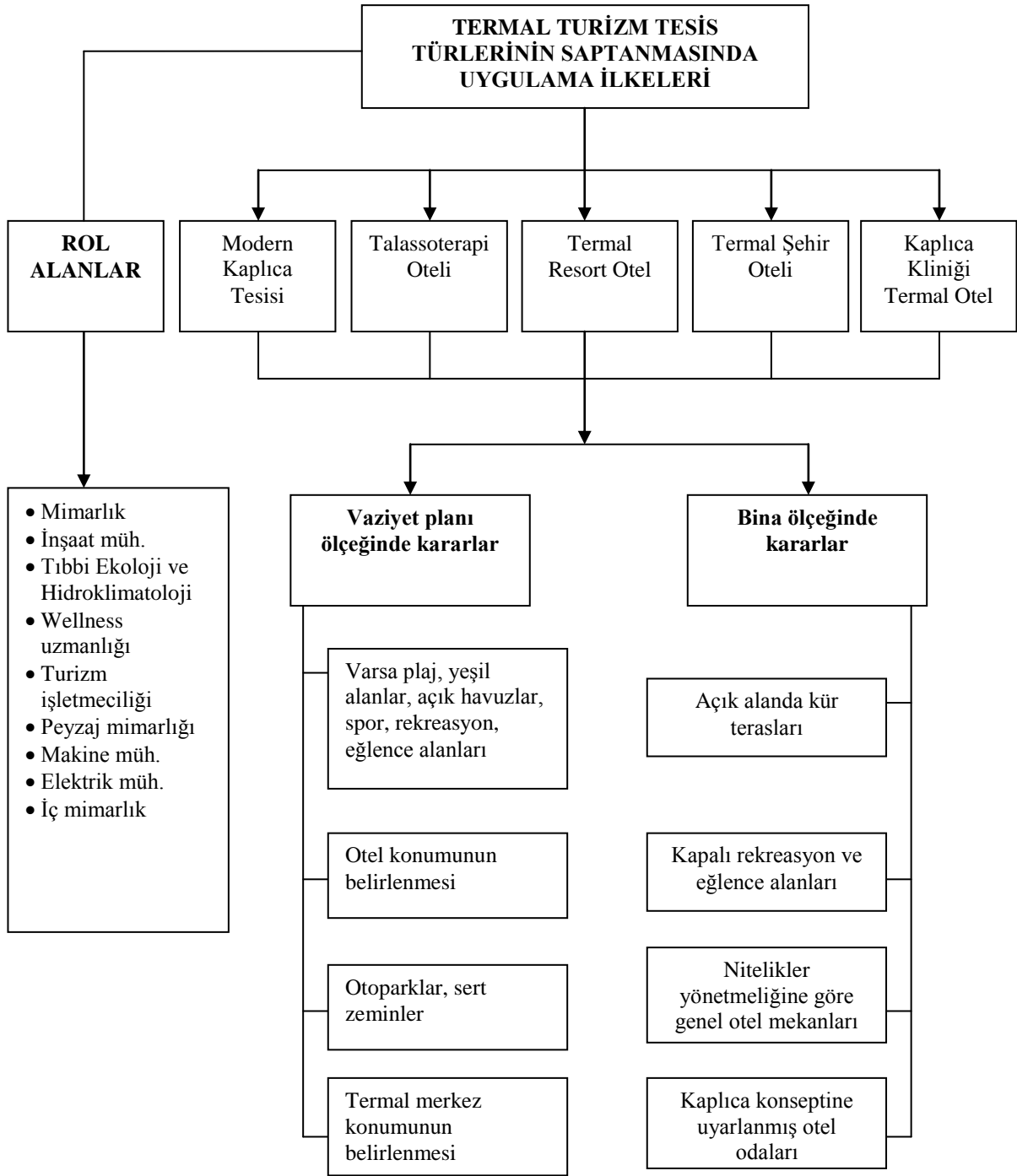
Bu bölümde termal tesis projelerinde verimlilik konusu araştırılmakta ve proje uygulama teknikleri hakkında bilgiler verilmektedir. Termal turizm tesisi insan sağlığını koruma ve tedavi amacı taşıyan uygulamaların hekim gözetiminde yapıldığı tesislerdir. Bu tedaviler mineralize termal sular, içme suyu, deniz suyu, çamur gibi maddeler kullanılarak ya solunum yolu ile ya da mekanik ve elektrikli araçlarla masaj ve beden eğitimi gibi yöntemlerle uygulanmaktadır. Bu tedavi yöntemleri dahilinde projelendirilen termal tesisler diğer konaklama tesisleri dikkate alınarak yapılabilmekte ve işletilebilmektedir.

3.1. Termal Tesis Projelerinin Verimliliğini Sağlamada Planlamanın Önemi

Termal tesis projelerinin verimliliğini sağlamada planlama önemli bir aşamayı oluşturmaktadır. Planlama aşamasında termal tesis projeleri içerisinde yer alacak fonksiyonlar tespit edilerek, birbiri ile ilişkili birimler çözümlenmeli ve diğer mekânlarla işlevsel bağlantıları sağlanmalıdır. Planlama aşamasında yapılacak işlevler şu şekilde incelenmiştir.

3.1.1. Planlama Aşamasında Yapılanlar

Termal tesisler için makro ve mikro ölçekte planlama çalışmaları önem taşımaktadır. Tesis türleri, tesislerde hangi birimlerin olacağı, servis aktiviteleri, açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevre ve tıbbi tedavi unsurları planlama aşamasında değerlendirilmektedir. Şekil 3.1.'de planlama aşamasında ele alınan özellikleri incelenmiştir.

Şekil 3.1. Termal Turizm Tesis Türlerinin Saptanması Uygulama Kriterleri.⁴⁵

⁴⁵ Cemal Güvenç, Türkiye’deki Termal Turizm Tesislerinin Planlama ve Tasarım İlkelerine İlişkin Bir Model Önerisi (Çanakkale Örneği), Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Tez Dan.: Ayfer Aytuğ), İstanbul 2007, s.158.

3.2. Projelerin Uygulanması Süreci ve Yapılan Proje Yönetimi Uygulamaları

Projelerin uygulanma sürecinde, planlanan hedeflere zaman ve maliyet sınırlılıkları altında ulaşılmaya çalışılmaktadır. Projelerde yetkili kurum- kuruluşlarla ve farklı disiplinlerle birlikte hareket edilmeli, bu kurum ve kuruluşların belirlediği kriterlere göre uygulanma yapılmalıdır. Böylece gerçekleştirilecek projelerde proje yönetimi uygulanması önem kazanmaktadır.

3.2.1. Termal Turizm Tesisi Projelendirme Çalışması

Termal turizm tesisleri projelendirilirken tasarımda etkili olan bazı faktörler önem kazanmaktadır. Örneğin farklı kullanım amaçları farklı mekanların doğmasına neden olmaktadır. Termal turizm tesislerinde çok çeşitli birimlerin oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır. İşletmelerin termal turizm alanındaki yapıları ve bunların amaçları termal turizm tesisinin oluşumunu belirleyen faktörler içinde yer almaktadır. Her bir birimin tasarım gerekleri farklı olmaktadır. Doğal ve yapay bazı etmenler ile yasal düzenlemeler de belirleyici proje çalışmalarında belirleyici rol üstlenmektedir. Ülkemizde kaplıca sularının değerlendirilmesinden sorumlu olan bazı kuruluşlar vardır. Sağlık Bakanlığı bunların başında gelmektedir. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı'nın da sorumlulukları bulunmaktadır. Diğer ilgili bakanlıkları da Kültür ve Turizm Bakanlığı, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ve Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı oluşturmaktadır.⁴⁶ Türkiye'de şifalı sularla ilgili yapılan yasal düzenlemeler aşağıda açıklanmaktadır:

a. Sağlık Bakanlığı:

- Kaplıca, içme, deniz ve iklim kür merkezlerindeki sağlık tesisleri ile ilgili denetimin gerçekleşmesi
- Bayındırlık ile işbirliği yaparak tedavi ve kür tesisleri yapı ölçütlerinin "Yapı ihtiyaç programının tespiti"

⁴⁶ Şemşimoğlu Erhan, E., Türkiye'de Termal Turizmin Gelişimi, Termal Turizm Tesislerinin Tasarım Kriterleri (Afyonkarahisar İli Örneği Üzerinden İncelenmesi), Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bil. Enstitüsü, (Tez Dan.: Prof. Dr. İlhan Altan), İstanbul 2010, s.38-40.

- Üniversiteler, Tıp Fakülteleri ile işbirliği yaparak deniz ve kaplıca tedavi ve kür merkezlerinde araştırma enstitülerinin açılması, özel eğitim görmüş kür doktorları ile yardımcı sağlık personelinin yetiştirilmesi
- Kaplıca, içme ve deniz suyu analizlerinin yapılması, bu suların olumlu ve olumsuz etki yaptığı hastalıkların belirlenmesi
- Sağlık tesislerine ilişkin nitelikler yönetmeliğinin hazırlanması, bu kuruluşun yasal görevleri arasında yer almaktadır.

b. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı

“Maden Tetkik Arama” Enstitüsü aracılığı ile tüm olarak

- Kaplıca ve içme kaynaklarının jeolojik-hidrojeolojik etütlerinin yapılması, kaynak emniyet alanlarının belirlenmesi
- Kaplıca ve içme sondajının yapılması
- Kaynak akım güçlerinin gerçekleştirilmesi
- Maden suları kaynak emniyet alanları ve sularının korunmasına ilişkin yönetmelik hazırlanması yasal görevleri arasındadır.

c. Kültür ve Turizm Bakanlığı

- Birinci derece önemli ve öncelikli kaplıca, içme ve deniz kaplıcası ve kür merkezlerinin İmar Planlarının (Bayındırlık ve İskan Bakanlığı ile işbirliği yapılarak) hazırlanması ve hazırlattırılması
- Bu merkezlerde iç-dış kaplıca turizmüne dönük konaklama tesislerinin gerçekleştirilmesi için belge ve kredi verilmesi
- Alt yapı tesisleri ve tedavi kür birimlerinin gerçekleştirilmesi için yardım, kredi ve teşviklerde bulunması

- Bu konularda ülke içi ve dıŐı tanıtma faaliyetlerinde bulunulması, hizmetlerini yürütmek durumundadır.

d. Bayındırlık ve İskan Bakanlığı

- Önemli-öncelikli kaplıca, içme, tedavi ve kür merkezlerinin imar planlarının hazırlanması “kaplıca şehri” veya daha küçük ölçekli kaplıca yerleşmelerinde geliştirilecek tedavi veya kür merkezlerinin projelerinin hazırlanması
- Arsa ofis aracılığı ile arsa ve arazi tahsis işleri
- İller Bankası Genel Müdürlüğü aracılığı ile Köy Tüzel kişilikleri, belediyeler ve il özel idareleri ile işbirliği yaparak 1.derece önemli ve öncelikli olmayan kaplıca merkezlerinin geliştirilmesi ile bu merkezlerin imar planları veya genel yerleşme planlarının hazırlanması ya da hazırlattırılması bu bakanlığın görevleri arasında yer alır.

e. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı

- Emekli Sandığı genel müdürlüğü ile işbirliği halinde, sendikalar, Sosyal Sigortalar Kurumu ve Bağ-Kur gibi kuruluşların üyesi olan (çalışan-emekli) işçi ve memurların tedavi ihtiyaçlarını karşılayacak hazırlıkları ve gerekli tesisleri yapmakla (Bu konuda ayrıca kar amacı güden yatırımlar da yapılabilir) yükümlüdür.⁴⁷

Böylece termal turizm tesislerinin tasarlanması sırasında böylesi çok-faktörlü etkileyenleri göz önünde bulundurma ve tasarımı ona göre şekillendirme gereği ortaya çıkmaktadır.

Çeşitli nedenlerle meydana gelebilen veya doğal olarak var olan bazı sınırlayıcılar da tesislerin tasarımını etkilemektedir. Tesisin kurulacağı yerin belirlenmesi, bölgenin coğrafi konumu ve iklim özellikleri, yine bölgenin ekonomik ve sosyal yapısı, mevcut

⁴⁷ Şemşimoğlu Erhan, E., Türkiye’de Termal Turizmin Gelişimi, Termal Turizm Tesislerinin Tasarım Kriterleri (Afyonkarahisar İli Örneği Üzerinden İncelenmesi), Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bil. Enstitüsü, (Tez Dan.: Prof. Dr. İlhan Altan), İstanbul 2010, s.41-42.

turizm potansiyeli, termal su açısından potansiyeli ve termal su kaynaklarının değerlendirilebilirliği gibi hususlar böylece önem kazanmaktadır.

3.2.2. Tesisin Kurulacağı Yerin Belirlenmesi

Kaynağın konumu ve topografik koşullar termal tesis tasarımının ve çevre düzenlemesinin yapımında çok önemli bir faktördür. Termal suların kaynak çıkış yerlerinin farklılıklar gösterebildiği ve kullanılacaklara yere kadar taşınmalarının çeşitli yollarla sağlanabildiği, yine çevresel verilerin termal turizm tesisi tasarımında oldukça önemli olduğu bilinmektedir. Örneğin termal tesisin kurulacağı yerde sondaj çalışması yapılmalı, sondaj çalışmalarından alınan veriler ve coğrafi koşullara göre termal su kaynaklarına yakın yerlerde planlanmalıdır. Ayrıca tesisin kurulacağı yerin trafik durumu, hava kirliliği, sosyo-ekonomik yapısı gibi faktörler de termal tesisin kurulacağı yerin belirlenmesinde göz önünde bulundurulmalıdır.

3.2.2.1. Tesis Yeri Seçiminde Kriterler

Tesis yeri seçiminde çeşitli faktörler etkili olmaktadır. Örneğin tesisin kurulmak istendiği yerin coğrafi özellikleri, iklim özelliklerine bakılmaktadır. Bölgenin ekonomik ve sosyal yapısı da önemli bulunmaktadır. Bölgenin mevcut turizm potansiyeli, yine bölgenin termal su açısından potansiyeli ve termal su kaynaklarının değerlendirilebilirliği diğer kriterler olarak ele alınmalıdır.

3.2.2.1.1. Bölgenin Coğrafi Konumu ve İklim Özellikleri

Tesisin kurulmak istendiği yerin coğrafi konumu ve iklim özelliklerinin elverişli olması gerekmektedir. Düşünülen yerin doğal yapısının ve doğal koşulların araştırılarak işe başlanması gerekmektedir. Ayrıca tesisin kurulmak için düşünüldüğü bölgenin yıllık, aylık, günlük meteoroloji bilgileri de planlama aşamasında irdelenmelidir. Güneşlilik durumu, yağış miktarı, yağışlı gün sayısı, nemlilik durumu, rüzgarın durumu gibi bilgiler tesis için yer seçiminde karar aşamasında etkili olacak kriterlerdir.

3.2.2.1.2. Bölgenin Ekonomik ve Sosyal Yapısı

Bölgenin ekonomik ve sosyal yapısı da tesisin kurulacağı yerin belirlenmesinde önem arz etmektedir. Bu nedenle bölgenin sosyo-ekonomik yapısının incelenmesi gerekmektedir. Bu aşamada yapılacak çalışmalar şu şekilde incelenmiştir;

- Kentin ekonomik yapısının belirlenmesi: Geçim kaynaklarını neler olduğu, turizmin buradaki payı, kentin ülke genelindeki sosyo-ekonomik gelişmişlik sıralamasında hangi konumda olduğu ortaya çıkarılmalıdır.
- Kentin sosyal yapısının belirlenmesi: Halkın eğitim düzeyi ve kentin genel ve turizm amaçlı eğitim olanakları, halkın turizm eğitimine yatkınlığı incelenmelidir.
- Kentin ulaşım olanaklarının belirlenmesi: Karayolları, hava ve deniz yolları ile alternatifli ulaşım olanaklarının araştırılması gereklidir.
- Kentin doğal çevresinin incelenmesi: Özellikle tesisin yapılacağı bölge başta olmak üzere doğal çevre özellikleri, bitki örtüsü, açık hava rekreasyon olanakları, doğal güzellikler ve olumsuzluklar belirlenmelidir.
- Kentin yapay ve tarihi çevresinin incelenmesi: Kentte geçmişte yapılmış tarihi nitelikli yapı, antik şehir kalıntıları vb., turistik cazibe noktaları belirlemeli, kentin genel ve nitelikli mimari özellikleri, çarpık yapılaşma, olumlu ve olumsuz her türlü yapılaşma özellikleri ve bölgeleri belirlenmelidir.
- Kentin mevcut turizm olanaklarının belirlenmesi: Kentin mevcut turizm sayısı, varsa termal tesis sayısı, doluluk oranları, genel nitelikleri, milliyetlere göre gelen yabancı turist sayısı ve profili, yerli turist sayısı ve profili incelenmelidir.⁴⁸

⁴⁸ Şemşimoğlu Erhan, E., Türkiye’de Termal Turizmin Gelişimi, Termal Turizm Tesislerinin Tasarım Kriterleri (Afyonkarahisar İli Örneği Üzerinden İncelenmesi), Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bil. Enstitüsü, (Tez Dan.: Prof. Dr. İlhan Altan), İstanbul 2010, s.49-50.

3.2.2.1.3. Bölgenin Mevcut Turizm Potansiyeli

Tesis kurulmak istenen kentin mevcut turizm olanaklarının belirlenmesi ile turizm potansiyeli de ortaya çıkacaktır. Böylece düşünülen kentte tesisin kurulmasında elde edilecek kar veya zarar oranları hesaplara katılması gereken bir faktörü oluşturmaktadır.

3.2.2.1.4. Bölgenin Termal Su Açısından Potansiyeli

Bölgenin termal su açısından potansiyeli de alınacak kararlarda etkili olacaktır. Yapılan araştırmalar sonucunda potansiyeli yüksek bulunmuşsa, yatırımın karlı olma ihtimali değerlendirilebilecektir. Potansiyeli düşük yerlerde yatırım yapmak ise büyük risk teşkil edecektir.

3.2.2.1.5. Termal Su Kaynaklarının Değerlendirilebilir Oluşu

Termal su potansiyeli ile birlikte termal su kaynaklarının değerlendirilebilirliği de önemli bir konuyu oluşturmaktadır. Bir bölgenin termal su potansiyeli yüksek olsa bile çeşitli nedenlerle değerlendirilemeyebilmektedir. Örneğin suyun özelliği tesiste verilmek istenilen hizmetlere uygun olmayabilmektedir. Yapılan tetkikler sonucunda içindeki bileşenleri itibariyle ve sağlık değeri düşük çıkabilmektedir. Ya da bölgeye ulaşım çok zor bulunabilmektedir. Bu durumda karar vericiler düşündükleri yerde tesis kurmayı yeniden gözden geçirebilirler.

3.2.3. Tesislerde Olacak Birimlerin Belirlenerek Projelendirilmesi

Projelerde, tesislerde olacak birimlere karar verilerek bu birimler projelendirilmektedir.

Kaplıcalar, iki ana grupta toplanmakta ve açıklamaları şu şekilde yapılmaktadır:

- 1) Sağlık temelli spa ya da wellness klinikliği: Vejeteryan restoranları, mağazalar ve bazen konferans faaliyetleriyle, misafirlerin çoğunlukla tedavi amaçlı ve uzun süreli konakladığı tesislerdir. Stres, sağlık sorunları, ince ve “fit” yani ideal kilo ve vücut formunda olma isteklerinin artmasıyla oluşturulmuştur. Wellness kliniklerinin programları her bir sahsın özel terapisi üzerine yoğunlaşabilecek özelliktedir. Tedavi, egzersiz ve diyet önemli köse taşlarıdır,

ayrıca yaşam tarzı seminerleri de verilir. Özel dizayn edilmiş gurme restoranları mevcuttur.

- 2) Çok amaçlı resort: Spa ile diğer sportif aktiviteleri, rekreasyonel ve konferans faaliyetlerini birleştiren çok yönlü resort biçiminde oluşumlardır. Spalar her çeşit büyük çok amaçlı veya daha küçük resortların başlıca çekiciliklerine katkıda bulunmaktadır. Yerel emlak değerlerini ve mülk edinilmesini olumlu yönde etkilerler ve resortu yerel halkla bütünleştirirler. Sağlık kulüpleri genellikle hem konaklayan misafirlerine hem de klüp ücreti karşılığında yerel halka hitap ederler. Spa resortları, sıcak – soğuk banyolar, jakuzi, whirlpool, tedaviler, masaj kürleri ve su sporları gibi amaçlar ile iç ve dış aktiviteleri birleştirmişlerdir. Sıklıkla deniz ürünlerinden faydalanılan diyetleri ve zayıflama uygulamaları programların esaslı bölümlerini oluşturur. Spa yönetimi, günü birlik veya uzatılmış hafta sonu için gelecek olan müşterilerine uygun olanaklar (fitness, jimnastik, genel bakım gibi) sağlamaktadır. Gerek seyahat, gerekse iş veya sosyal amaçlı misafirlerine, festival ve spor karşılaşmaları gibi özel aktivitelerle kombine bir servis sunmaktadır.⁴⁹

ISPA, International Spa Association (Uluslararası Kaplıcalar Birliği) termal tesis türlerini 7 gruba ayırmaktadır. Bu gruplar şu şekilde açıklanmaktadır:

1. Klüp Spa: Fitness gibi sağlık hizmetlerini sunan klüplerdir. Ayrıca günlük kullanıma dayalı spa hizmetleri de sunulmaktadır.
2. Kurvaziyer Spa: Bir kurvaziyer gemide wellness hizmetleri yanında spa menüsü de bulunan klüpler olup profesyonel tedaviler, kişisel idman çalışmaları ve salon hizmetleri alakart şekilde sunulmaktadır.
3. Günlük Spa: En yaygın spa türü olup, profesyonelce yönetilen günlük spa hizmetleri sunulmaktadır.

⁴⁹ Cemal Güvenç, Türkiye'deki Termal Turizm Tesislerinin Planlama ve Tasarım İlkelerine İlişkin Bir Model Önerisi (Çanakkale Örneği), Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Tez Dan.: Ayfer Aytuğ), İstanbul 2007, s.40.

4. Destinasyon Spa: Fiziksel sağlık ve eğitim amaçlı profesyonelce yönetilen hizmet programları ile, yerinde konaklama yapılması yoluyla yaşam şeklinin ve sağlığın artırılmasına yönelik hizmetler sunulmaktadır.
5. Medi-Spa (Tıbbi Spa): Amacı öncelikle geniş kapsamlı sağlık ve wellness bakımlarını, geleneksel spa hizmetleri ve tamamlayıcı tedavilerin bütünleştirildiği bir ortamda sağlamak olup, tıbbi spa profesyonelleri tarafından verilen uygulamaları da kapsar.
6. Mineral Kaplıca Spa: Kaynağından alınarak kullanılan doğal mineral, termal veya deniz suyu ile yapılan wellnes - spa hizmetlerini ve hidroterapi uygulamalarını kapsar.
7. Resort Otel Spa: Bir tatil yeri veya otel içinde yerleşik şekilde sağlık ve iyileştirme ünitelerinde profesyonelce yönetilen spa hizmetlerinin, spa mutfağı menü seçeneklerinin günlük veya daha uzun süreli sunulması olup, wellnes ve fitness hizmetlerinin de sunulmasını kapsar.⁵⁰

Bir başka kaynakta termal tesis türleri şöyle gruplanmakta ve tanımlanmaktadır:

1. Destinasyon Spa: Çıkış noktası “kilo verme ve detoks” faaliyetleridir. Spa faaliyetleri ve konaklama olanağı bir aradadır. Buradaki müşteri sadece spa müşterisidir ve burada uygulanacak programa katılımı peşinen kabul etmiştir. Harici otel müşterisi alınmaz. Kilo verme, stresten arınma, kas geliştirme, sağlıklı beslenme amaçlıdır. Lezzetli ve düşük kalorili spa menüsü, doğada egzersiz ve rekreasyon olanakları, yaşam tarzı konuşulan ders benzeri toplantılar, tıbbi testler uygulama alanlarıdır.
2. Resort / Otel Spa: Birçok otel ve tatil köyü bünyesine spayı almaktadır. 1960’larda yüzme havuzları, 70’lerde tenis kortları, 80’lerde golf sahaları ve 90’larda spa, resort otel konseptinin içinde yerini sağlamıştır. Resort / otel spa iki grupta incelenir. Eğlence spası: Otel içerisindeki egzersiz alanlarından geliştirilerek oluşturulmuştur. Otelde kalan müşteri ücretsiz

⁵⁰ Şemşimoğlu Erhan, E., Türkiye’de Termal Turizmin Gelişimi, Termal Turizm Tesislerinin Tasarım Kriterleri (Afyonkarahisar İli Örneği Üzerinden İncelenmesi), Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bil. Enstitüsü, (Tez Dan.: Prof. Dr. İlhan Altan), İstanbul 2010, s.43-44.

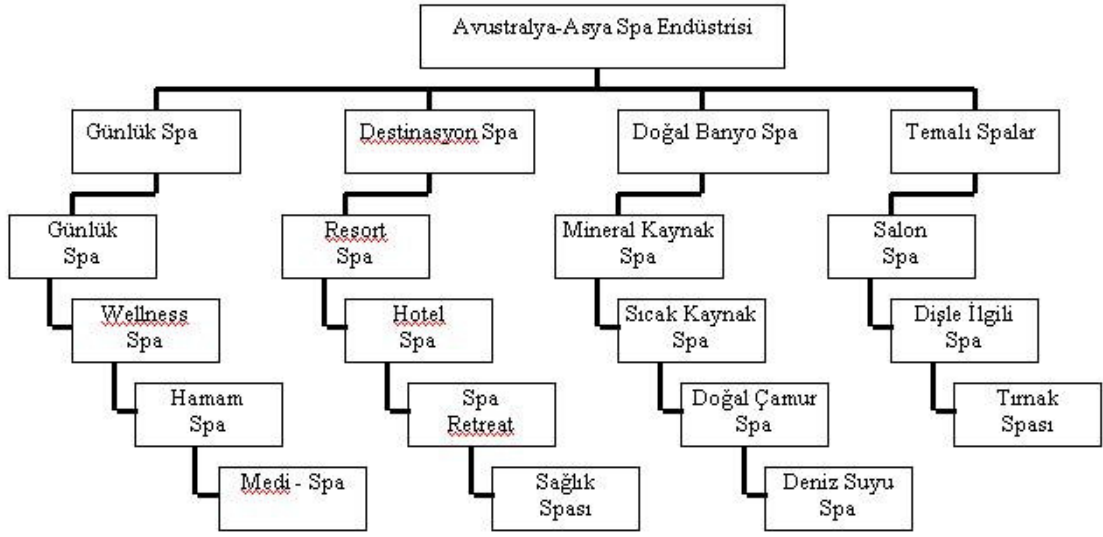
olarak ya da az bir ücretle spadan yararlanırken dışarıdan gelen günlük müşteri de üyelikle kabul edilir. Resort spa: Destinasyon spayla örtüşen ve ayrılan yönleri vardır. Benzer özelliklere sahipken spa dışında da müşteri kabul ettiği için normal yemek menülerine ve diğer faaliyetlere sahiptir. Spa müşterisi için avantaj ya da dezavantaj olabilecek bir konu olarak spa programından sapma söz konusudur.

3. Günlük Spa: Öncüleri şehirlerdeki hamamlardır. 80'lerin sonu ve 90'ların başında destinasyon spaların popüler olmaya başlamasıyla estetisyenler masaj, kese, beslenme programları, yaşam tarzı etüdüleri gibi konulara önem vermeye başlamışlardır. Güzellik salonları da bünyelerine "spa" anlamında bir şeyler eklemektedir. Farkı algılayabilmek için DSA (Day Spa Association – Günlük Spalar Birliği) aşağıdaki kılavuz kriterleri belirtmiştir:

- Temiz, güvenli, sakin ve bakımlı bir çevre
- Kişiyeye özel uygulamaların yapılacağı özel uygulama odaları
- Erkekler ve bayanlar için duşlar ve soyunma odaları
- Çeşitli beden ve numaralarda spa bornoz ve terlikleri
- Personel arasında uzman terapist ve estetik uzmanları
- Uzmanlar tarafından bilinen ve kullanılan özel spa ürünleri
- Özel masajlar
- Vücut uygulamaları (Selülit giderme, kese, ayak bakımı vb.)
- Yüz uygulamaları
- Aromaterapi
- Hidroterapi veya buhar ve sauna
- Beslenme danışmanlığı / kilo yönetimi veya özel eğitimci / yoga / meditasyon veya spa mutfağı

- Opsiyonel olarak; full saç bakım servisi salonu, manikür-pedikür.
4. Klüp Spa: Sağlık klüpleri de spa konusunu bünyelerine almışlardır. Ancak, en doğrusu sağlık klüplerinin spa mekanlarını hareketli sağlık klübü mekanlarının trafiği ve aksiyonundan izole edecek şekilde tasarlamalarıdır.
 5. Medi-Spa: Spa ürünleri ve kürleri erkek ya da kadın, yaşlı ya da genç, farklı kültürlerden insanlar arasında popüler hale geldikçe estetik ve wellness amaçlı uygulamalar da popüler hale gelmiştir. İlaç endüstrisi ve tıp ile kesişme noktaları oluşması, bazı kozmetik operasyonlar ve dermatolojik uygulamalar için spa'nın mekan olması “medi-spa” (tıbbi spa) yı ortaya çıkartmıştır.
 6. Wellness Merkezleri: Konsepti basit, kullanışlı ve verimlidir: Müşteri spayı ve medikal servisleri bir çatı altında bulabilmektedir. Ortak bir resepsiyon ve spa/wellness koordinatörü eşliğinde faaliyet yürütülür.
 7. Rehabilitasyon Merkezi ve Hastane Spa: Kaplıca ya da spa kürleriyle ilgili uzmanlıklar arttıkça, çok eskiden beri var olan hastalıkların tedavisi amaçlı kullanımı da gelişmiştir. Watsu (Water – Shiatsu), Trager Masajları, Pilates (Genel beden kuvvetini ve esnekliğini geliştiren egzersizler) gibi faaliyetlerle tedavi kürleri yapılmaktadır. Tıbbi hastaneler hastaların nekahat dönemlerinde ya da kronik hastalıklarda kaplıcayı önerirken ağrı uzmanları da kürleri ana tedavi olarak kullanmaktadırlar.⁵¹

⁵¹ Şemşimoğlu Erhan, E., Türkiye’de Termal Turizmin Gelişimi, Termal Turizm Tesislerinin Tasarım Kriterleri (Afyonkarahisar İli Örneği Üzerinden İncelenmesi), Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bil. Enstitüsü, (Tez Dan.: Prof. Dr. İlhan Altan), İstanbul 2010, s.44-46.

Şekil 3.2. ASPA'nın termal tesis türleri Çizelgesi.⁵²

ASPA (Avustralasian Spa Association) da termal tesis türlerini aşağıdaki gibi 4 ana grupta toplamakta ve bu grupları da bazı alt kategorilere aşağıdaki şekilde ayırmaktadır:

1. Günlük Spa: Profesyonel olarak yönetilen ve konaklama unsurunu içermeyen günlük spa işletmesidir. Günlük spa, wellness spa, hamam spa, medi-spa, cosmedi-spa gibi adlar altında çeşitlenir ve incelenir.
 - Günlük spa: Vücut ve su uygulamalarını içeren servisler, güzellik kürü ve masaj servisi, müşteri dinlenme ve rahatlama alanları, soyunma odaları – kilitli dolaplar ana mekanlarıdır.
 - Wellness spa: Spa servisleri ve wellness programlarını birleştirir. Günlük spa servisleri, vücut uygulamaları, zindelik ve yaşam stili programları, spa mutfağı gibi servisleri içerir.
 - Hamam spa: Günlük spa servislerine hamam ve kişisel banyolar eklenmiştir.
 - Medi-spa: Tıbbi servislerle wellness programlarını ve günlük spa uygulamalarını birleştirir.

⁵² Cemal Güvenç, Türkiye'deki Termal Turizm Tesislerinin Planlama ve Tasarım İlkelerine İlişkin Bir Model Önerisi (Çanakkale Örneği), Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Tez Dan.: Ayfer Aytuğ), İstanbul 2007, s.43.

- Cosmedi-spa: Tıbbi kozmetik prosedürleri içeren güzellik ve spa terapileridir.
2. Destinasyon Spa: Spa ve konaklama olanağı bir aradadır. 4 grupta toplanmaktadır:
- Resort spa: Bir tatil yöresinde (resort) spa stilinde güzellik ve vücut uygulamaları, su uygulamaları gibi hizmetleri veren işletmedir. Wellness programı ve spa mutfağı vardır.
 - Hotel spa: Su terapisi ve rahatlama alanlarını içeren tam günlük spa programları sunan ve bir otel içerisinde konumlanmış işletmedir.
 - Spa Retreat: Konaklama esaslı “inziva kösesi” olarak tanımlanabilecek sakin bir bölgede spa işletmesi içeren tesistir. Spa uygulamalarını, spa mutfağı ve sağlıklı yemek köşesi ile birlikte sunar.
 - Health (Sağlık) spa: Sakin bir coğrafi lokasyonda faaliyet gösteren spa işletmesidir. 3 ila 7 günlük diyet, fitness vb. içeren paket programlar, spa uygulamaları, spa mutfağı, konaklama unsuru ana kriterleridir.
3. Doğal Banyo Spa: Sakin bir coğrafi lokasyonda faaliyet gösteren spa işletmesidir. Bir halk hamamını, (çamur havuzları vb. de içerebilen) çok çeşitli spa servislerini sunar. Konaklama olabilir ya da olmaz. 4 grupta toplanır:
- Mineral kaynaklı spa: Doğal kaynak suyu içeren havuzlarla ya da banyolarla hizmet veren sakin bir bölgede konumlanmış spa işletmesidir. Konaklama olabilir ya da olmaz.
 - Sıcak kaynaklı spa: Banyo ve çamur banyosu faaliyetleri olan sıcak kaynaklı spalardır.
 - Doğal çamurlu spa: Doğal çamur içeren havuzlarla ya da banyolarla hizmet veren sakin bir bölgede konumlanmış spa işletmesidir. Konaklama olabilir ya da olmaz.
 - Deniz suyu spa: Kapsamlı deniz suyu banyolarını ve spa servislerini birlikte sunan sakin bir bölgede konumlanmış spa işletmesidir. Konaklama olabilir ya da olmaz.

4. Temalı Spalar: Spa prensiplerini, felsefesini, pratiğini, asgari su faaliyetleriyle birlikte kullanan işletmelerdir. 3 grupta toplanır:

- Salon spa: Güzellik uygulaması ve/veya kuaför hizmetini asgari su özelliği ile sunar. Vücut uygulamaları, bir duş veya küvetle basit bir su uygulaması vardır. Diğer uygulamalar güzellik salonu uygulamalarıdır.
- Dişle ilgili spa: Diş bakımı spa uygulamalarıyla entegre olmuştur. Günlük spadaki uygulamalarla diş bakımı bir arada yapılır.
- Tırnak spası: El ve vücut bakımı spa stili bir çevrede verilir.

Bu dört temel spa kategorisinin insanların sağlıklı bir yaşam için gereksinim duyacağı bir dizi unsuru da bünyesinde bulundurduğu bildirilmektedir.

Bu unsurlar;

- Masaj
- Su uygulamaları
- Özel beslenme
- Fitness aktiviteleri
- Vücut uygulamaları
- Tıbbi değerlendirme ve uygulamalar
- Sağlıklı yaşam tarzı danışmanlığı
- Özel beslenme desteği ve eğitimi
- Stres yönetimi
- Sağlık
- Ruhi gelişim
- Hareket terapisi

- Egzersiz fizyolojisi.⁵³

3.2.3.1. Termal Turizm Tesislerinde Bina Bazında Bulunan Birimler

Genel olarak termal turizm tesislerinde bina bazında şu birimler bulunmaktadır;

-Kür merkezi,

-Konaklama ünitesi,

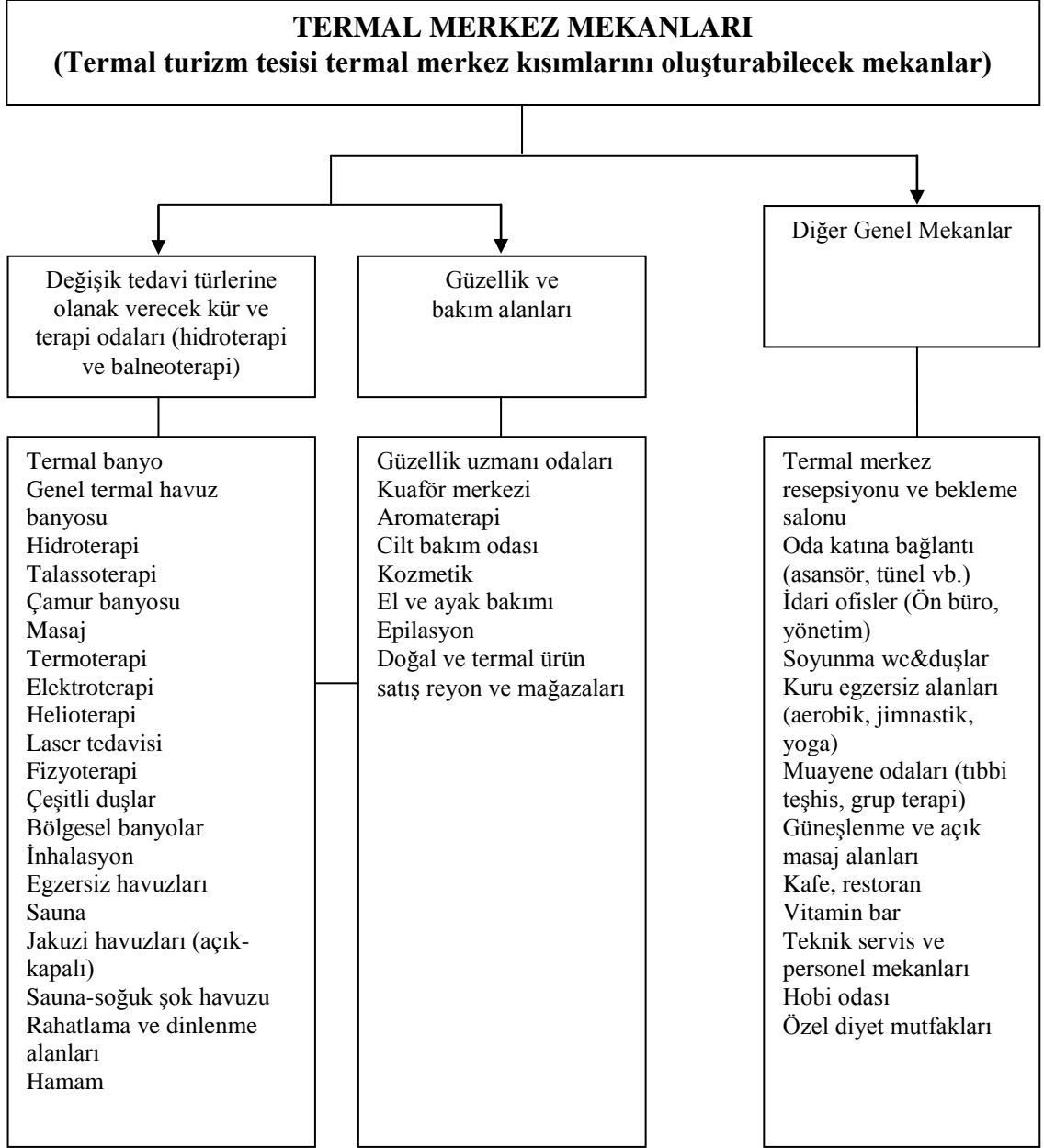
-Rekreasyon üniteleri.

Termal turizm işletmelerinin kurulu buldukları alan içerisinde konaklama, yeme-içme, eğlence, rekreasyon ve kür hizmetlerini sunan birimler bulunmaktadır. Bu yönüyle termal turizm işletmelerinin klasik konaklama işletmelerine benzeyen pek çok yönü bulunsada, esas itibari ile hizmet birimlerinin termal su üzerine kurulmuş olması, bu işletmelerin en önemli özelliğini oluşturmaktadır.

Kür merkezi, termal turizm işletmesinin teşhis-tedavi birimlerinin bulunduğu bölümdür. Bu kısımda, hastaların rahatsızlıklarının teşhisi yapılmakta ve mevcut rahatsızlıklarına termal suyun yararlı olup olmadığı ya da olası tedavi etkileri saptanmaktadır. Daha sonra yine aynı bölümde yer alan balneoterapi ünitelerinde doktor ve uzmanlar denetiminde gerekli balneoterapi uygulamaları gerçekleştirilmektedir. Rekreasyon üniteleri ise, müşterilerin tedavi dışında kalan zamanlarını doldurucu aktiviteleri barındırmaktadır.⁵⁴

⁵³ Cemal Güvenç, Türkiye'deki Termal Turizm Tesislerinin Planlama ve Tasarım İlkelerine İlişkin Bir Model Önerisi (Çanakkale Örneği), Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Tez Dan.: Ayfer Aytuğ), İstanbul 2007., s.43-45.

⁵⁴ Kozak, N., Akoğlan Kozak, M. ve Kozak, M., (2000), **Genel Turizm, İlkeler-Kavramlar**, Geliştirilmiş 4. Bası, Turhan Kitabevi Basım-Yayın Tic. Ltd. Şti., Ankara., s.59.

Şekil 3.3. Termal Merkez Mekanları – Termal Turizm Tesisi Termal Merkez Kısımlarını Oluşturabilecek Mekanlar.⁵⁵

⁵⁵ Cemal Güvenç, Türkiye’deki Termal Turizm Tesislerinin Planlama ve Tasarım İlkelerine İlişkin Bir Model Önerisi (Çanakkale Örneği), Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Tez Dan.: Ayfer Aytuğ), İstanbul 2007, s.159.

3.2.4. Projelerin Uygulanırken Dikkat Edilmesi Gereken Hususlar

Projelerin uygulanırken dikkat edilmesi gereken bazı hususlar olmaktadır. Termal turizm tesisi projelerinin uygulanması birçok disiplinden bilgiye ihtiyaç duyurmaktadır. Sadece turizm işletmeciliği bilgisi yetmemektedir. İnşaat mühendisliği ve mimarlık anabilim dallarından bilgiye de ihtiyaç doğurmaktadır. Başarılı uygulamalar için başka disiplinlerden bilgiye de ihtiyaç olmaktadır, örneğin, jeoloji, klimatoloji, hidroloji, ekoloji, biyoloji vb.

3.2.5. Termal Turizm Tesislerinde Bina Bazında Tasarım Kriterleri

Termal turizm tesislerinde bina bazında tasarım kriterleri termal tesislerin verimliliğinin sağlanmasında büyük önem kazanmaktadır. Tesislerde birçok farklı yapı birimi bir arada bulunmaktadır. Bunun sonucunda konaklama birimi için farklı, spa hizmet birimi için farklı, diğer birimler için de başka tasarım ihtiyaçları ortaya çıkmaktadır. Ziyaretçilerin talepleri doğrultusunda oluşturulan birimler, mekânlarının büyüklük gereksinimleri, nitelikleri ve buralarda verilecek hizmetler doğal olarak tasarımda belirleyici unsurlar olmaktadır.

Kurulacak olan termal turizm tesisinde hangi birimlerin olmasının yeterli olacağı kararı, proje aşamasında alınmaktadır. Bu noktada geleneksel termal turizm tesislerinde olması yeterli olabilecek birimler şu şekilde sıralanmaktadır;

- Konaklama birimleri
- Resepsiyon-danışma
- Teknik servis, idare ve personel mekanları
- İçme suyu kaynakları
- Kürlerin yapıldığı, termal suyun kullanıldığı büyük havuz ya da küçük banyolar, bu birimlere hizmet eden soyunma odaları, dinlenme mekanları, wc gibi birimler.

Daha kapsamlı turizm tesislerinde geleneksel kaplıca birimlerine ilaveten Şu birimler olmaktadır:

- Muayene, tıbbi teşhis odaları, grup terapi odaları
- DeĐiŐik tedavi tŰrleri iŐin mekanlar (Hidroterapi, talassoterapi, Őamur banyosu, masaj, aromaterapi, termoterapi, helioterapi, laser tedavisi, fizikoterapi vb.)
- YŰzme havuzları, egzersiz havuzları, jakuzi, sauna, dalma havuzlu buhar banyosu, iĐne duŐu, normal duŐlar
- GŰneŐlenme alanları
- Beden eğitimi salonu; kalp-damar rehabilitasyonu ve ağırlık ŐalıŐma aletleri, aerobik ve yoga mekanları
- GŰzellik uzmanı odaları, el-ayak bakımı ve kuafŰr merkezi
- Kafe-restoran ve bekleme salonu
- Teknik servisler ve personel mekanları
- Seminer odaları

Yine termal resort otellerde, termal Őehir otellerinden farklı olarak gŰzel bir doĐal ortamın Űncelik taŐıdıĐı ve Őu bileŐenleri de iŐerdiĐi aŐıklanmaktadır:

- Park ve bahÇeler
- Akarsu, gŰl vb. su ŰĐeleri
- GŰneŐlenme terasları

- Jogging, jimnastik amaçlı düzenlenen kulvarlar.⁵⁶

3.3. Termal Tesis İşletmelerinin Projelendirilme Örnekleri

Bu kısımda Dünyadan ve Türkiye'nin çeşitli illerinden farklı konsept içeren termal tesis işletmelerinin projelendirilme örnekleri incelenmektedir. Termal tesis işletmelerini diğer turizm işletmelerinden ayıran en önemli kriter tesislerin Spa bölümleri ve bu bölümlerin diğer mekanlarla işlevsel planlanmasıdır. Projelerin tasarımlarında ele alınan kriterlerin yanı sıra dünyada ve Türkiye'de faaliyet gösteren bazı termal tesisler ve planlarında yer alan unsurlar, nazım planı, sauna, havuz ve hamam detaylarına ait plan örnekleri de bu bölümde yer almaktadır.

Dünyada faaliyet gösteren bazı termal tesisleri mimari düzenleniş ve içinde yer alan birimler itibariyle incelediğimizde Uzak Doğu'da Endonezya'nın Ubud şehrinde bulunan Amandari Resort'un geleneksel dağ köyü düzenlemesiyle oluşturulduğu ve doğal huzur ortamı sağladığı görülmektedir. Otel açık hava rekreasyon olanağı ve doğal çevresiyle öne çıkmaktadır. Otel+spa hizmeti veren bu tesiste güzellik ve bakım, bunun yanında yoga, tenis, golf, rafting, fitness ve yüzme havuzu, hidroterapi gibi hizmet ve aktivite birimleri bulunmaktadır.

Yine bir Uzakdoğu ülkesi olan Tayland'ın Bangkok şehrinde bulunan Mandarin Oriental Otel+spa tesisi yerel çizgiler ve klasik uygulamaları modern tekniklerle birleştirilmiş gözükmektedir. Burada yer alan hizmet, aktiviteler ile ilgili birimlerini güzellik ve bakım, yoga, tenis, golf, squash, fitness, yüzme havuzu ve hidroterapi merkezi oluşturmaktadır.

⁵⁶ Şemşimoğlu Erhan, E., Türkiye'de Termal Turizmin Gelişimi, Termal Turizm Tesislerinin Tasarım Kriterleri (Afyonkarahisar İli Örneği Üzerinden İncelenmesi), Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bil. Enstitüsü, (Tez Dan.: Prof. Dr. İlhan Altan), İstanbul 2010, s.52-53.

Şekil 3.4. Amandari Resort Peyzaj.⁵⁷

Şekil 3.5. Amandari Resort İç Avlu.⁵⁸

Şekil 3.6. Amandari Resort Görünüm.⁵⁹

Şekil 3.7. Amandari Resort Spa Alanı.⁶⁰

Avrupa'ya dönecek olursak, Fransa Dax'ta yer alan Grand Hotel Mercure Splendid Termal şehir oteli geçmişi Romalılara dayanan Fransa'nın en önemli spa kentlerinden birinde bulunmaktadır. Bu tesis de açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresiyle öne çıkmaktadır. Bu Termal şehir otelinde verilen hizmetler ve aktivite birimleri güzellik ve bakım, balneoterapi (havuz + özel kür ile), yüzme havuzu, fitness ve hidroterapi (normal suyla) birimleri bulunmaktadır. Tesis doğal termal kaynaklara sahiptir.

Yine Fransa'nın Martillac kentinde bulunan Les Sources de Caudalie termal resort oteli de tesiste şarap ve sıcak mineral suyun birleşimiyle çeşitli tedavilerin

⁵⁷ <http://www.amanresorts.com/amandari/picturetour.aspx>

⁵⁸ <http://www.amanresorts.com/amandari/picturetour.aspx>

⁵⁹ <http://www.amanresorts.com/amandari/picturetour.aspx>

⁶⁰ <http://www.amanresorts.com/amandari/picturetour.aspx>

uygulanmasıyla bilinmektedir. Bu tesis de açık hava rekreasyon olanaklarına ve doğal bir çevreye sahiptir. Doğal termal kaynak suları ile bilinmektedir. Tesiste yer alan servis ve aktivite birimleri de balneoterapi, hidroterapi, güzellik ve bakım, jimnastik, golf, tenis ve joggingdir. Tesiste gelen ziyaretçilere tıbbi tedavi kürleri uygulanmaktadır. Şifa verdiği hastalıklar romatizma, dolaşım, stres, uykusuzluk ve cilt hastalıkları olarak açıklanmaktadır.

Şekil 3.8. Les Sources de Caudalie Thermal Resort Hotel.⁶¹

Şekil 3.9. Les Sources de Caudalie Thermal Resort Hotel Spa Bölümü.⁶²

⁶¹ <https://www.kiwicollection.com/hotel-detail/les-sources-de-caudalie-spa-hotel>

⁶² <https://www.kiwicollection.com/hotel-detail/les-sources-de-caudalie-spa-hotel>

Yine Fransa'nın Megeve şehrinde bulunan Les Fermes de Marie Termal resort oteli de açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresiyle öne çıkmaktadır. Bu tesis de doğal termal kaynaklara sahiptir. Tesiste hidroterapi, güzellik ve bakım, yine fitness gibi hizmetler verilmekte ve ilgili aktivite birimlerine sahip bulunmaktadır.

Fransa'nın başka bir kentinde, Saint-Paul-les-Dax kentinde bulunan Termas Caliceo Termal resort oteli de açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile bilinmektedir. Bu tesis de doğal termal kaynaklara sahip bulunmaktadır. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimleri hidroterapi, balneoterapi, güzellik ve bakım, fitness ve su jimnastiği bulunmaktadır.

Almanya'ya döndüğümüzde Baden-Baden'de bulunan Dorint Baden-Baden Termal resort oteli açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile öne çıkmaktadır. Tesis doğal termal kaynaklara sahiptir. Tesis 800 m² lik sağlık, güzellik ve bakım alanına sahiptir. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini hidroterapi, balneoterapi, talassoterapi, güzellik ve bakım, fitness ve su jimnastiği oluşturmaktadır. Tıbbi tedavi yapılmaktadır. Romatizma, dolaşım ve cilt hastalıklarına şifa sağlamaktadır.

Bad Kissingen şehrinde bulunan Hotel Frankenland Termal resort oteli de açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile öne çıkmaktadır. Tesis doğal termal kaynaklara sahip bulunmaktadır. Burası Almanya'nın en ünlü kaplıca şehridir. Tesiste sürekli tıp doktoru bulunmaktadır. İçme ve inhalasyon yolu ile tedavi uygulanmaktadır. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimleri hidroterapi, balneoterapi, güzellik ve bakım, fitness ve su jimnastiği bulunmaktadır. Tıbbi tedavi sunmakta, romatizma, dolaşım, cilt hastalıkları ve fizyoterapiye iyi gelmektedir.

Hamburg'da bulunan Side Hotel şehir merkezinde bulunan gelişmiş spa hizmeti sunan tesistir. Tesiste verilen hizmetleri ve ilgili birimlerini hidroterapi, güzellik ve bakım, fitness ve jimnastik oluşturmaktadır.

Almanya'nın başka bir kenti Helgoland'da bulunan Atoll Hotel Helgoland da açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile öne çıkmaktadır. Burası denizden esinlenerek dizaynedilmiş geleceği yansıtan çizgilere sahiptir. Tesiste verilen hizmetleri

ve ilgili birimlerini hidroterapi, talassoterapi, güzellik ve bakım, fitness, jimnastik ve reiki oluşturmaktadır.

ek Cumhuriyeti'nin Carlsbad şehrinde bulunan Karlovy Vary Termal şehir oteli açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile bilinmekte ve doğal termal kaynaklara sahip bulunmaktadır. Tesiste çeşitli konaklama birimleri bulunmaktadır. Aynı zamanda sanatsal, sosyal ve kültürel aktiviteler yoğun şekilde yapılmaktadır. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini hidroterapi, balneoterapi, güzellik ve bakım, basketbol, voleybol, futbol, bisiklet, golf, binicilik, hokey, avcılık, kayak, dalış, yüzme, tenis ve fitness oluşturmaktadır. Tıbbi tedavide kan dolaşımı, tansiyon, kas-sindirim sistemi, gut, sinir-iskelet sistemi, cilt hastalıkları ve metabolizma rahatsızlıklarına iyi gelmektedir.

şekil 3.10. Karlovy Vary Zemin Planı – Carlsbad.⁶³

⁶³ <http://karlovyvary.firstnet.cz/EN/page0/page9/files/page9-1001-full.html>
<http://karlovyvary.firstnet.cz/EN/page0/page9/files/page9-1009-full.html>

Şekil 3.11. Karlovy Vary Termal Şehir Oteli.⁶⁴

Hollanda'nın Amsterdam şehrinde bulunan Newport Health Hotel & Spa tesisi mavi bayraklı plajlar ve tarihi yerlere yakın konumlanmıştır. Açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile bilinmektedir. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini hidroterapi, güzellik ve bakım, fitness, yoga, meditasyon ve taebo oluşturmaktadır.

İrlanda'nın Neenane kentinde bulunan Delphi Mountain Resort Spa olağanüstü dağ ve doğa manzarasına sahiptir. Açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile bilinmektedir. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini hidroterapi, güzellik ve bakım, fitness, yoga ve tai-chi oluşturmaktadır.

İtalya'nın Cernobbio kentinde bulunan Villa D'este Otel + spa türünde bir tesis bulunmaktadır. Tarihi bir yapıdan otele çevrilmiştir. Tesiste biri göl üzerinde olan 3 yüzme havuzu bulunmaktadır. Açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile bilinmektedir. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini hidroterapi, güzellik ve bakım, tenis, squash, golf ve spor klübü oluşturmaktadır.

Yine İtalya'nın Chianciano kentinde bulunan SpaDeus da otel + spa türünde bir tesistir. Kaliforniya stiliyle Tuskan'ın çevre güzelliğinde inşa edilmiştir. Açık hava

⁶⁴ <http://www.karlovyvary.cz/en/7-days-spa-vacation>

rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile öne çıkmaktadır. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini hidroterapi, talassoterapi, Türk hamamı, güzellik ve bakım, su aerobiği, fitness ve jimnastik oluşturmaktadır.

Monsumano Terme Tuskan kentinde bulunan Grotta Giusti Spa and Hotel termal resort otel bulunmaktadır. Tesisin bünyesinde 1849'da keşfedilmiş doğal bir yer altı mağarası mevcut olduğu bildirilmektedir. Bu tesis de açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile öne çıkmaktadır. Doğal termal kaynaklara sahiptir. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini ise balneoterapi, hidroterapi, güzellik ve bakım, fitness, golf ve tenis oluşturmaktadır.

Başka bir İtalyan kenti Saturnia Tuskan'da bulunan Terme Di Saturnia Termal resort otelinde saniyede 800 lt. 37 derecelik su veren kaynaktan 4 adet sıcak açık havuz için de yararlanılmıştır. Tesis açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile dikkat çekmektedir. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini balneoterapi, hidroterapi, güzellik ve bakım, su jimnastiği, fitness, aerobik ve yoga oluşturmaktadır. Tıbbi tedavide cilt hastalıklarına, solunum rahatsızlıkları, romatizma, artrit, migren, jinekoloji, dolaşım, sindirim ve diyabet hastalıklarına iyi geldiği bildirilmektedir.

Malta'nın San Anton kentinde bulunan Atheneaum Spa Corinthia Palace Hotel + spa türündeki tesis adanın merkezinde geniş bahçeler içinde düzenlenmiştir. Açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile bilinmektedir. Burada gelişmiş spa hizmeti verilmektedir. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini hidroterapi, güzellik ve bakım, su jimnastiği, fitness, tenis, squash, yoga ve tai-chi oluşturmaktadır.

Portekiz'in Lizbon kentinde bulunan Lapa Palace otel ve spa türünde bir tesistir. Tarihi saraydan otele dönüştürülmüştür. Açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile dikkat çekmektedir. Bu tesiste modern spa hizmeti verilmektedir. Tesiste verilen hizmetleri ve ilgili birimlerini hidroterapi, güzellik ve bakım, fitness, golf, tenis, squash ve binicilik oluşturmaktadır.

İspanya'nın Barselona şehrinde bulunan Hotel Rey Juan Carlos I Termal resort oteli modern dizayn edilmiş bir tesistir. Tesis açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile bilinmektedir. Burada her türlü termal hizmet verilmektedir. Tesiste verilen

hizmetler ve ilgili birimlerini balneoterapi, hidroterapi, güzellik ve bakım ve bir fitness merkezi oluşturmaktadır.

Yine İspanya'nın Cadiz şhrinde bulunan Spa Elysium Otel + spa tesisi de doğal çevreye zarar verilmeksizin inşa edilmesiyle ve açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile bilinmektedir. Burası geniş golf alanlarıyla çevrilmiştir. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini hidroterapi, güzellik ve bakım, fitness, golf, aerobik ve body-building oluşturmaktadır.

İspanya'nın bir başka kenti Cambrils'de bulunan Hotel Monica Otel + spa tesisinin ise yeterli hidroterapi vb. olanaklara sahip olmadığı bildirilmektedir. Bu tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini sauna, jakuzi, squash, masa tenisi ve jimnastik oluşturmaktadır.

Gran Canaria (Kanarya Adaları)'nda bulunan Talasoterapia Hotel Gloria Palace'de talassoterapi uygulamaları için tıp personeli mevcut bulunmaktadır. Tesis açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile bilinmektedir. Tesiste verilen hizmetleri ve ilgili birimlerini hidroterapi, talassoterapi, güzellik ve bakım, fitness, su jimnastiği, tenis ve squash oluşturmaktadır. Tesis yüz ve vücut bakımında iyi bulunmaktadır.

Malaga'da bulunan Byblos Andaluz Otel + spa türündeki tesis açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile öne çıkmaktadır. Burada kemik hastalıkları, romatizma, kas, sinir ve dolaşım sistemi bozukluklarına şifa sunulmaktadır. Tedavilerde yüksek seviyede iyot, sülfür, kalsiyum ve magnezyum içeren 37°C'lik deniz suyu kullanıldığı bildirilmektedir. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini de hidroterapi, talassoterapi, güzellik ve bakım, fitness, su jimnastiği, tenis ve squash oluşturmaktadır.

İsviçre'nin Gstaad şhrinde bulunan Palace Hotel Gstaad isimli otel + spa türündeki tesis Alplerin manzarasına sahiptir. Burası bir dağ otelidir. Her türlü lüks donanımı mevcuttur. Tesiste verilen hizmetleri ve ilgili birimlerini hidroterapi, güzellik ve bakım, fitness, golf, squash ve kayak oluşturmaktadır.

Yine İsviçre'nin Lausanne şehrinde bulunan The Lausanne Palace & Spa rahatlama Merkezi'nde vücut ısısında ısıtılmış havuz bulunmaktadır. Hidroterapi, güzellik ve bakım burada verilen hizmetler ve birimleri oluşturmaktadır.

Şekil 3.12. Palace Hotel Gstaad.⁶⁵

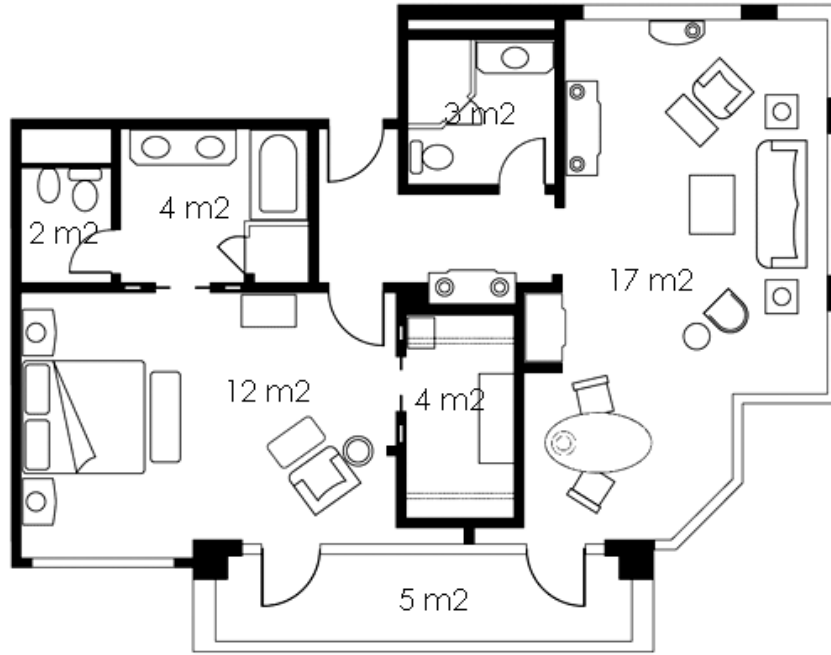
İngiltere'nin Frome kentinde bulunan Babington House Otel + spa türündeki tesis 18. yy'dan kalma manzaralı bir taş evdir. Modern uygulamalarla otel olarak kullanılmaya başlanmıştır. Açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile bilinmektedir. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini hidroterapi, güzellik ve bakım ve fitness oluşturmaktadır.

Avustralya Great Barrier Reef'de bulunan Hayman Hotel, otel + spa türünde bir tesisdir. Deniz ve doğa manzarasına sahiptir. Açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile öne çıkmaktadır. Burada verilen hizmetler ve ilgili birimleri hidroterapi, güzellik ve bakım, fitness, tenis, squash, golf ve su sporları oluşturmaktadır.

Afrika kıtasında Mısır'ın Kahire şehrinde bulunan Four Seasons Cairo at the First Residence otel + spa türündeki tesis Nil kıyısında botanik bahçeler içinde

⁶⁵ <http://www.booking.com/hotel/ch/gstaad-palace.tr.html?aid=356996;label=gog235jc-hotel-XX-ch-gstaadNpalace-unspec-tr-com-L%3Atr-O%3Aunk-B%3Aunk-N%3AAXX-S%3Abo;sid=7762ad02cd7a67059ef75ee1d82df4d6;dcid=4;dist=0;type=total&>

oluşturulmuştur. Açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile dikkat çekmektedir. Burada gelişmiş Spa hizmeti verilmektedir. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini hidroterapi, güzellik ve bakım, fitness ve aerobik oluşturmaktadır.

Şekil 3.13. Four Seasons Cairo Hotel Oda Planı.⁶⁶

Amerika kıtasında Belize’de San Ignacio’da bulunan Chaa Creek Belize Adventure Center Rainforest and Spa da otel + spa türünde bir tesis bulunmaktadır. Bu tesis de açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile dikkatleri çekmektedir. Tesis çok çeşitli doğa etkinlikleri olanağına sahiptir. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini hidroterapi, güzellik ve bakım, fitness, yüzme, kano, yürüyüş ve bisiklet oluşturmaktadır.

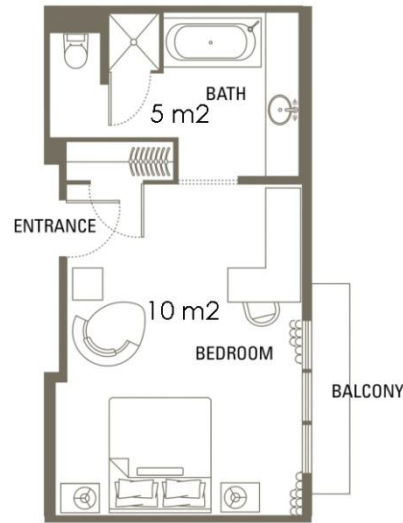
Porto Riko’nun Fajardo şehrinde bulunan Wyndham El Conquistador Resort & Country Club bir sahil tesisidir. İçinde spa ünitesi mevcuttur. Burada verilen hizmetler ve ilgili birimlerini hidroterapi, güzellik ve bakım, fitness, golf, tenis ve su sporları oluşturmaktadır.

⁶⁶ http://www.fourseasons.com/cairofr/meetings_and_events/function_rooms/,
http://www.fourseasons.com/cairofr/accommodations/suites/royal_suite/
http://www.fourseasons.com/cairofr/accommodations/suites/diplomatic_suite/

Yine Porto Riko'nun San Juan şehrinde bulunan Olas Spa & Health Club at the Caribe Hilton da bir sahil tesisidir. Açık hava rekresayon olanakları ve doğal çevresi ile bilinmektedir. Tesiste bulunan birimler ve hizmetler hidroterapi, güzellik ve bakım, fitness, yoga ve yüzmeden oluşmaktadır.

Amerika Birleşik Devletleri (ABD)'nin Bal Harbour şehrinde bulunan Beach House Otel + spa türündeki tesis de sahilde kurulmuştur. İçinde spa ünitesi mevcuttur. Bu tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini ise hidroterapi, güzellik ve bakım, fitness, golf, tenis, su sporları ve voleybol oluşturmaktadır.

Yine ABD'nin Miami şehrinde bulunan Mandarin Oriental Otel + spa türündeki tesiste ruh ve vücut iyileşmesi için eski ve yeni tekniklerin kombine olarak uygulandığı bildirilmektedir. Burada verilen hizmetler ve ilgili birimlerini hidroterapi, güzellik ve bakım, fitness, golf, tenis, yoga ve pilates oluşturmaktadır.

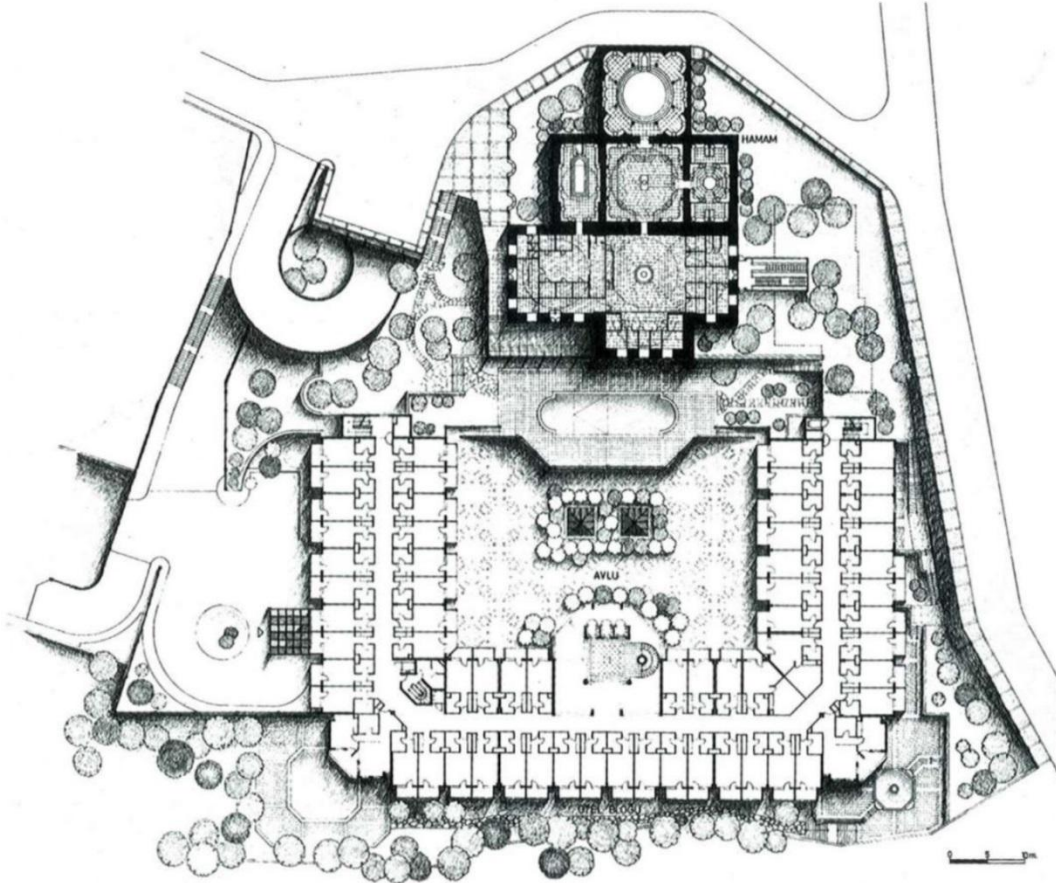

Şekil 3.14. Mandarin Oriental Otel Oda Planı.⁶⁷

⁶⁷ <http://www.mandarinoriental.com/miami/accommodation/superior-island-view/>

ABD'nin başka bir şehri Miami Beach'te bulunan Aqua Spa Delano Hotel, otel + spa türündeki tesiste klasik mimari ile huzur ve dinginlik atmosferi yaratıldığı bildirilmektedir. Burada verilen hizmetler ve ilgili birimlerini hidroterapi, güzellik ve bakım ve bir fitness merkezi oluşturmaktadır.⁶⁸

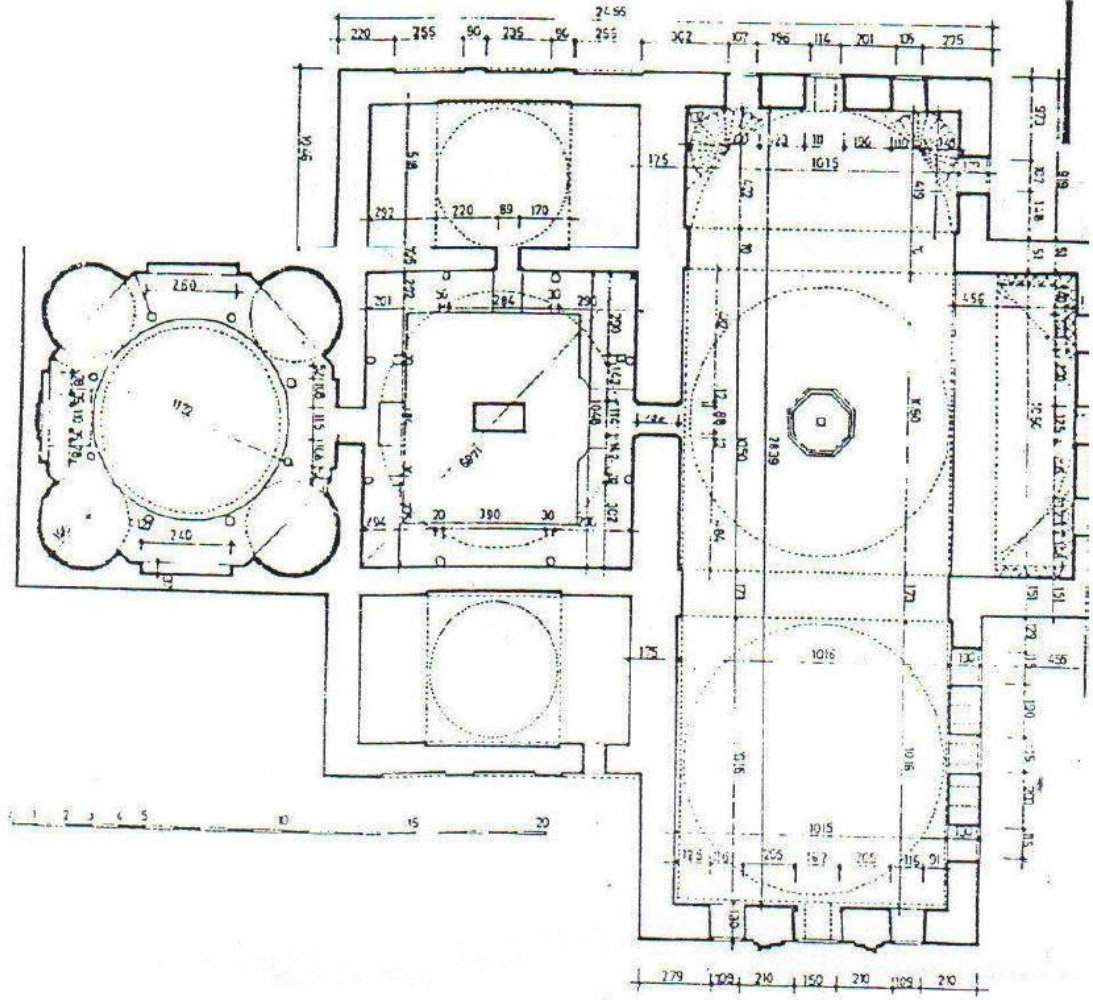
Türkiye'de faaliyet gösteren bazı termal tesisleri mimari düzenleniş ve içinde yer alan birimler itibariyle incelediğimizde; Bursa'nın merkezinde bulunan Kervansaray Otel – Termal beş yıldızlı bir termal şehir otelidir. Doğal termal kaynaklarına sahiptir. Burası Osmanlı döneminden kalma eski hamam binası ve yeni otel binasından oluşmaktadır. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini güzellik ve bakım, balneoterapi, hidroterapi, yüzme havuzu ve fitness oluşturmaktadır.

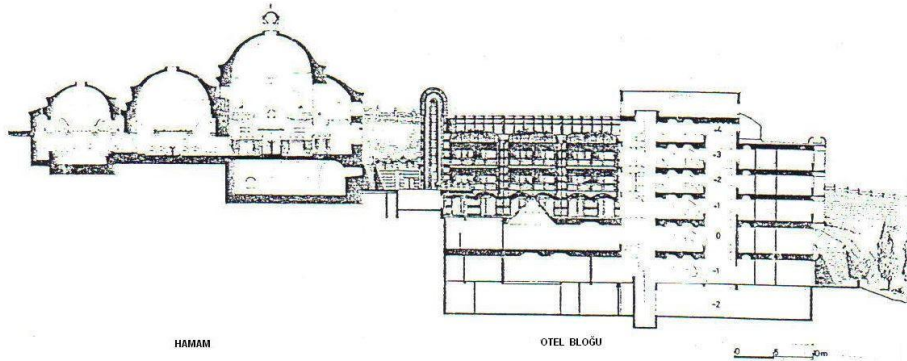
Şekil 3.15. Kervansaray Termal Otel Vaziyet Planı.⁶⁹

⁶⁸ Cemal Güvenç, Türkiye'deki Termal Turizm Tesislerinin Planlama ve Tasarım İlkelerine İlişkin Bir Model Önerisi (Çanakkale Örneği), Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Tez Dan.: Ayfer Aytuğ), İstanbul 2007, s.95-100.

⁶⁹ Mimarlık Dergisi 38.sayı, 1989.

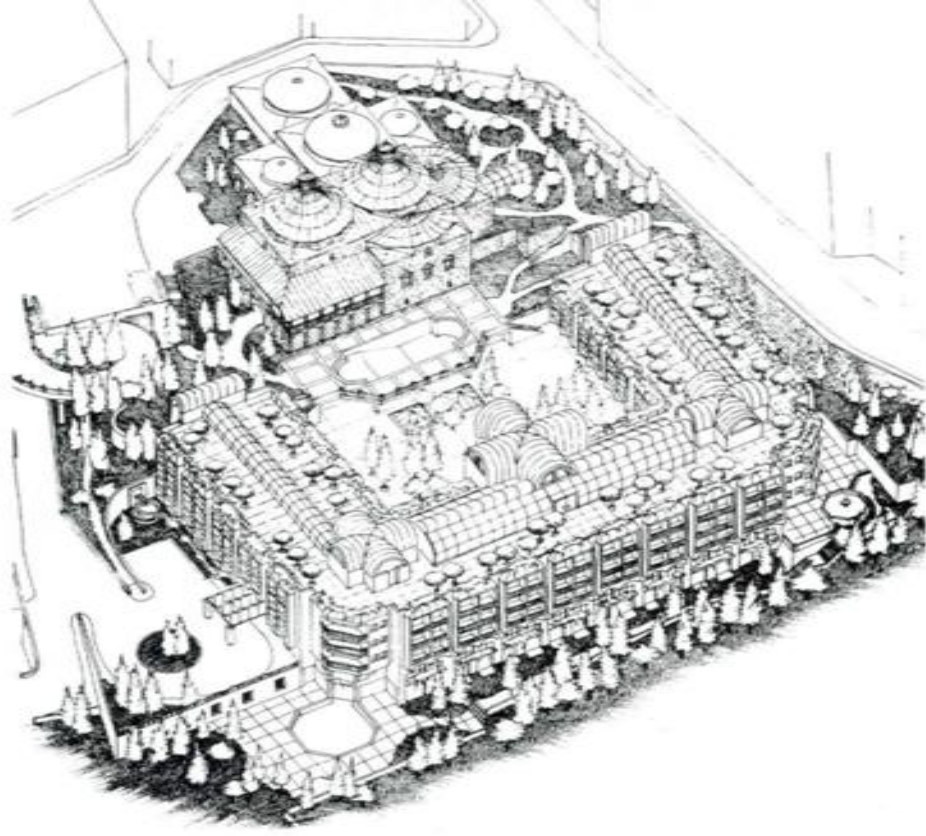
Şekil 3.16. Kervansaray Termal Otel Planı.⁷⁰

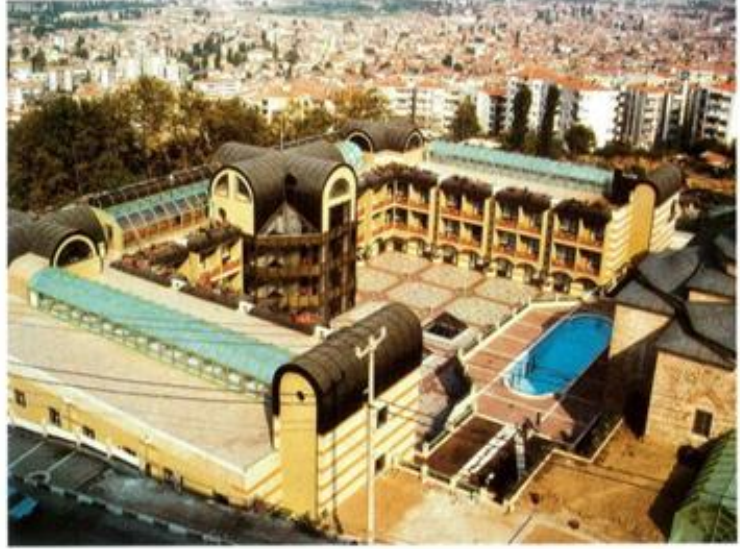
Şekil 3.17. Kervansaray Termal Otel Kesiti.⁷¹

⁷⁰ Mimarlık Dergisi 38.sayı, 1989.

⁷¹ Mimarlık Dergisi 38.sayı, 1989.

Şekil 3.18. Kervansaray Termal Otel.⁷²

Şekil 3.19. Havalandırma Detayı.⁷³ Şekil 3.20. Kervansaray Otel Genel Görünüm.⁷⁴

⁷² Mimarlık Dergisi 38.sayı, 1989.

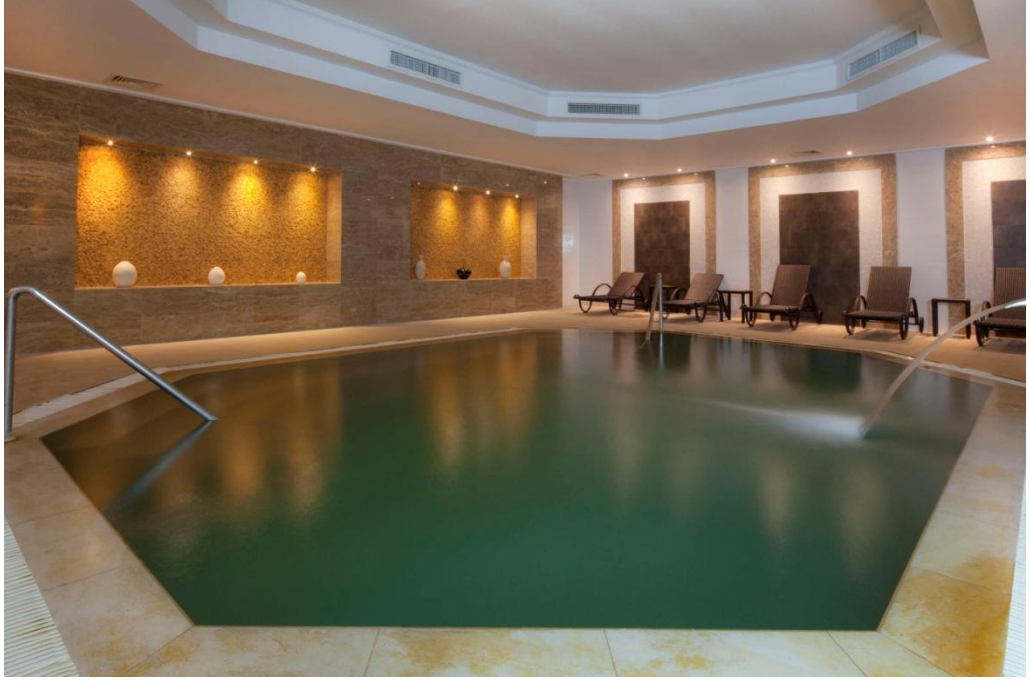
⁷³ Mimarlık Dergisi 38.sayı, 1989.

⁷⁴ Mimarlık Dergisi 38.sayı, 1989.

Bursa Çekirge’de Çelik Palas Oteli (Swissotel), Gönlüferah Hotel ve Yıldız Termal Oteli bulunmaktadır. Bunlardan Çelik Palas Oteli’nin 1935’de mimar Mongeri’ye Atatürk tarafından yaptırıldığı, 1958 yılında yeni otel binasının eklendiği, 2000 yılından itibaren de yeni binaların ilavesinin sürdüğü bildirilmektedir. Tesis doğal termal kaynaklara sahiptir. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini güzellik ve bakım, balneoterapi, hidroterapi, yüzme havuzu ve fitness ünitesi oluşturmaktadır. Gönlüferah Hotel geniş kapsamlı açık hava rekreasyon ve spor faaliyetlerine yönelik olarak tasarlanmıştır. Bu tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini güzellik ve bakım, balneoterapi, yüzme havuzu, fitness ve hidroterapi oluşturmaktadır. Bursa Çekirge’de bulunan başka bir tesis Yıldız Termal Oteli ise termal şehir oteli türünde bir tesistir. Burada verilen hizmetler ve ilgili birimleri de güzellik ve bakım, balneoterapi, hidroterapi, yüzme havuzu ve fitness bulunmaktadır.

Afyonkarahisar’da bulunan Thermal Resort Oruçoğlu Termal şehir oteli beş yıldızlı bir tesistir. Doğal termal kaynaklara sahiptir. Tesis açık hava rekreasyon olanaklarına ve doğal bir çevreye sahiptir. Fizik tedavi ve rehabilitasyon – Kür merkezi bulunmaktadır. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini güzellik ve bakım, balneoterapi, hidroterapi, yüzme havuzu, fitness ve masa tenisi oluşturmaktadır. Tesiste şifa bulunan hastalıklar fizik tedavi ve rehabilitasyon, romatizma, sindirim sistemi, sinir sistemi ve cilt hastalıkları olarak açıklanmaktadır.

Afyonkarahisar’da bulunan bir başka önemli tesis de İkbâl Thermal Hotel’dir. Beş yıldızlıdır ve doğal termal kaynaklara sahiptir. Tesiste verilen hizmetler ve ilgili oluşturulan birimlerini güzellik ve bakım, balneoterapi, hidroterapi, fitness, step, aerobik, squash, futbol sahası ve tenis kortu oluşturmaktadır. Fizik tedavi ve rehabilitasyon, romatizma, sindirim sistemi, sinir sistemi ve cilt hastalıklarına iyi geldiği ve tesiste sporculara izoteknik ölçüm ve tedavi, performans ölçümü, laktik analizleri ve ergojenik yardım da uygulanabildiği bildirilmektedir.

Şekil 3.21. İkbal Thermal Hotel Havuz Birimi.⁷⁵

Şekil 3.22. İkbal Thermal Hotel Hamam Birimi.⁷⁶

⁷⁵ <http://www.ikbal.com/>

⁷⁶ <http://www.ikbal.com/>

Kütahya’da bulunan Güral Harlek Hotel & Spa beş yıldızlı bir termal resort oteldir. Açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevresi ile dikkat çekmektedir. Burada alan çam ormanlarıyla kaplıdır. Gezi ve yürüyüş parkuru ve tüm odalarda jakuzi bulunmaktadır. Bu tesiste verilen hizmetler ve ilgili birimlerini de güzellik ve bakım, balneoterapi, hidroterapi, fitness ve tenis kortu oluşturmaktadır.

Kütahya’da bulunan bir başka önemli tesis de Tütay Termal Otel ve Kür Merkezi’dir. Kaplıca kliniği ve termal otel türündedir. Doğal termal kaynaklara sahiptir. Burada verilen hizmetler ve ilgili oluşturulan birimleri güzellik ve bakım, balneoterapi, hidroterapi, fitness ve masa tenisi oluşturmaktadır. Fizik tedavi ve rehabilitasyon, romatizma ve cilt hastalıklarına iyi geldiği ve tesiste teşhis ve tanısı konulmuş hastalara fizyoterapistler gözetiminde fizik tedavi seansları ile tedavi uygulandığı bildirilmektedir.

Balçova Termal Tedavi Merkezi ve Oteli, İzmir’in Balçova ilçesinde yer almaktadır. Kaplıca kliniği ve termal otel türündedir. Doğal termal kaynaklara sahiptir. Tesis yabancı turistlerin ilgisini çekmektedir. Burada verilen hizmetler ve ilgili oluşturulan birimleri güzellik ve bakım, balneoterapi, hidroterapi, fitness, step, futbol, voleybol, tenis ve mini golf oluşturmaktadır. Tesisin romatizma, ortopedi, nöroloji ve diş hastalıklarında tedavi sunduğu bildirilmektedir.

Şekil 3.23. Balçova Termal Otel Havuz Birimi.⁷⁷

⁷⁷ <http://www.balcovatermal.com/>

İzmir Çeşme’de iki tesis öne çıkmaktadır. Ilıca Hotel Çeşme ile Sheraton Çeşme Hotel Resort & Spa. Her iki tesis de beş yıldızlıdır ve doğal termal kaynaklara sahiptirler. Açık hava rekreasyon olanakları ve doğal çevreleri ile dikkat çekmektedirler. Ilıca Hotel Çeşme’de verilen hizmetler ve ilgili oluşturulan birimleri güzellik ve bakım, balneoterapi, hidroterapi, fitness, tenis, basketbol, voleybol, su sporları ve dalış oluşturmaktadır. Bu otel alassoterapi ve termal su kürlerinin bir arada uygulandığı, deniz kenarında yer alan bir oteldir. Sheraton Çeşme Hotel Resort & Spa Termal resort oteli de benzer özelliklere sahiptir. Deniz kıyısında kurulmuştur. Burada da talassoterapi ve termal su kürlerinin bir arada uygulanabildiği bildirilmektedir. Termal resort otel türündeki tesiste verilen hizmetleri ve ilgili birimlerini de güzellik ve bakım, balneoterapi, talassoterapi, hidroterapi, fitness, tenis ve su sporları oluşturmaktadır.

Sakarya’da Sapanca’da bulunan Richmond Hotels Nua Wellness – Spa otel&spa türündeki tesiste açık hava rekreasyon olanakları ve çarpıcı doğal çevresi ile bilinmektedir. Tesis göl kıyısında konumlanmış bir Spa & Wellness otelidir. Burada bulunan birimler ve verdikleri hizmetleri de güzellik ve bakım, hidroterapi, fitness, tenis, su sporları ve joggingin oluşturduğu bildirilmektedir.⁷⁸

Makro ölçekte planlama çalışmalarına Türkiye’den bir örnek verilip kaplıcanın nazım imar planına göre yerleşimi incelenmektedir. Gönen Termal Su Şehri Nazım İmar Planı Raporu’na göre;⁷⁹

I-Gönen Termal Su Şehri, Genel Yerleşme Plan Birimleri

a) Termal Tedavi Birimi

Termal tedavi birimi termal kaynaktan yararlanarak geliştirilen bir tedavi birimidir. Tedavi biriminde termal banyolar, su altı masajı ve fizik tedavi bölümleri, çamur banyoları, solunum ve içme yoluyla tedavi bölümleri, sauna,

⁷⁸ Cemal Güvenç, Türkiye’deki Termal Turizm Tesislerinin Planlama ve Tasarım İlkelerine İlişkin Bir Model Önerisi (Çanakkale Örneği), Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Tez Dan.: Ayfer Aytuğ), İstanbul 2007, s.92-100.

⁷⁹ Turizm ve Tanıtım Bakanlığı Planlama Dairesi Başkanlığı Arşivi Ankara, 1973.

duşlar ve yürüme havuzları, masaj bölümleri, kapalı termal havuz, kapalı ve açık jimnastik alanları birimleri yer almaktadır.

b) Termal Araştırma Enstitüsü

Termal Araştırma Enstitüsü, Termal Su Şehrine gelen hastaların muayene edilerek uygulanacak kürün teşhis edildiği, hastaların kür müddetince kontrol edildiği ayrıca tedavi ve kaynak suyu ile ilgili bilimsel araştırmaların yapıldığı birimdir.

c) İdare Birim-Ön Merkez

İdare birimi, termal su şehrindeki birimlerin ortak merkezidir. Özellikle tedavilerin tam olarak uygulanması için idarenin denetiminde bulunması gerekmektedir. Su şehrine girecek ve çıkacak küristlerin denetimi bu merkezden sağlanmaktadır. Konaklama birimlerine dağılma, eğlence ve ticaret birimlerinin denetimi, yeşil alanların korunması, idare ve mahalli yönetimin gerçekleştireceği konular içinde yer almaktadır. Ön merkez ise termal su şehrinin ana meydanında yer alarak, su şehrine giriş ve çıkışlarda ilk kullanılacak merkezdir.

d) Konaklama Birimleri

Bu birimler otelleri ve kaplıçalarda bulunan apart daireleri kapsamaktadır. Termal tedavi genellikle bu birimlerin bodrum katlarında yer alan banyo odalarında uygulanmaktadır. Her otel odasında sıcak termal su ve soğutulmuş termal su bulunmaktadır.

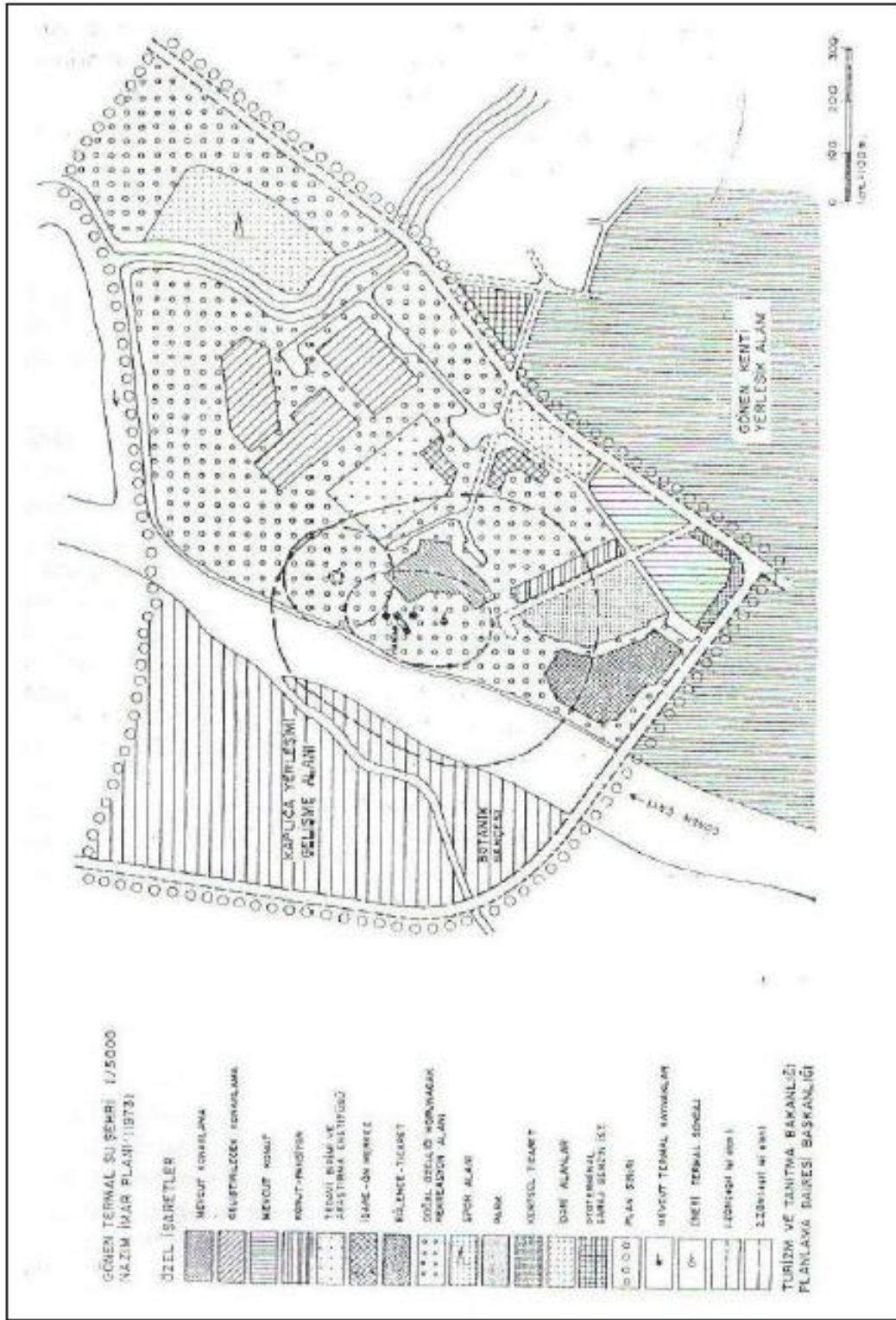
e) Ticaret ve Eğlence Birimleri

Termal su şehrine gelecek küristlere alış-veriş yapma ve eğlenme olanağı sağlayacak açık ve kapalı birimlerden meydana gelmiştir. Bu birimler satış mağazaları, restoran, kafe, gece kulübü, sinema-tiyatro gibi birimleri kapsamaktadır. Eğlence ve ticaret merkezleri için ayrılan alanlar ayrıca bulunduğu şehrin kür mevsimlerinin dışından da hizmet verebilecek şekilde planlanmıştır.

f) Yeşil Alanlar

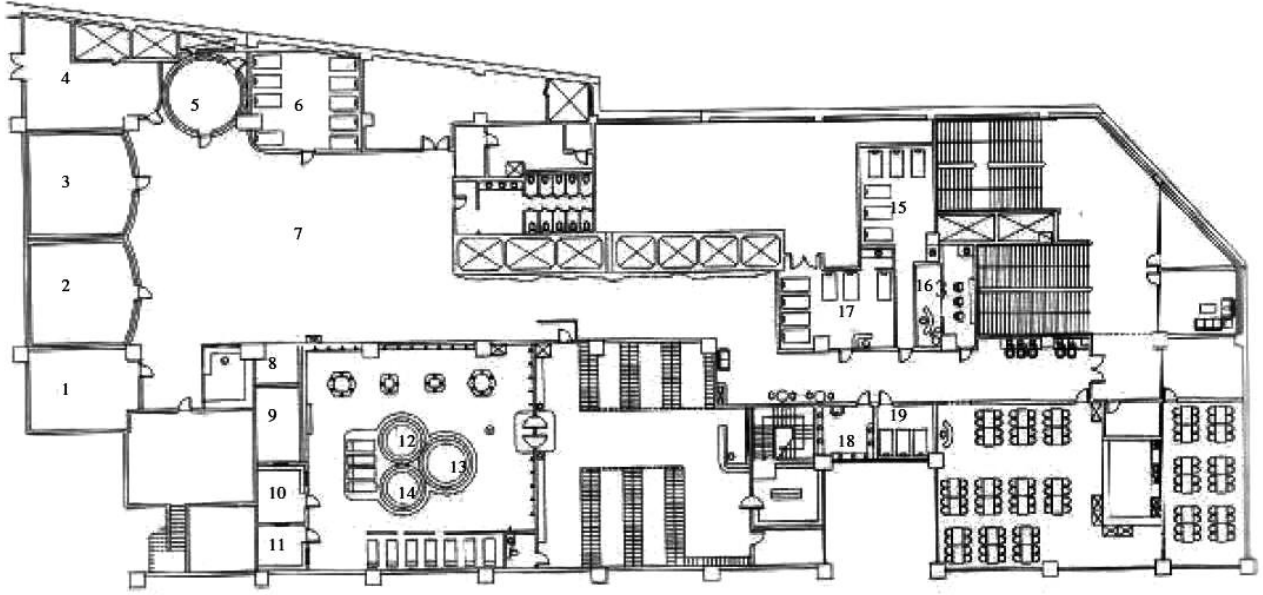
I-Spor Alanları: Termal su şehirlerindeki spor alanları, termal tedavide ve boş vakitlerin değerlendirilmesini sağlayan aktivite alanlarıdır. Bu alanlar içerisinde voleybol, tenis, mini golf, açık satranç, masa tenisi ve futbol antrenman sahaları düzenlenmektedir. Gelişmiş spor alanlarına sahip olan termal tesisler büyük kulüplerin kamp programlarına ev sahipliği yaparak hem kendi tesisin gelişmesine katkı sağlamak hem de bulunduğu şehrin ekonomik ve sosyal yapısal gelişimine katkı sağlamaktadır.

II-Rekreasyon Alanları: Termal su kaynaklı şehirlerde, normal tedavilerinin yanı sıra dinlenme ve iklim kürleri de büyük önem taşır. Bu nedenle uygulanan rekreasyon alanlarında, kısa ve uzun yürüyüş yolları, güneşlenme ve dinlenme alanları yer alır. Rekreasyon alanları devamında yer alan doğal güzellikler aktif yeşil alan olarak tanımlanmaktadır. Bu alanlarla Termal Su Şehri Planlamalarında, termal ve iklimik olanaklardan gerçek anlamda yararlanmayı sağlamak için maksimum standartlara varmak zorundadırlar.

Şekil 3.24. Gönen Termal Su Şehri Nazım İmar Planı.⁸⁰

⁸⁰ Turizm ve Tanıtım Bakanlığı Planlama Dairesi Başkanlığı Arşivi Ankara, 1973.

1-Soğuk Oda (Sauna sonrası) : 17 m²

2-Sauna : 20 m²

3-Sauna : 20 m²

4-Sauna : 18 m²

5-Bekleme Dinlenme Holü: 15 m²,

6-Bekleme Dinlenme Holü: 20 m²,

7-Bekleme Dinlenme Holü: 120 m²,

8-Serin Banyo : 7 m²

9-Serin Banyo : 10 m²

10.,11.- Sauna: 8 m²

12-Merkez Sıcak Havuz : 8 m²

13-Merkez Sıcak Havuz : 12 m²

14-Merkez Sıcak: Havuz : 8 m²

15-Masaj Odası : 17 m²

16-Masaj Odası : 4 m²

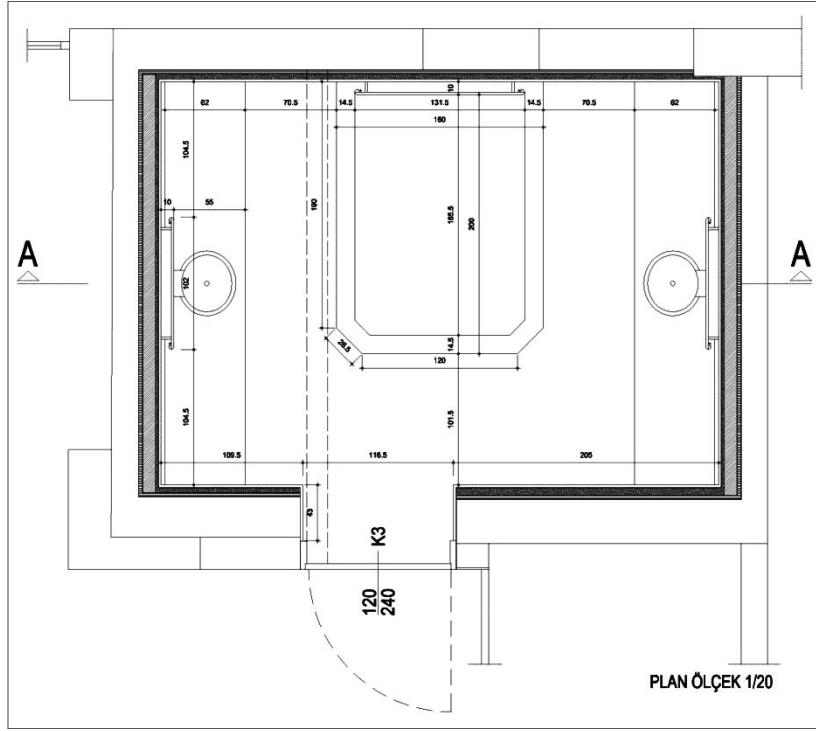
17-Manikür-Pedikür : 16 m²

18-Terapi Odası : 8 m²

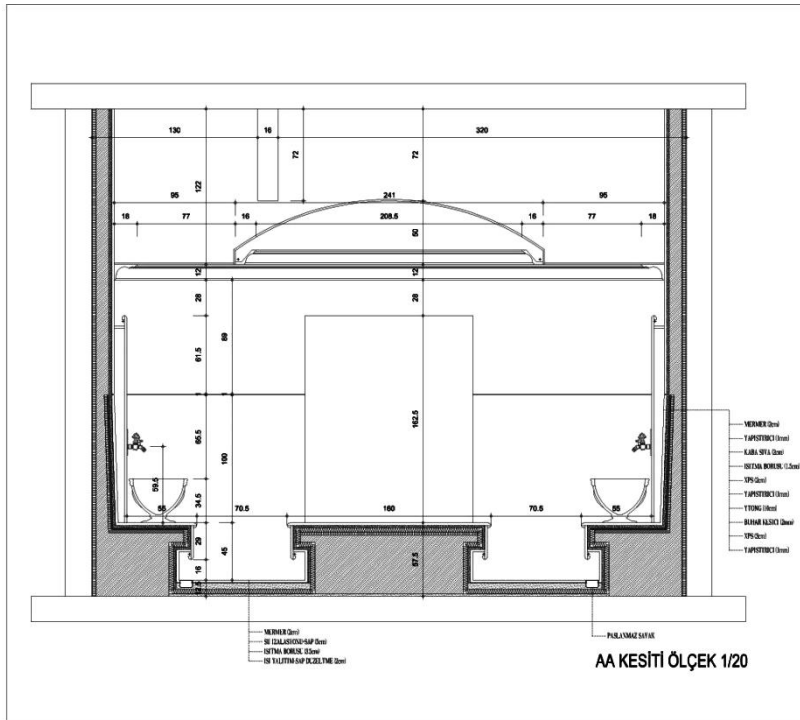
19-Vücut Bakım Odası : 10 m²

Şekil 3.25. SPA mekanlarının konumlandırılması.⁸¹

⁸¹ Cemal Güvenç, Türkiye'deki Termal Turizm Tesislerinin Planlama ve Tasarım İlkelerine İlişkin Bir Model Önerisi (Çanakkale Örneği), Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Tez Dan.: Ayfer Aytuğ), İstanbul 2007, s.143.

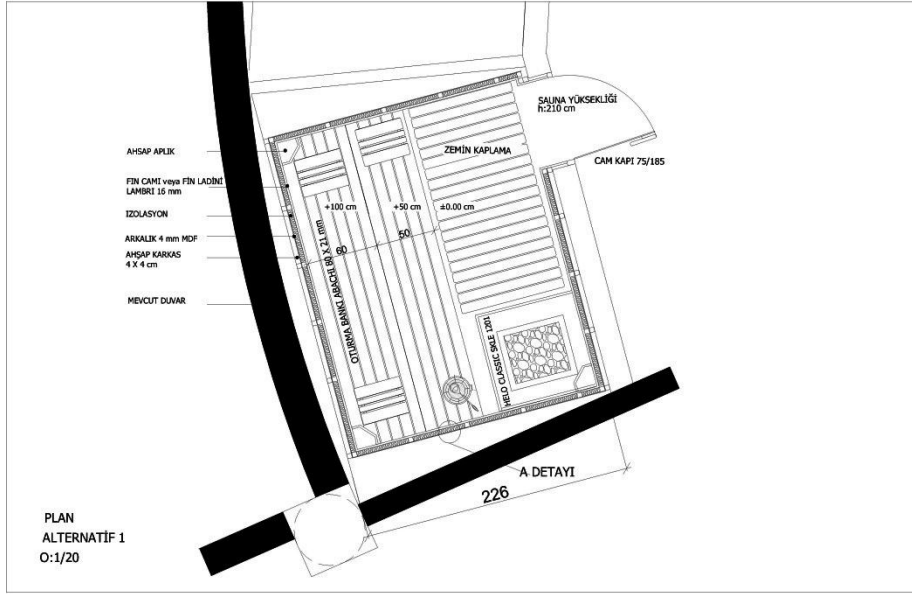
Şekil 3.26. Hamam Detay Planı⁸²

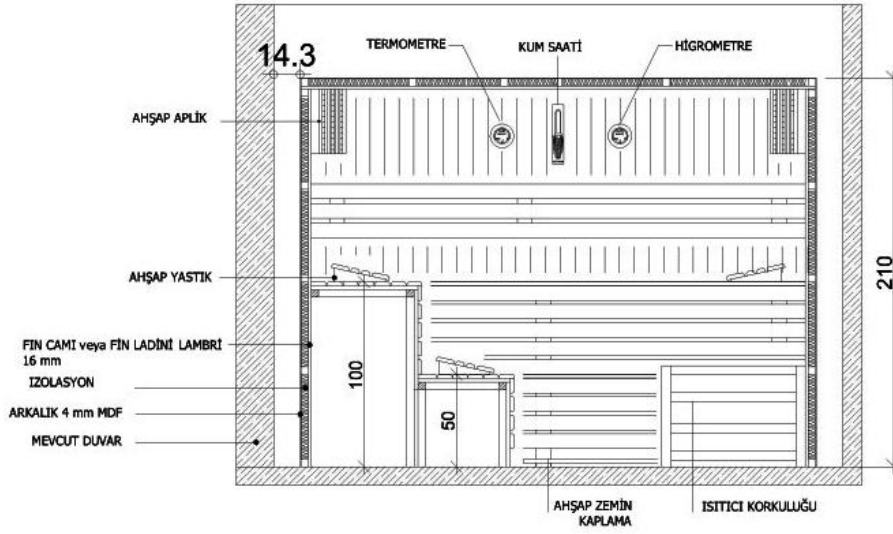
Şekil 3.27. Hamam Detayı A-A Kesiti.⁸³

⁸² T.C. Sandıklı Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi.

⁸³ T.C. Sandıklı Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi

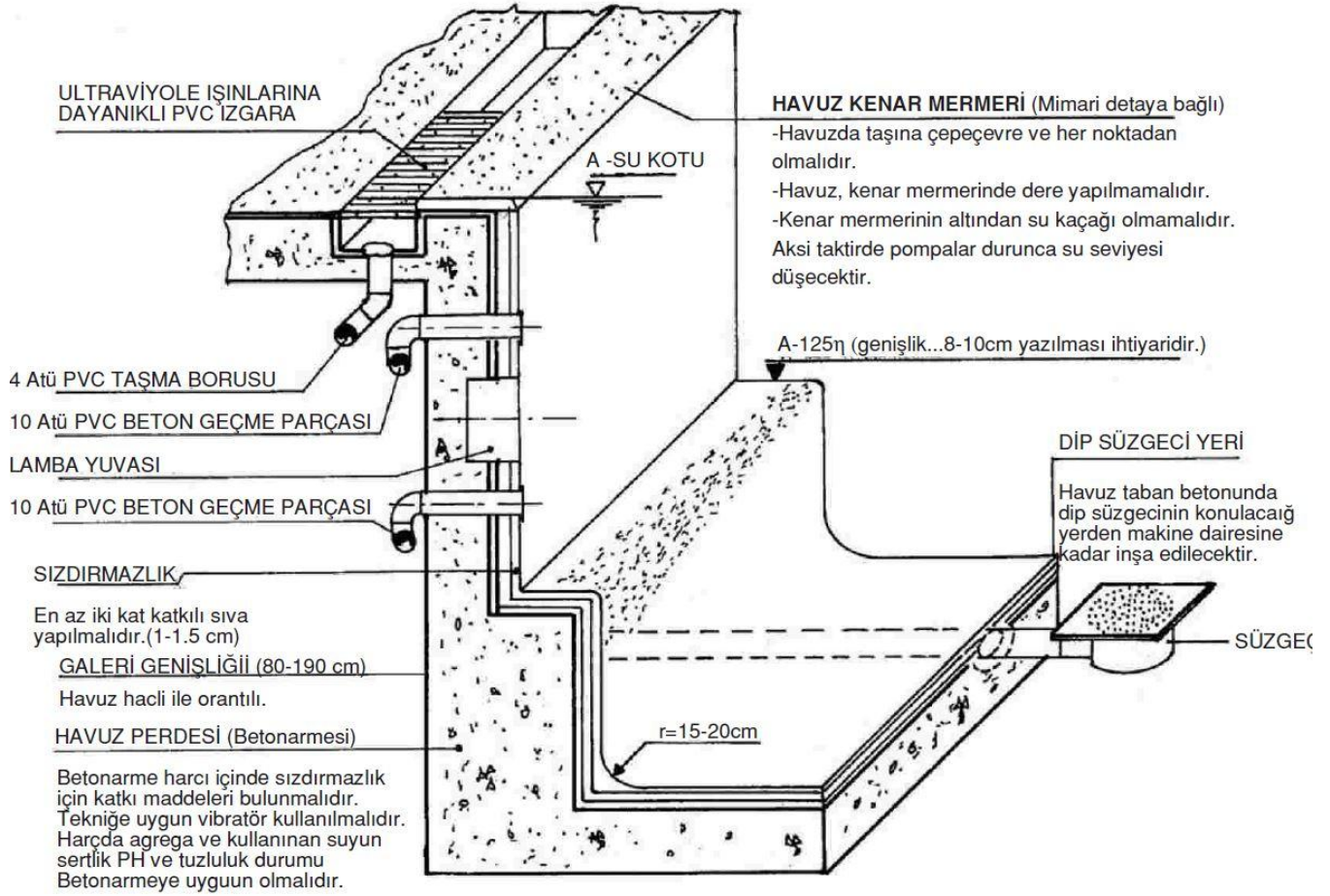
Şekil 3.28. Sauna Detay Planı.⁸⁴

Şekil 3.29. Sauna Detay Kesiti.⁸⁵

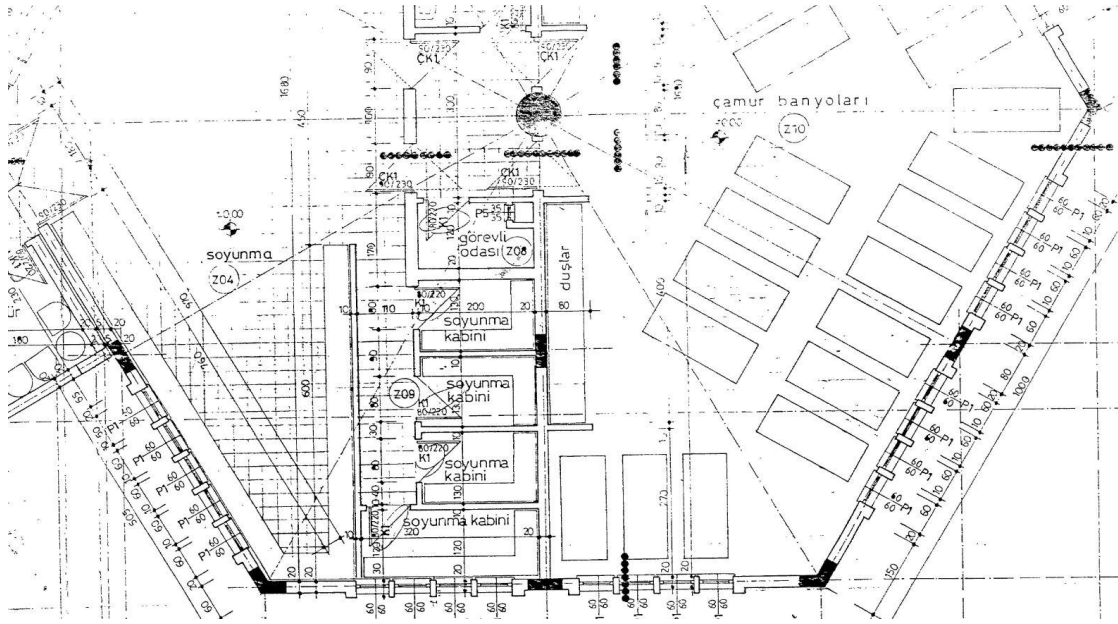
⁸⁴ T.C. Sandıklı Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi.

⁸⁵ T.C. Sandıklı Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi.

Şekil 3.32. Termal Tesis Havuz Detayı-2⁸⁸

⁸⁸ TTMD Isıtma Soğutma Havalandırma, Klima, Yangın ve Sıhhi Tesisat Dergisi, 14.Sayı,s.6.

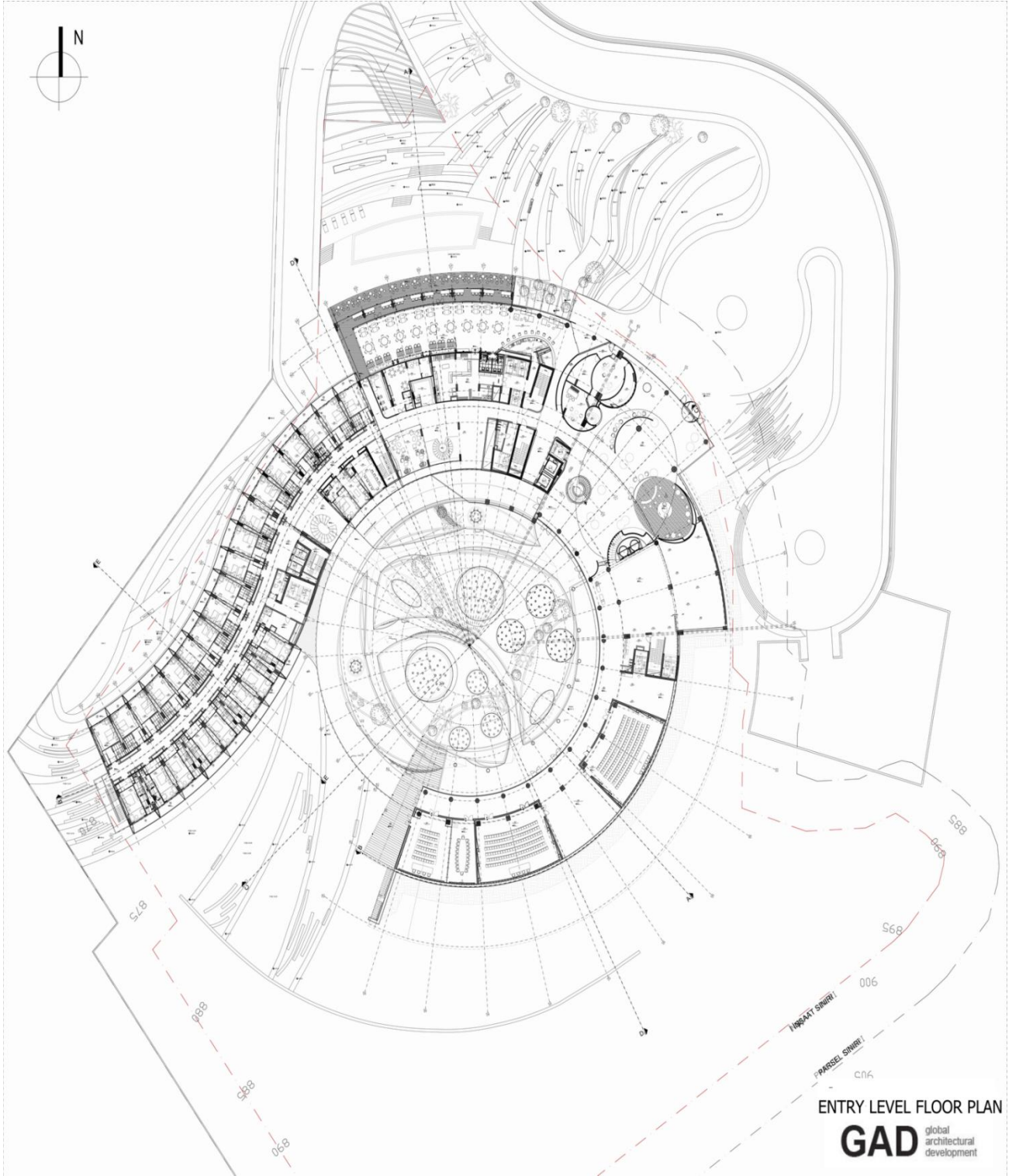

Şekil 3.34. Termal Tesis Havuz Tedavi Bölümü.⁹⁰

2004 yılında Resmi Gazete’ de yayınlanan Kaplıcalar Yönetmeliği’ne göre; Tedavi havuzu birimi: Havuz, soyunma-giyinme dolapları, duş ve dinlenme mekanlarından oluşur. Havuzun boyutları kullanıcı kapasitesine göre belirlenir. Havuz zemin alanı kişi başına en az üç metrekare olacak şekilde düzenlenir. Havuzun derinliği en fazla net 150 santimetre olmalıdır. Havuz içine inen dolgu basamaklı merdiven bulunur, ayrıca merdiven kenarına ve havuz iç duvarına tutunma kolları yapılır. Gerekirse havuz içine hasta indirmeye yarayan sabit veya hareketli bir sistem kurulur. Havuzlarda su taşıma ve tahliyesini sağlayan sistemlerin bulunması zorunludur. Havuz çevresinde devamlı su değişimini sağlayan su taşıma olukları yer alır. Havuz suyu kullanıcı başına saatte 1500 mililitre yenilenecek biçimde havuza verilir. Havuza girmeden duş ve ayak dezenfeksiyon kanalından geçilmesi sağlanır. Havuzun doldurulmasında, havuz içinde hareketsiz su bölgelerinin oluşmasını önleyecek şekilde bir doldurma ve taşıma sistemi kullanılır.⁹¹

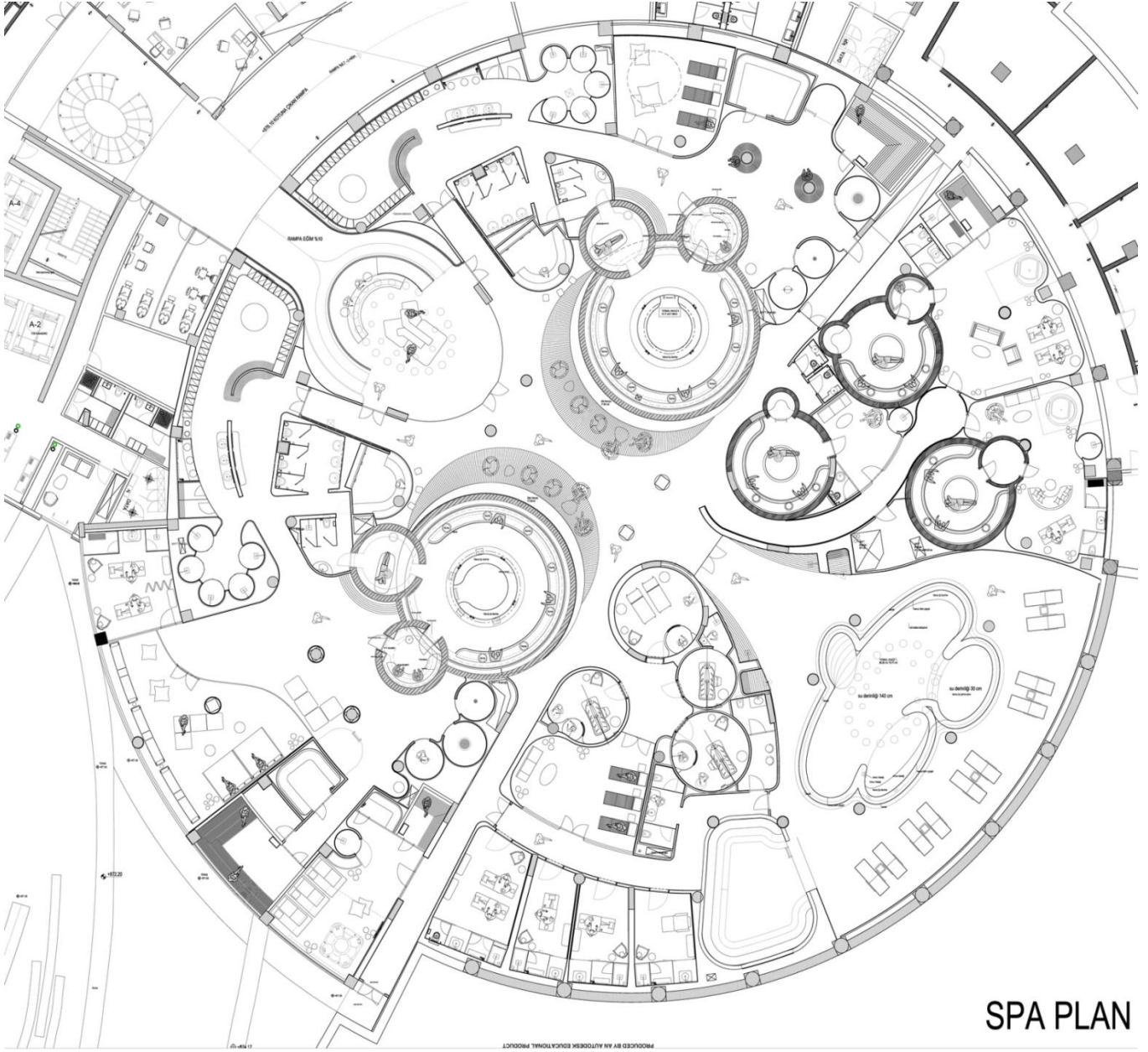
⁹⁰ T.C. Sandıklı Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi.

⁹¹ Resmi Gazete, Kaplıcalar Yönetmeliği, 2004, sayı 25665, madde 5.

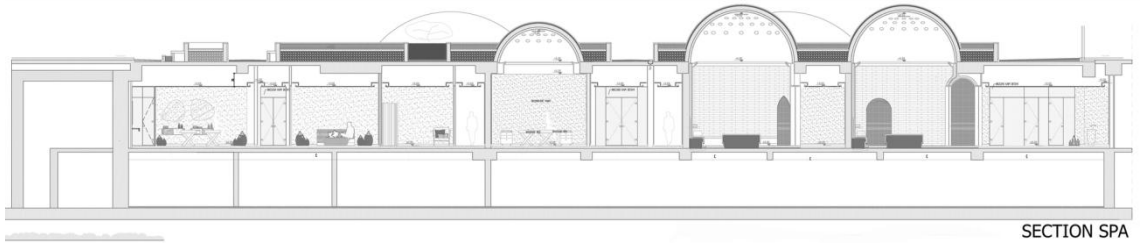
Şekil 3.35. Eskişehir Rixos Termal Hotel Vaziyet Planı.⁹²

⁹² <http://www.arkiv.com.tr/proje/eskisehir-rixos-spa-ve-termal-otel/3404>.

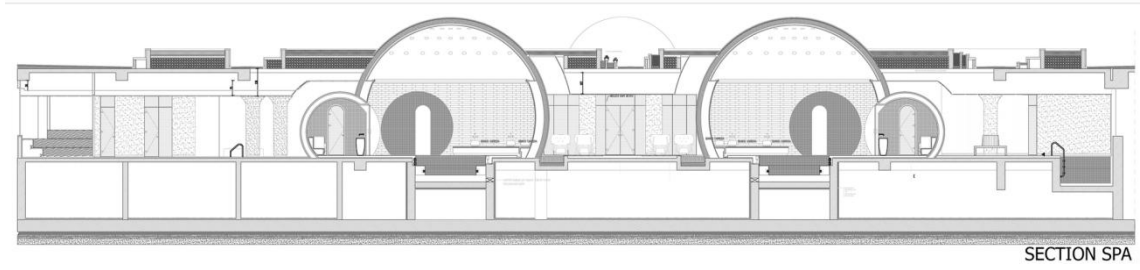

Şekil 3.36. Eskişehir Rixos Termal Hotel SPA Planı.⁹³

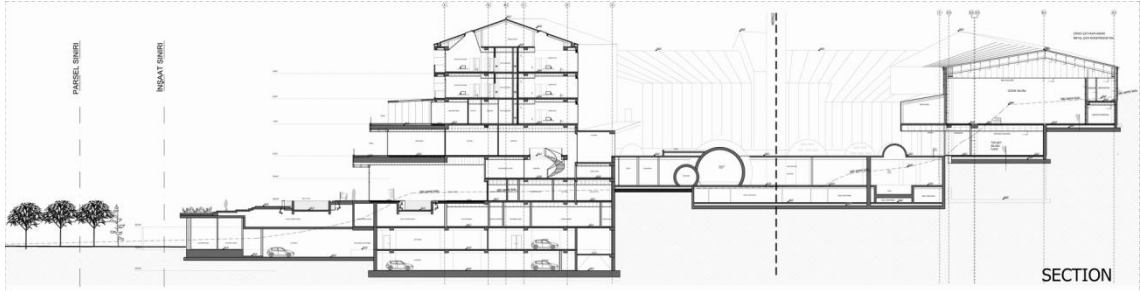
⁹³ <http://www.arkiv.com.tr/proje/eskisehir-rixos-spa-ve-termal-otel/3404>.

Şekil 3.37. Eskişehir Rixos Termal Hotel SPA Kesiti.⁹⁴

Şekil 3.38. Eskişehir Rixos Termal Hotel SPA Kesiti-2.⁹⁵

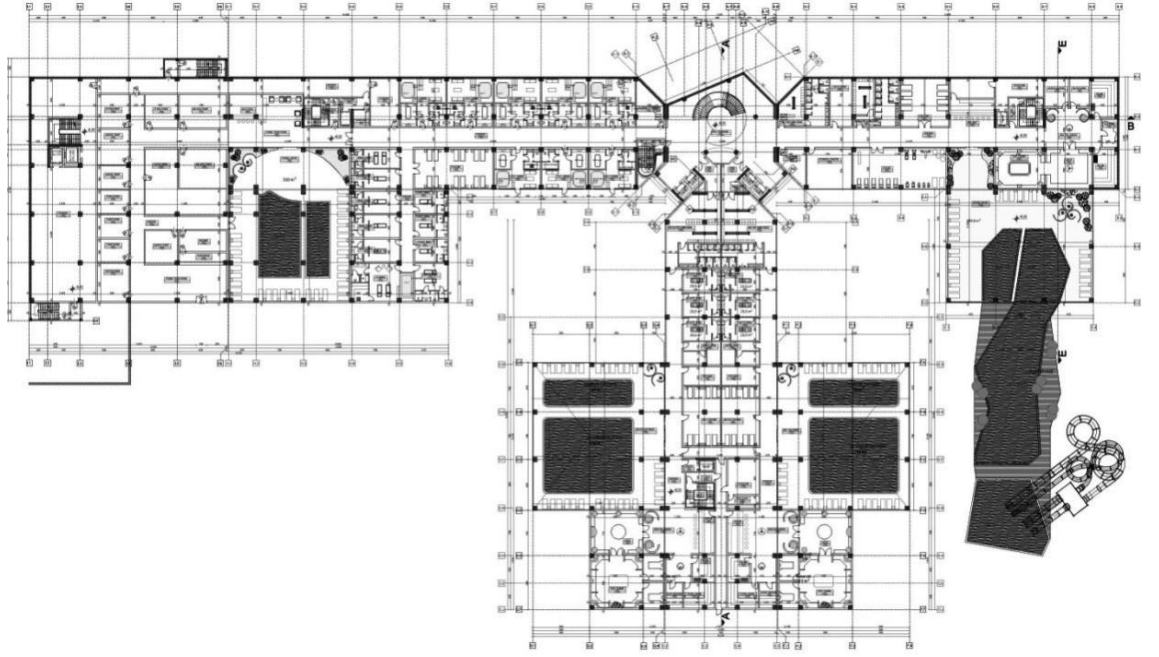

Şekil 3.39. Eskişehir Rixos Termal Hotel Kesiti-3.⁹⁶

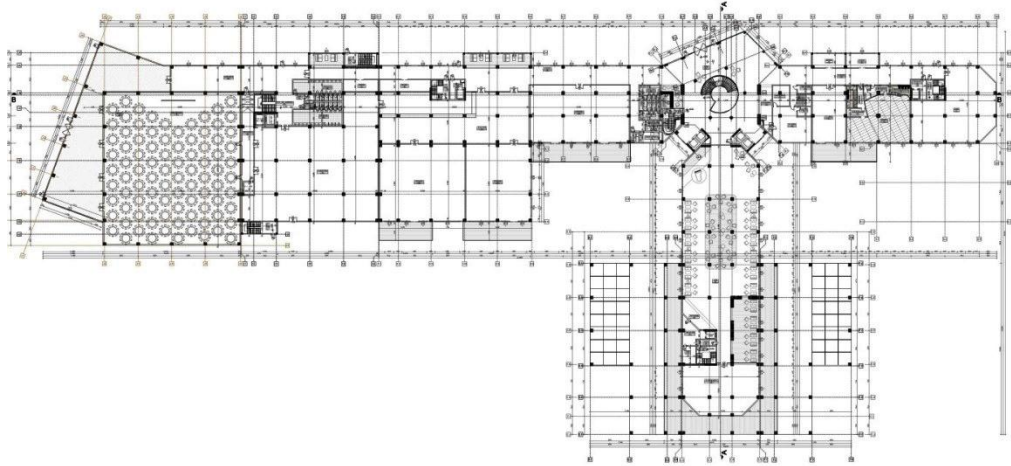
⁹⁴ <http://www.arkiv.com.tr/proje/eskisehir-rixos-spa-ve-termal-otel/3404>.

⁹⁵ <http://www.arkiv.com.tr/proje/eskisehir-rixos-spa-ve-termal-otel/3404>.

⁹⁶ <http://www.arkiv.com.tr/proje/eskisehir-rixos-spa-ve-termal-otel/3404>.

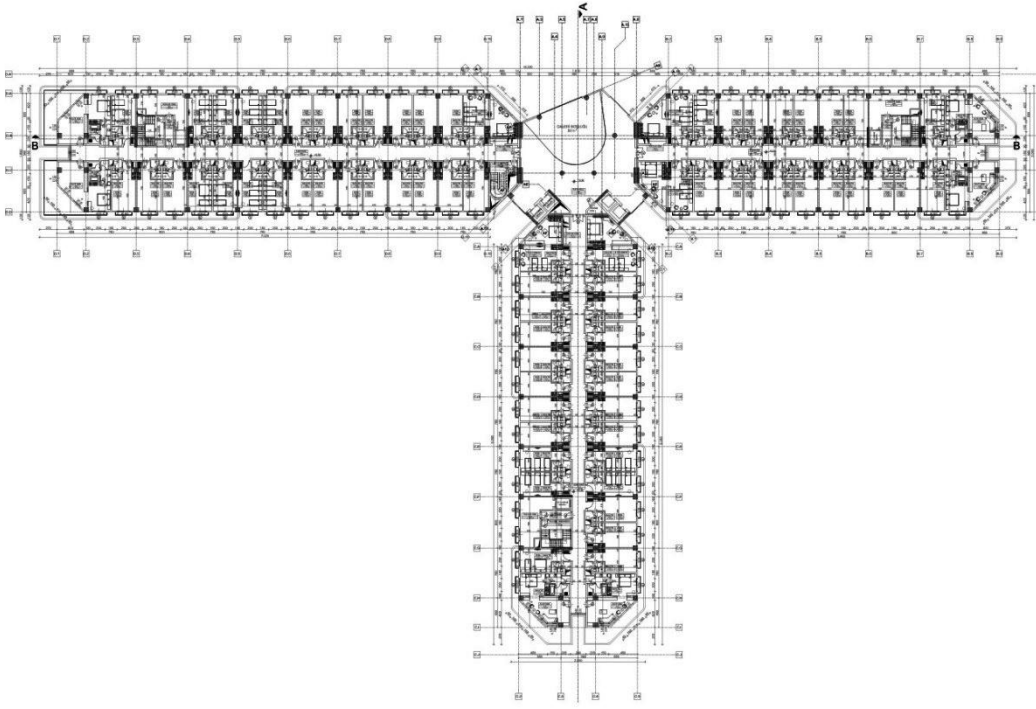
Şekil 3.40. Mercan Termal Hotel Bodrum Kat Planı.⁹⁷

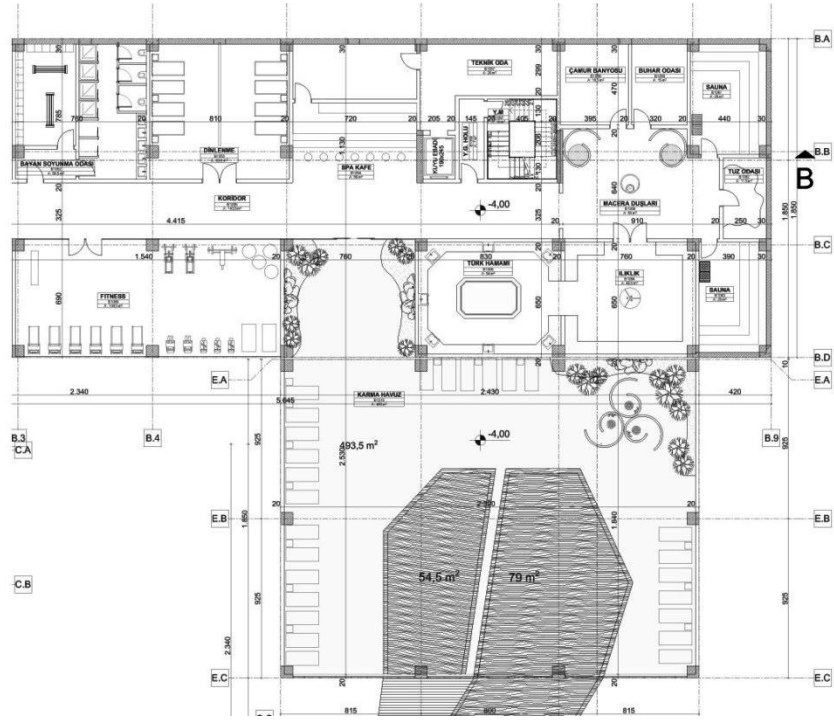
Şekil 3.41. Mercan Hotel Giriş Kat Planı.⁹⁸

⁹⁷ T.C. Sandıklı Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi.

⁹⁸ T.C. Sandıklı Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi.

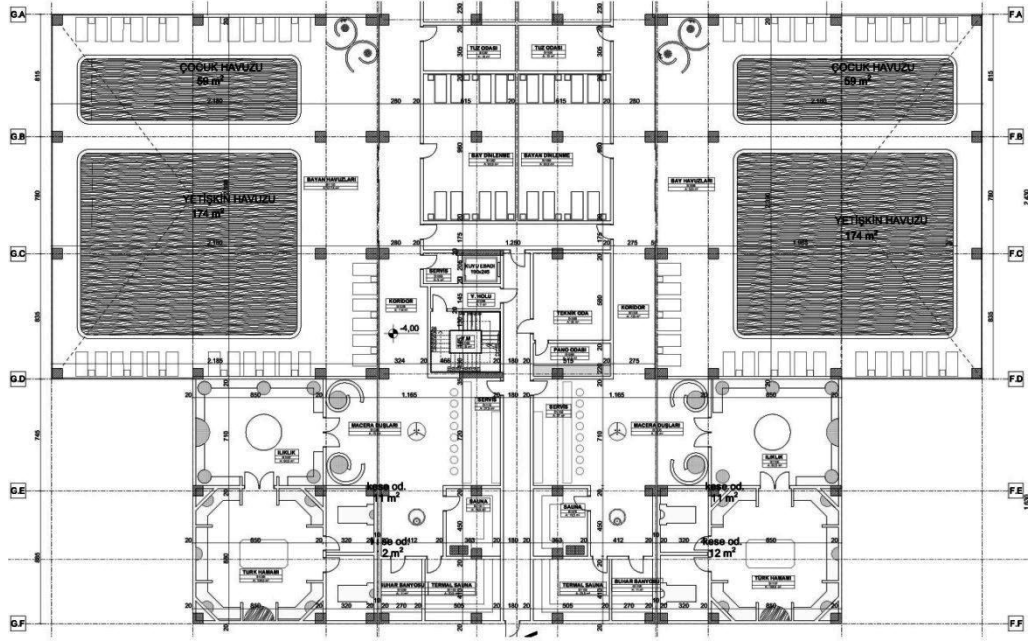
Şekil 3.42. Mercan Termal Hotel Kat Planı.⁹⁹

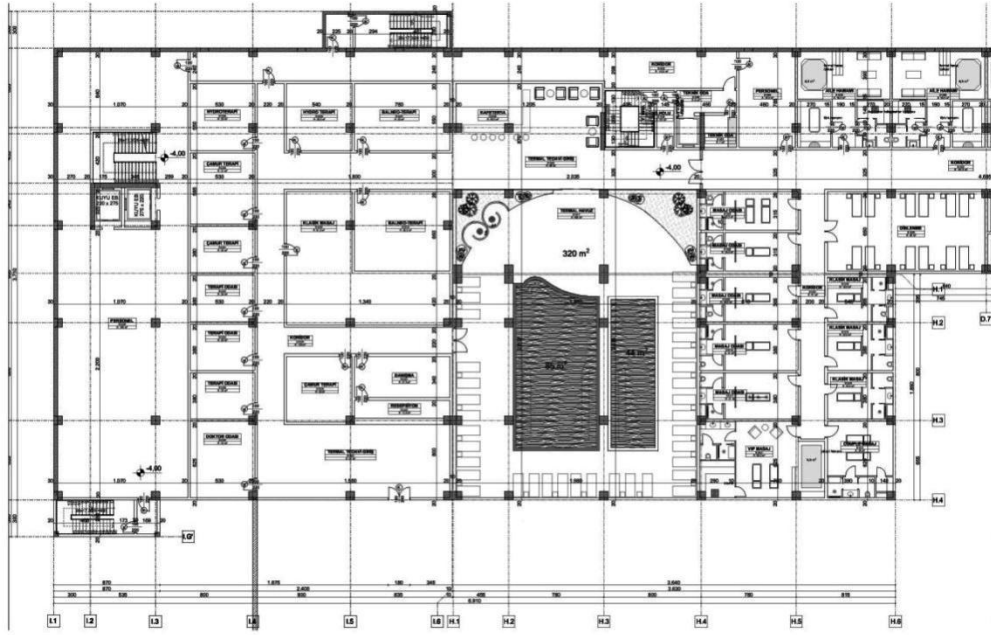
Şekil 3.43. Mercan Spa Kat Planı.¹⁰⁰

⁹⁹ T.C. Sandıklı Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi.

¹⁰⁰ T.C. Sandıklı Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi.

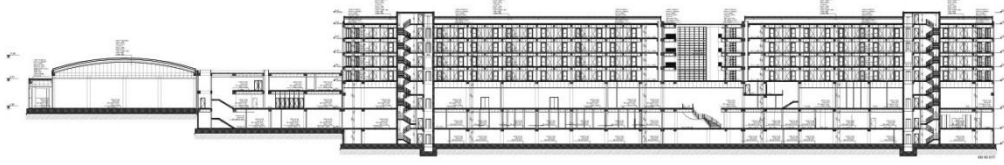
Şekil 3.44. Mercan Termal Hotel SPA Kat Planı-2.¹⁰¹

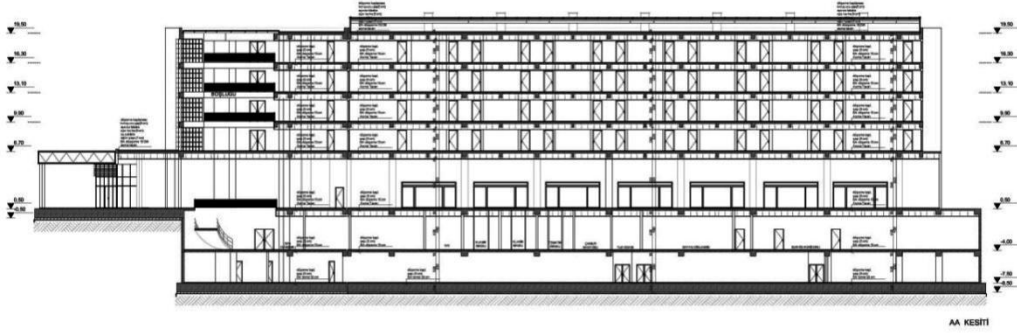
Şekil 3.45. Mercan Termal Hotel SPA Kat Planı-3.¹⁰²

¹⁰¹ T.C. Sandıklı Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi.

¹⁰² T.C. Sandıklı Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi.

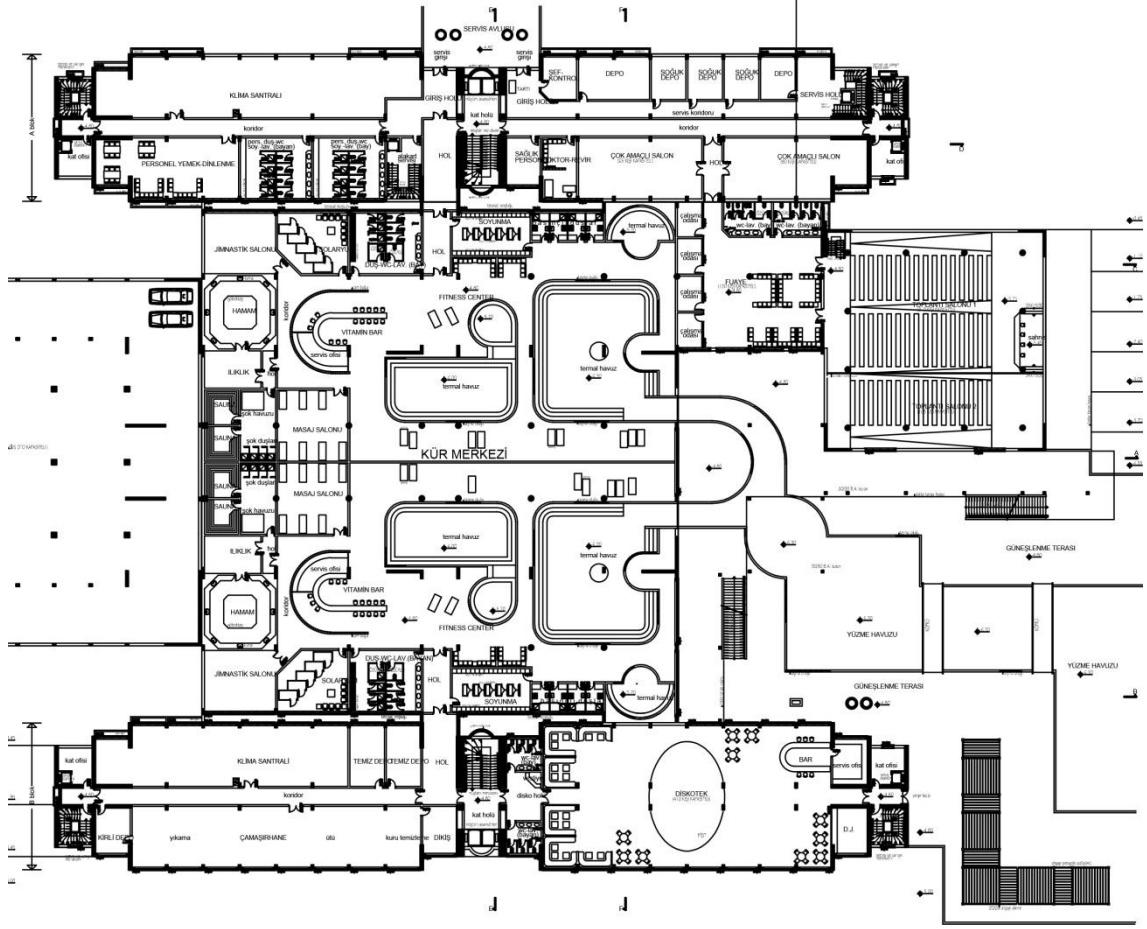
Şekil 3.46. Mercan Termal Hotel Kesiti.¹⁰³

Şekil 3.47. Mercan Termal Hotel Kesiti-2.¹⁰⁴

¹⁰³ T.C. Sandıklı Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi.

¹⁰⁴ T.C. Sandıklı Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi.

Şekil 3.48. Sayez Termal Otel Kür Merkezi Planı.¹⁰⁵

Şekil 3.49. Sayez Termal Otel Kesiti.¹⁰⁶

¹⁰⁵ T.C. Sandıklı Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi.

¹⁰⁶ T.C. Sandıklı Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğü Arşivi.

BÖLÜM IV

4.SONUÇ

Türkiye bir turizm ülkesidir. Pek çok cezbedici özelliği ile yabancı turistlerin ilgisini çekerek ülkemize gelmelerini sağlamaktadır. Turizm faaliyetleri bu ilgi çekici özelliklerin görülmesi amacıyla insanlar tarafından yapılan bir yerden başka bir yere seyahatlerle gerçekleşmektedir.

Ülkemizde yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekebilecek pek çok özellik bulunmaktadır. Tarihi değerlerimiz, arkeolojik bulgularımız, kültürümüz, tarihi yapı ve mimarimiz, sahillerimiz ve yeraltı termal su kaynaklarımız gibi.

Türkiye aynı zamanda zengin maden sularına, içmelere ve kaplıca kaynaklarına sahip bir ülkedir. Sağlık turizmi kapsamında bu zenginliklerimiz değerlendirilebilir bulunmaktadır. Bu kaynaklar doğrultusunda tasarlanan termal tesislerimiz yerli ve yabancı turistlerin ilgisini çekebilme özelliğine sahiptir.

Dünyada ve Avrupa'da sağlık turizmine çok önem verilmektedir. Termal turizm de bu kapsamda gelişmektedir. Avrupa'da Macaristan gibi ülkeler kaplıca turizminde önde gelmektedir. Türkiye ise büyük potansiyele sahip olmasına rağmen bu alanda beklenen, arzu edilen seviyeye bir türlü ulaşamamaktadır. Bunun çeşitli sebepleri vardır. Tanıtım eksikliği, bu faktörlerin başında gelmektedir. İyi bir tanıtımla bu alandaki potansiyelimizi daha iyi değerlendirebilmek bizim için mümkün görülmektedir.

Diğer yanda ülkemizde termal tesislerimizin sayısı hızla artmaktadır. Bu artışı sağlayan termal tesis uygulamalarında tesislerin tasarım kriterleri büyük önem arz etmektedir. Bu kriterler ele alındığında, planlanan bir bölgenin; coğrafi koşulları, iklim durumu, bölgenin jeolojik yapısı, termal su kaynaklarının verimliliği, sosyo-ekonomik yapısı gibi faktörler, tesislerin tasarım kriterleri arasında yer almaktadır. Bu faktörler termal tesislerin planlanması aşamasında öncelikle ele alınması gereken esaslardır.

Bir termal tesisi kendisini diğer turizm tesislerinden ayıran birçok birimden oluşmaktadır. Konaklama, kür merkezi, sauna, hamam, termal havuz, çamur banyoları, sağlık bölümleri gibi bölümler termal tesisleri diğer tesislerden ayıran birimlerdir. Her bir birimin tasarım kriterleri ve özellikleri birbirinden farklılaşmaktadır. Örneğin termal havuzların sıcaklarının yüksekliği, su değişim sürelerinin uzunluğu, pompa basınçlarının yüksekliği, termal havuzlarını diğer tesis havuzlarından ayıran unsurlardır. Sauna ve hamamlarda, yer altından doğal kaynak sıcak sularının arıtılmadan kullanılması da, termal tesisleri diğer tesislerden ayıran bir başka unsurdur. Böylece termal tesislerin tasarlanması kendine özgü özellik, ihtiyaç ve zorluklara sahip olmaktadır.

Termal tesislerin tasarım ve uygulama aşamalarında birçok disiplinin bir araya gelmesine ihtiyaç duyulmaktadır. Bu süreçte izlenilecek yöntemler, resmi kurumların yönetmeliklerine ve tasarım kriterlerine uygun olarak ilerlemelidir. Birçok farklı disiplinin oluşturulmasıyla birlikte, yukarıda belirtilen termal tesisleri diğer turizm tesislerinden farklı kılan birimlerde verilecek hizmetlerin kaliteli olması da gerekmektedir. Termal tesislerin verdikleri hizmetler göz önünde bulundurulduğunda hizmet kalitelerinin yüksek olması müşteri memnuniyetinin sağlanmasında çok etkili olmaktadır. Yabancı turistlerin de bu memnuniyetinin sağlanması halinde Türkiye'nin dünya termal tesisleri içindeki değeri artıracaktır. Çünkü yabancı turistler, başka ülkelerde verilen aynı hizmetlerin veriliş şeklini ve kalitesini de bilmekte, böylece daha hassas karşılaştırma ve değerlendirmede bulunabilmektedirler.

Sonuç bölümünde ve içerikte belirtilen kavramlar ele alınarak 'Termal Tesislerde Verimlilik ve Proje Uygulama Teknikleri' doğru bir biçimde uygulandığında termal tesislerin; inşaat sektörünün gelişmesine, ülke ekonomisinin kalkınmasına ve dünya turizmi içerisinde ülkemizin tanıtımında büyük katkı sağladığı görülmüştür.

5.KAYNAKLAR

Acar, M. ve Demirbaş, D. ve Gedik, İ. ve İltter, H.K. (2012) Alternatif Turizm Girişimi: Termal Tesis Yatırım Analizi ve Fizibilite Raporu Projesi, Sonuç Raporu, Proje Sahibi: Çubuk Kaymakamlığı, T.C. Ankara Kalkınma Ajansı 2012 yılı Doğrudan Faaliyet Destek Programı, Referans No:TR51/12/DFD, Rekabet Araştırmaları Merkezi-REKMER, Yıldırım Beyazıt Üniversitesi İşletme Fakültesi, Ankara, Ağustos 2012, http://www.cubuk.gov.tr/ortak_icerik/cubuk/galeri/109/R-ATG%20Projesi%20Raporu%20-%20T%C3%BCrkce.pdf. (Erişim Tarihi: 04.10.2014).

Akoğlan Kozak, M. (Edit.) (2012) Genel Turizm Bilgisi, (E-kitap), 1.Baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2472, Eskişehir, <http://eogrenme.anadolu.edu.tr/layouts/eLrnPoint/AofElnPortal/GetEbook.aspx?c=TRZ201U&s=1> (Erişim Tarihi: 04.10.2014).

Aksu, C. ve Aktuğ, E. (2011) Güney Ege Kalkınma Ajansı, Güney Ege Bölgesi Termal Turizm Araştırması, 2011, http://geka.org.tr/yukleme/planlama/Sekt%C3%B6rel%20Ara%C5%9Ft%C4%B1rmalar/Guney_Ege_Bolgesinde_Termal_Turizm.pdf. (Erişim Tarihi: 04.10.2014).

Aktaş, R. (2013) Fethiye Girmeler 4 Yıldızlı Termal Otel ve Sağlık Merkezi Fizibilite Raporu, TOBB Ekonomi ve Teknoloji Üniversitesi, http://www.fto.org.tr/DB_INT_Image/4/522/fizibilite2.pdf. (Erişim Tarihi: 04.10.2014).

Büyük Larousse Sözlük ve Ansiklopedisi, Kaplıca maddesi, s.6347.

Dinçer, F. İ. ve Kızılırmak, İ. (1998) “Turizm Çeşitlendirilmesi Kapsamında Doğu Karadeniz Bölgesi'nin Sorunları ve Çözüm Önerileri”, Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi, Sayı: 1.

Dünya’da ve Türkiye’de Sağlık Turizmi-2010 Durum Tespit Raporu ve Çözüm Önerileri(2010),

<http://www.ozelhastaneler.org.tr/images/Documents/sanal%20k%C3%BCt%C3%BCphane/D%C3%9CNYA%E2%80%99%20DA%20VE%20T%C3%9CRK%C4%B0YE%E2%80%99%20DE%20SA%C4%9ELIK%20TUR%C4%B0ZM%C4%B0-2010.pdf>.

(Erişim Tarihi: 06.10.2014).

Eskişehir Rixos Termal Otel (2014)

<http://www.arkiv.com.tr/proje/eskisehir-rixos-spa-ve-termal-otel/3404> (Erişim Tarihi: 04.10.2014).

Güvenç, C. (2007) Türkiye’deki Termal Turizm Tesislerinin Planlama ve Tasarım İlkelerine İlişkin Bir Model Önerisi (Çanakkale Örneği), Doktora Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü, (Tez Dan.: Ayfer Aytuğ), İstanbul 2007.

Huş Mühendislik Orman ve Sera Ürünleri İnş.San.Tic.Ltd.Şti. (2013) Taraklı Termal Turizm A.Ş. Termal Tatil Köyü (763 Adet Termal Devremülk Tesisi), Sakarya İli, Taraklı İlçesi, Hacıyakup Köyü, Ulucami Mahallesi, Yukarıçay Mevkii, 30-31 Pafta, 3168 Parsel Nolu Saha, Sakarya 2013, www.csb.gov.tr/db/ced/editedorsya/taraklitemal_sakarya_nihai.pdf. (Erişim Tarihi: 04.10.2014).

İçöz, O. ve Kozak, M. (1998) Turizm Ekonomisi, 1. Baskı, Turhan Kitabevi Basım-Yayın Tic. Ltd. Şti., Ankara.

Koç, A. (2005) Çeşme Jeotermal Projesinin Hedefi ve Uygulaması, Jeotermal Enerji Semineri, www.mmo.org.tr/resimler/dosya_ekler/f09df6334f6882e_ek.pdf. (Erişim Tarihi: 04.10.2014).

Kozak, N. (2012) Turizm Faaliyetlerinin Sınıflandırılması, Ünite 2, Genel Turizm Bilgisi (E-kitap) içinde, 1.Baskı, (Edit.: Meryem Akoğlan Kozak), T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2472, Eskişehir, <http://eogrenme.anadolu.edu.tr/layouts/eLrnPoint/AofElnPortal/GetEbook.aspx?c=TRZ201U&s=1> (Erişim Tarihi: 06.10.2014).

Kozak, N. (2012) Turizm Endüstrisi, Ünite 4, Genel Turizm Bilgisi (E-kitap) içinde, 1.Baskı, (Edit: Meryem Akoğlan Kozak), T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2472, Eskişehir,

[http://eogrenme.anadolu.edu.tr/ layouts/eLrnPoint/AofElnPortal/GetEbook.aspx?c=TRZ201U&s=1](http://eogrenme.anadolu.edu.tr/layouts/eLrnPoint/AofElnPortal/GetEbook.aspx?c=TRZ201U&s=1) (Erişim Tarihi: 06.10.2014).

Kozak, N. (Edit.) (2013) Turizm Pazarlaması, (E-kitap), 1.Baskı, T.C. Anadolu Üniversitesi Yayını No: 2911, Eskişehir.

Kozak, N. ve Akoğlan Kozak, M. ve Kozak, M. (2000) Genel Turizm, İlkeler-Kavramlar, Geliştirilmiş 4. Bası, Turhan Kitabevi Basım-Yayın Tic. Ltd. şti., Ankara.

Mimarlık Dergisi (1989) 38.sayı, Ankara, 1989.

PRD Çevre Yatırımları Planlama ve İnşaat Ltd. şti. (2013), Mahal Palas Termal Resort&SPA Otel Projesi Çevresel Etki Değerlendirmesi Raporu, Proje Sahibi: Abdurrahman Akarsu İnş. ve İnş. Malzemeleri San. ve Tic. A.ř., Armutlu İlçesi, Yalova (=Proje Yeri), Ankara, 2013, <http://www.csb.gov.tr/db/ced/editordosya/MAHAL.pdf>. (Erişim Tarihi: 04.10.2014).

şemşimoğlu Erhan, E. (2010) Türkiye’de Termal Turizmin Gelişimi, Termal Turizm Tesislerinin Tasarım Kriterleri (Afyonkarahisar İli Örneği Üzerinden İncelenmesi), Yüksek Lisans Tezi, Yıldız Teknik Üniversitesi Fen Bil. Enstitüsü, (Tez Dan.: Prof. Dr. İlhan Altan), İstanbul 2010.

T.C. Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığı (2007) Jeotermal Kaynaklar ve Doğal Mineralli Sular Kanunu Uygulama Yönetmeliği, Resmi Gazete Tarihi: 11.12.2007 Resmi Gazete Sayısı: 26727

Kültür ve Turizm Bakanlığı Arşiv (2013) İşletme ve Yatırım Belgeli Tesis İstatistikleri Raporu 2013

T.C. Sağlık Bakanlığı, Kaplıcalar Yönetmeliği (2001) Resmi Gazete Tarihi: 24.07.2001 Resmi Gazete Sayısı: 24472

T.C. Sandıklı Belediyesi İmar ve şehircilik Müdürlüğü Arşivi (2014)

Taktak, F. ve Demir, H. (2010), “Termal Otel Geliştirme: Afyonkarahisar Örneği”, *Harita Teknolojileri Elektronik Dergisi*, Cilt: 2, No: 1, ss.20-35, http://teknolojikarastirmalar.com/pdf/tr/06_2010_2_1_78_494.pdf. (Erişim Tarihi: 04.10.2014).

Termal Bölgeler (2014) <http://visitturkeyforhealthcare.com/34-termal-bolgeler.html>. (Erişim Tarihi: 06.10.2014).

Termal Bölgeler (2014) Termal Turizm Kentleri Bölgeleri Haritası, <http://visitturkeyforhealthcare.com/34-termal-bolgeler.html>. (Erişim Tarihi: 10.10.2014).

Termal Oteller (2014) <http://visitturkeyforhealthcare.com/termaloteller/1-termal-oteller.html?sayfa=3>. (Erişim Tarihi: 10.10.2014).

Türkiye'nin Termal Turizm Potansiyeli (2014) <http://visitturkeyforhealthcare.com/133-turkiyenin-termal-turizm-potansiyeli.html>. (Erişim Tarihi: 10.10.2014).

TTMD Isıtma Soğutma Havalandırma, Klima, Yangın ve Sıhhi Tesisat Dergisi (2001) 14.Sayı,s.5.

Turizm ve Tanıtım Bakanlığı Planlama Dairesi Başkanlığı Arşivi (1973) Ankara, 1973

6.ÖZGEÇMİŞ

Kişisel Bilgiler

Adı Soyadı : Anıl Halis Akar

Doğum Yeri ve Tarihi : Afyonkarahisar – 11.07.1988

Medeni Hali : Bekar

Yabancı Dil : İngilizce

E-posta Adresi : ahakar@gmail.com

Tel : 0530 402 70 37

Eğitim ve Akademik Durumu

	Mezun Olduğu Kurumun Adı	Mezuniyet Yılı
Lise :	Sandıklı Anadolu Lisesi	2006
Lisans :	T.C. Haliç Üniversitesi	2011

İş Tecrübesi

	Görev	Süre (yıl-yıl)
	Kadıköy Belediyesi Plan Proje Müdürlüğü – Mimar	2012-2014
	Kadıköy Belediyesi Plan Proje Müdürlüğü – Raportör	2014-

Mesleki Dernek/Kurum Üyeliği

TMMOB Mimarlar Odası